

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Diplomová práce

2024

Bc. Pavlína Součková

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Katedra Politologie

**Postoje veřejnosti a politické reprezentace k problematice LGBT komunity
v Latinské Americe**

Diplomová práce

Autor: Bc. Pavlína Součková

Studijní program: N6701 / Politologie

Studijní obor: Politologie – latinskoamerická studia

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: Mgr. Sylvie Bláhová, Ph.D.

Hradec Králové, 2024

Zadání diplomové práce

Autor: Pavlína Součková
Studium: F21NP0040
Studijní program: N6701 Politologie
Studijní obor: Politologie - latinskoamerická studia
Název diplomové práce: **Postoje veřejnosti a politické reprezentace k problematice LGBT komunity v Latinské Americe**
Název diplomové práce A): Political views and social attitudes towards the LGBT community in Latin America

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Diplomová práce se bude věnovat postojům veřejnosti a politické reprezentace k problematice LGBT komunity v Latinské Americe. Cílem práce bude interpretovat postoje veřejnosti a politické reprezentace k problematice LGBT komunity a jejich komparace za účelem zodpovězení výzkumné otázky – **"Jaké jsou postoje veřejnosti a politické reprezentace k problematice LGBT komunity v Latinské Americe?"** a ověření hypotézy – **"Lze předpokládat, že tam kde není podpora veřejnosti, nebude podpora politiků a obráceně"**. Teoretický rámec práce bude postaven na literatuře a odborných článcích zabývajících se koncepty sexuálních menšin, sexuality a genderu a otázky lidských práv. Z metodologického hlediska budou použity techniky kombinující metody kvalitativního a kvantitativního výzkumu. V prvním případě půjde o analýzu na úrovni jednotlivce se sociologickým zaměřením s cílem zmapování dat průzkumů zveřejněných organizací World Values Survey, případně může být doplněna o další relevantní průzkumy veřejného mínění. Ve druhé části analýzy bude využit deskriptivní přístup na politické úrovni skrze postoje politiků a nejvyšších představitelů na základě jejich projevů, volebních programů nebo provedených zákonů. Geograficky bude práce vymezena regionem Latinské Ameriky, přičemž pro analýzu bude zvolen reprezentativní vzorek zemí, které byly do průzkumů WVS v časovém období od roku 2010 do roku 2022 zahrnuty. Komparace bude provedena synchronně (mezi zeměmi) a stejně tak diachronně (v čase).

Babatola, J. M. (2021). *Sexuality as a Human Right and African Perspective on LGBTQ Community*. Advocacy for Sexuality and Human Rights in Nigeria.

Balossino, G. (2023). *Human rights in politics: observations on minimalism, conflict and deliberation*. Milan Law Review, Vol. 4, No. 10.

Bueno-Hansen, Pascha. (2017). The Emerging LGBTI Rights Challenge to Transitional Justice in Latin America. *International Journal of Transitional Justice* 12(1): 126–145.

Corrales, J. (2015). *The Politics of LGBT Rights in Latin America and the Caribbean: Research Agendas*. European Review of Latin American and Caribbean Studies, 53-62.

Douzinas, C. a Gearty, C. (2014). *The Meanings of Rights: The Philosophy and Social Theory of Human Rights*. Cambridge: Cambridge University Press.

Janošová, P. (2000). *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum.

Kuriakose, F. a Kylasam Iyee, D. (2020). LGBT Rights and Theoretical Perspectives. *Oxford Research Encyclopedia of Politics*. Oxford University Press.

Levon, E. (2015). *Integrating Intersectionality in Language, Gender, and Sexuality Research*. Department of Linguistics, Queen Mary University of London.

Soni, S. a Sarraf, A. S. (2023). *An International Exploration of LGBT Rights and Movements*. *International Journal of Creative Research thoughts (IJCRT)*, vol. 11.

Stryker, S. (2008). *Transgender history*. Berkley, CA: Seal Press, 158-174.

Zadávací pracoviště: Katedra politologie,
Filozofická fakulta
Vedoucí práce: Mgr. Sylvie Bláhová, Ph.D.
Datum zadání závěrečné práce: 10.6.2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „*Postoje veřejnosti a politické reprezentace k problematice LGBT komunity v Latinské Americe*“ vypracovala samostatně pod vedením Mgr. Sylvie Bláhové, Ph.D. a s použitím uvedených pramenů a literatury.

V Hradci Králové dne 21. 6. 2024

Pavčina Součková

Anotace

SOUČKOVÁ, Pavlína. (2024). *Postoje veřejnosti a politické reprezentace k problematice LGBT komunity v Latinské Americe*. Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové, Filozofická fakulta, Katedra Politologie, s. 83, Diplomová práce.

Diplomová práce se věnuje postojům veřejnosti a politické reprezentace k problematice LGBT v Latinské Americe. Práva sexuálních menšin jsou v moderní společnosti považována za špičku v oblasti lidských práv. Práce čtenáře obecně seznámí s historií a současným postavením LGBT v regionu. Vzhledem k rozsáhlosti tématu je pro výzkum práce zvolen reprezentativní vzorek zemí v rámci, kterého je provedena analýza postojů na politické úrovni a současně postojů na úrovni jednotlivce. V poslední řadě nabízí jejich srovnání.

Klíčová slova: LGBT, sexuální menšiny, Latinská Amerika, postoje

Annotation

SOUCKOVA, Pavlina. (2024). *Political views a social attitudes towards the LGBT community in Latin America*. Hradec Králové: University of Hradec Kralove, Philosophical fakulty, Department of political science, pp. 83, Master thesis.

The thesis focuses on social attitudes and political views towards the LGBT community in Latin America. The rights of sexual minorities are considered at the cutting edge of human rights in modern society. This work will generally introduce the reader to the history and current status of LGBT people in the region. Due to the breadth of the topic, a representative sample of countries is chosen for the research of the thesis within which an analysis of attitudes at the political level and simultaneously attitudes at the individual level is conducted. Lastly, it offers a comparison between them.

Keywords: LGBT, sexual minorities, Latin America, attitudes

Obsah

Úvod.....	1
1 Teoretická východiska	6
1.1 Gender a sexuální identita.....	9
1.1.1 Typy sexuální identity	11
1.1.2 LGBT komunita.....	13
1.2 Homosexualita a LGBT v dějinách lidstva.....	15
1.3 Teoretické přístupy	17
1.4 Lidská práva v kontextu sexuálních menšin	21
1.4.1 Yogyakartské principy	22
2 Metodologie výzkumu	24
3 Postavení LGBT komunity v Latinské Americe.....	26
3.1 Právní úpravy týkající se LGBT	32
3.1.2 Právní legislativa vybraného vzorku zemí LAM.....	36
3.2 Hlavní témata problémů a překážek LGBT	38
4 Analýza postojů veřejnosti a politické reprezentace k LGBT	42
4.1 Postoje veřejnosti: World Values Survey	43
4.2 Postoje veřejnosti: American Public Opinion Project	52
4.3 Postoje veřejnosti: Global Education Monitoring Report.....	54
4.4 Postoje politické reprezentace	55
4.4.1 Argentina	56
4.4.2 Uruguay	58
4.4.3 Chile.....	60
4.4.4 Peru	63
5 Shrnutí výsledků analýzy	65

Závěr	68
Seznam pramenů a literatury	72
Prameny:	72
Databáze	72
Dokumenty	72
Internetové zdroje	72
Literatura:	80
Obrázky:	82
Seznam příloh	83

Seznam použitých zkratek, značek, termínů a jiného značení

ILGA World – Mezinárodní asociace lesbiček, gayů, bisexuálů, transsexuálů a intersexuálů

LAM – zkratka regionu Latinské Ameriky, která označuje země amerického kontinentu jižně od Spojených států (země Střední a Jižní Ameriky), ve kterých se mluví jedním z románských jazyků (španělsky, portugalsky nebo francouzsky)

LAPOP – přední akademická instituce provádějící průzkumy veřejného mínění v Severní, Střední a Jižní Americe a Karibiku.

LGBT – označení pro reprezentaci sexuálních menšin: leseb, gayů, bisexuálů a transgender osob. Novější dodatky se ke zkratce pokoušejí obsáhnout ještě širší část komunity. Za LGBTQ se někdy přidává znaménko plus (+), které odkazuje na širokou škálu genderových identifikací a sexuálních identit, nebo iniciály I („intersex“) a A („asexuální“). Existují tedy další rozšířené varianty k souhrnnému označení a rozšíření spektra, jako například LGBT+, LGBTQ nebo LGBTQIA, které do skupiny zastřešují další identity.

SUMMA – Laboratoř pro výzkum a inovace ve vzdělávání v Latinské Americe a Karibiku, vytvořena v roce 2016 Meziamerickou rozvojovou bankou s podporou ministerstev školství Brazílie, Chile, Kolumbie, Ekvádoru, Mexika, Peru a Uruguaye. Jejím posláním je přispívat ke zvyšování kvality, spravedlnosti a inkluze vzdělávacích systémů.

WVS – databáze, která poskytuje přístup k údajům a publikacím z celosvětového projektu World Values Survey, který zkoumá sociální a politické hodnot

Úvod

Lidská práva formulují normativní vizi světa, ve kterém mají všichni lidé stejnou morální hodnotu a jako s takovými se s nimi zachází. Všichni lidé se rodí svobodní a sobě rovni v důstojnosti i právech. Všeobecná deklarace lidských práv zaručuje všem stejná práva a svobody, a to bez ohledu na původ, barvu pleti, pohlaví, jazyk, náboženství, politické nebo jiné smýšlení, národnostní nebo sociální původ, majetek, rod nebo jiné postavení (Všeobecná deklarace lidských práv, 2015). Přináší toto i reálná politika lidských práv?

Tato práce se v otázce lidských práv zaměřuje na sexuální menšiny – LGBT¹ komunitu, protože právě práva sexuálních menšin jsou dnes často považována za špičku v oblasti lidských práv. Výše popsaná všeobecná deklarace lidských práv výslovně nezmiňuje sexuální orientaci a pohlavní identitu, avšak jedním z nejdůležitějších průlomů v současné demokratické teorii je tvrzení, že skutečná demokracie vyžaduje rovné zacházení s lidmi, jejichž sexuální orientace a genderová identita se vzpírají normativním standardům, a to jak ze strany státu, tak ze strany občanů (Corrales, 2022). Na světě zůstává mnoho případů, kdy může sexuální orientace nebo pohlavní identita přivést jedince až na okraj společnosti a jeho zaručená práva a svobody jsou mu odeprány. To se v současnosti stává hlavním impulsem pro dnešní angažovanost v boji za práva a rovné postavení, nejen ze strany jednotlivců nebo skupin, ale také v politickém prostředí. Podpora a ochrana práv LGBT může být také velmi dobrou propagandou. Poskytování práv lidem s odlišnou sexualitou a genderovou identitou ze strany státu může být hojně využíváno, ať už pro získání podpory, odvrácení pozornosti od jiných problémů, po různé další politické účely.

Práva a postavení LGBT komunity je obecně v různorodých a konzervativních zemích se strukturálními rozdíly na všech úrovních velmi ožehavé téma. Jde o téma vysoce relevantní z hlediska stavu poznání, ale také aktuálním z hlediska stavu veřejné diskuse. V české i světové odborné literatuře je

---

¹ Jedná se o označení pro reprezentaci sexuálních menšin. Novější dodatky se ke zkratce pokoušejí obsáhnout ještě širší část komunity a tuto variantu proto rozšiřují o další znaménka, které odkazují na širší škálu genderových identifikací a sexuálních identit. Bližší toto popisuje str. 13-14.

problematika LGBT komunity stále více než aktuálním tématem, často se proto stává tématem politickým nebo prostředkem boje o moc. Kromě svého vlastního významu tak politika LGBT přispívá k širšímu pochopení politiky, moci, sociálních hnutí, veřejného mínění, institucí tvorby politiky, městské politiky, vztahu mezi vědou a veřejnou politikou a nabízí tak mnoho pohledů a možností, jak toto téma zkoumat.

Na akademické půdě se tématu hojně věnoval například Javier Corrales. Ve svém článku „*Understanding the uneven spread of LGTB rights in Latin America and the Caribbean, 1999-2013*“ na problematiku LGBT komunity nahlíží skrze tradiční představu s pomocí aplikací tří hypotéz: 1) moderní hypotéza – práva se s větší pravděpodobností prosazují v demokraciích s vysokými příjmy; 2) hypotéza sociálních hnutí – práva se s větší pravděpodobností prosazují v demokraciích, kde jsou sociální hnutí početná, silná, organizovaná a dostatečně propojená; 3) kulturalistická hypotéza – práva se s větší pravděpodobností prosazují v demokraciích, kde má náboženství menší vliv na každodenní život většiny (Corrales, 2014). V teoretických mezích se orientuje článek s názvem „*LGBT Rights and Theoretical Perspective*“, který sleduje teoretický vývoj práv LGBT a jeho konceptualizaci (Kuriakose & Kylasam Iyee, 2020). Další autoři na téma nahlízejí například v kontextu nerovností, rozdílů a struktur sociální nespravedlnosti a při řešení výzvy se zaměřují na rozpor mezi právními změnami, které se týkají LGBT osob, a dopady sociální nerovnosti, případně se pokoušejí hledat souvislosti v obecných politických trendech (Serrano-Amaya a Rondón, 2020).

Z důvodu zájmu o studovaný obor se práce soustředí na region Latinské Ameriky. Tam je politický pokrok směrem k posílení práv LGBT komunity smíšený. Na jedné straně se jedná o region s nejvyšší mírou násilí proti této skupině, o region s dlouholetou historií machismu a homofobie, zároveň má však některé z nejprogresivnějších a nejpokročilejších zákonů o rovnosti (přesněji zákony o nediskriminaci, legalizované sňatky osob stejného pohlaví, rozšíření zdravotnických služeb pro LGBT osoby aj.). Podle Javiera Corralese mimo severní Atlantik nedošlo v žádném jiném regionu na světě k většímu pokroku v rozšiřování práv LGBT než právě v Latinské Americe. Pokrok v oblasti lidských práv LGBT komunity v regionu však kontrastuje s velmi odlišnou sociální realitou, a zatímco

mnohé země se vyvíjejí tak, aby komunity přijaly, plno zemí si zachovává stále konzervativní pohledy a postoje (Corrales, 2015).

V politickém spektru se podporou práv LGBT komunit obecně vyznačují spíše liberální a progresivní levicové strany, a naopak směrem doprava politického spektra podpora klesá. I z tohoto důvodu tak bude zajímavé sledovat pokrok právě v regionu Latinské Ameriky, která momentálně zaznamenává v mnoha zemích obrat doleva, kdy dochází k přechodu z konzervativních vlád (v některých případech dokonce poprvé v historii) k vládám levicovým². Na občanské úrovni je to potom také fakt, že mezi hlavní odpůrce uznávání stejnopohlavních svazků se stále řadí zejména římskokatolická církev, přičemž v Latinské Americe je to právě katolicismus, který jako náboženství převládá. Tyto dvě roviny jsou tak pro tuto práci hlavním stavebním kamenem, protože jak název naznačuje, diplomová práce se věnuje trendům a postojům k problematice LGBT z úhlu veřejnosti a politické reprezentace.

Cílem práce je interpretovat, jaké jsou postoje veřejnosti a politické reprezentace k problematice LGBT komunity v Latinské Americe, a nakonec jejich vzájemná komparace za účelem zodpovězení výzkumné otázky – **„Jaké jsou postoje veřejnosti a politické reprezentace k problematice LGBT komunity v Latinské Americe?“** a ověření hypotézy – **„Lze předpokládat, že tam kde není podpora veřejnosti, nebude podpora politiků a obráceně“**. Pokud zkoumaný vzorek společnosti bude podporovat nebo minimálně tolerovat homosexualitu, lze předpokládat, že stejná nebo podobná podpora bude i ze strany politiků.

Úvodem první kapitola nastiňuje současné přijímání vztahů mezi osobami stejného pohlaví ve světě. Zákony týkající se vztahů mezi osobami stejného pohlaví se po celém světě radikálně odlišují – od úplného uznání manželství až po uvěznění nebo dokonce i trest smrti. Každý rok vydává ILGA World³ celosvětový průzkum zákonů o sexuální orientaci. Zahrnuje více než 1900 organizací z celého světa, členové asociace sídlí v šesti regionech – Afrika, Asie, Evropa, Latinská Amerika

---

² Tento stav obratu doleva se označuje termínem „druhá růžová vlna“. Posun doleva započal v Latinské Americe v roce 2018 v Mexiku vítězstvím Andrése Manuela Lópeze Obradora. K Mexiku a dalším zemím Střední Ameriky se začaly přidávat také největší ekonomiky regionu – Chile (Gabriel Boric), Brazílie (Luiz Inácio Lula da Silva) nebo Kolumbie (Gustavo Petro), kde si občané v roce 2022 poprvé v historii země zvolili levicového prezidenta (ČTK, 2023).

³ Mezinárodní asociace lesbiček, gayů, bisexuálů, transsexuálů a intersexuálů, která usiluje o svět, kde jsou respektována lidská práva všech, kde každý může žít v rovnosti a svobodě, svět, ve kterém je zajištěna globální spravedlnost a rovnost bez ohledu na sexuální orientaci a genderovou identitu a jiné projevy (Ilga world, n.d.).

a Karibik, Severní Amerika a Oceánie, a od svého prvního vydání v roce 2006 je organizace základním zdrojem pro ty, kteří mají zájem o přístup k základním informacím o legislativě ovlivňující osoby na základě jejich sexuální orientace. Jejich průzkumy se staly jedním z hlavních zdrojů informací o této problematice nejen pro obránce lidských práv, ale také pro organizace občanské společnosti, vládní agentury, agentury OSN a média po celém světě. Průzkumy doprovází řada map a grafů, které znázorňují, kde existují zákony o kriminalizaci a na druhé straně zákony o ochraně a uznání (Ilga world, n.d.). Na to navazují podkapitoly, které toto téma rozšiřují. Pokud totiž hovoříme o jakési LGBT komunitě v kontextu sexuálních menšin, pak je vhodné uvést nejdříve pojmy jako je sexuální orientace a genderová identita. Tyto dva pojmy spolu úzce souvisí, každý má však svůj důležitý význam. Tím se zabývá první podkapitola práce a navazuje na ni představení lidské sexuality a jejich typů. Provázanost genderu a sexuality nám umožňuje představení východiska celé práce, a to LGBT komunitu, kterou se zabývá další podkapitola. Navazuje představení historie homosexuality obecně, k pochopení, že homosexualita není produktem modernity, ale byla tu od pradávna. V neposlední řadě jsou v práci nastíněny teoretické přístupy, které rozšiřuje závěrečná podkapitola teoretické části práce o lidských právech v kontextu sexuálních menšin.

Analytická část práce přesahuje obecnou rovinu a zaměřuje se přímo na zvolený region. Nejprve shrnuje postavení LGBT komunity v regionu a vytyčuje hlavní problémy, kterým komunita čelí. Poté přichází analýza jednotlivých případů. Z metodologického hlediska je primárně použita metoda kvalitativního výzkumu, přičemž data analýzy jsou převzata z kvantitativního výzkumu provedeného organizacemi veřejného mínění. V prvním případě jde o analýzu na úrovni jednotlivce se sociologickým zaměřením s cílem zmapování dat průzkumů zveřejněných organizací World Values Survey (WVS), doplněna o další relevantní průzkumy veřejného mínění, v rámci kterých, jsou vyhledávány otázky týkající se LGBT. Protože průzkum organizace WVS nezahrnoval například otázku rovného manželství, která je jedním z hlavních témat práv LGBT, je průzkum doplněn také o data z American Public Opinion Project (LAPOP). Ve druhé části analýzy je využit deskriptivní přístup na politické úrovni skrze postojů politiků a nejvyšších představitelů na základě jejich projevů, volebních programů nebo provedených

zákonů. Komparace je provedena mezi zeměmi (synchronně), stejně tak v čase (diachronně). Bližší metodologii práce popisuje kapitola druhá.

Geograficky je práce vymezena regionem Latinské Ameriky, přičemž pro analýzu je zvolen pouze reprezentativní vzorek zemí, které byly do průzkumů WVS v časovém období od roku 2010 do roku 2022 zahrnuty – a to: Argentina, Brazílie, Kolumbie, Chile, Ekvádor, Mexiko, Uruguay a Peru. Časová osa dvanácti let je pro analýzu zvolena z důvodu, že během tohoto období organizace WVS zveřejnila dva průzkumy veřejného mínění, a bude proto zajímavější porovnat výsledky v čase. Z důvodu obsáhlosti a rozsahu práce je pro zmapování postojů politické reprezentace výběr zemí v rámci zkoumaného vzorku zúžen na základě výsledků. Vybrány jsou dvě země, které v průzkumech veřejného mínění dosahovaly nejlepších výsledků, jedna země, která jako jedna z posledních zemí v regionu implementovala základní právo LGBT do své ústavy a v poslední řadě čtvrtá země, kde podpora genderu a homosexuality byla ve všech případech na nejnižší úrovni a současně se jedná o zemi, kde jsou určitá práva LGBT dosud nelegální a jakékoli pokusy o přijetí zákonů byly zamítnuty. Jedná se o výběr, který nabízí různé hodnoty. Vzhledem k rozsáhlosti tématu práce sice neobsáhne všechny země Latinské Ameriky, ale nabízí relevantní vzorek zemí, u nichž se dopředu nedá předpokládat stejný výsledek, neboť jde o země, které si neprošly totožnou tranzicí, historickým, politickým a hospodářským vývojem a v současnosti každá ze zemí vykazuje například jiný stupeň demokracie. Poslední kapitola analytické části práce nabízí shrnutí výsledků výzkumu a komparaci dvou výše popsaných přístupů mezi sebou.

Teoretický rámec práce vychází zejména z odborných článků a literatury, analytická část pak z internetových portálů médií, kvantitativních dat z databází veřejného mínění, které poskytují přístup k údajům a publikacím z celosvětových projektů. Politické postoje vychází z volebních programů, provedených zákonů nebo projevů, kde jsou využity informace zejména z celostátních médií. Práce umožní vytvořit obecný přehled o situaci současného postavení LGBT komunit v Latinské Americe a zároveň popíše, jestli, a případně jak, se postoje k těmto komunitám mohou lišit na občanské a politické úrovni. Celá práce pak může být podkladem pro další zkoumání této problematiky. Možnosti využití podrobněji nabízí závěrečná kapitola.

1 Teoretická východiska

Východiskem této práce je LGBT komunita, pojem označující spektrum sexuálních a genderových identit, reprezentující čtyři sexuální menšiny – lesby, gaye, bisexuály a transgender osoby. Označení jedinců jiné orientace, než je heteronormativní společnost. Sexuální orientace či genderová identita jsou intimní záležitostmi každého člověka, přesto se od jakživa dostávají do oblasti zájmu společnosti. Jakékoli projevy homosexuality byly v minulých dobách zavrhovány, léčeny i trestány a z tohoto důvodu v moderní době často zůstávalo toto téma ve společnostech tabu. Společnost se však mění, vyvíjí, spousta bariér se odbourává a postavení v moderní společnosti se mění zejména pro menšiny – například menšiny národnostní, etnické, náboženské, jazykové nebo sexuální. Otázka sexuálních menšin je však poněkud problematická a životy lidí s odlišnou sexuální orientací jsou stále složitější než životy heterosexuální majority. Na jedné straně jsou země, kde mají homosexuální jedinci stejná práva jako heterosexuálové, na druhé straně ale v některých státech dochází na základě sexuální orientace k diskriminaci a omezování. I přes pozitivní změny ve společnostech a právní úpravy se ne vždy mohou sexuální menšiny cítit ve společnosti bezpečně a žít plnohodnotný život. Stále existuje množství osob, které těmito skupinami mohou opovrhovat a homosexualita pro ně může být stále nepřijatelná a nepřirozená a z tohoto důvodu může docházet k šikaně či diskriminaci (Šabatová, 2019).

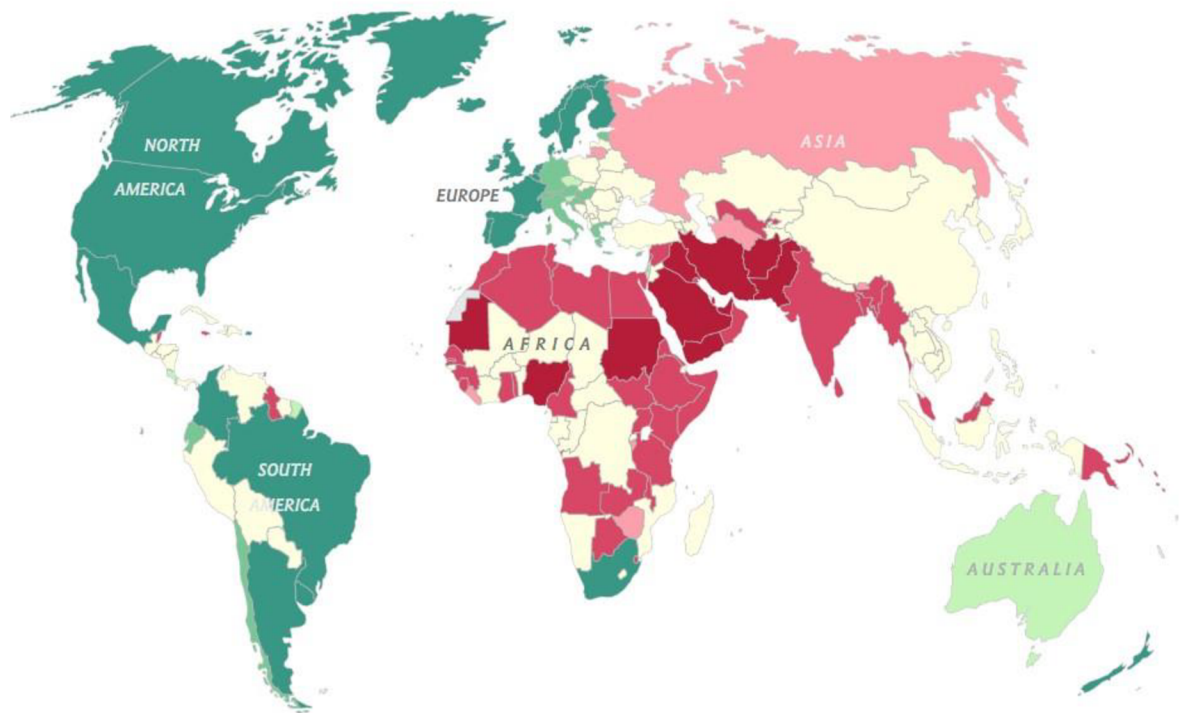
Zákony týkající se vztahů mezi osobami stejného pohlaví se po celém světě radikálně odlišují – od úplného uznání manželství až po uvěznění nebo dokonce i trest smrti. Podle komplexního průzkumu zákonů o sexuální orientaci zveřejněném organizací ILGA⁴ v roce 2016 sedmdesát tři zemí OSN⁵ prohlašovalo fyzické vztahy mezi osobami stejného pohlaví za nezákonné (Nunez, 2016). Každý rok vydává ILGA celosvětový průzkum zákonů o sexuální orientaci. Od svého prvního vydání v roce 2006 je ILGA základním zdrojem pro ty, kteří mají zájem o přístup k základním informacím o legislativě ovlivňující osoby na základě jejich sexuální orientace. Jejich průzkumy se staly jedním z hlavních zdrojů informací o této problematice nejen pro obránce lidských práv, ale také pro organizace občanské společnosti, vládní agentury, agentury OSN a média po celém světě. Publikaci

---

⁴ Mezinárodní asociace leseb, gayů, bisexuálů, transsexuálů a intersexuálů.

⁵ Organizace spojených národů.

doprovází řada map a grafů, které znázorňují, kde existují zákony o kriminalizaci a na druhé straně o ochraně a uznání (ILGA World, 2020).

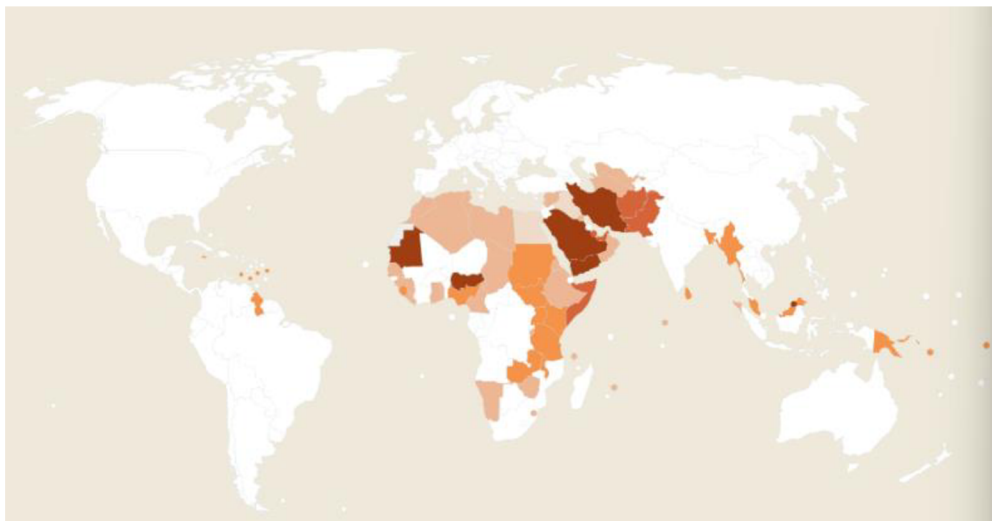
Obrázek 1: Rozdělení světa přijetí vztahů mezi osobami stejného pohlaví
Zdroj: Nunez, 2016

Přiložený obrázek demonstruje rozdělení světa v roce 2016 tak, jak jednotlivé země přijímají vztahy osob stejného pohlaví. Zatímco zákony v nejrozvinutějších zemích se posunuly ve prospěch přijetí, mnoho anti-gay zákonů z koloniální minulosti zůstává v rozvojovém světě. Na barevné škále pak právního uznání dosahují zeleně vyobrazené země. Tmavě zelená označuje země, které uznávají úplné manželství, zelená znázorňuje rovnocennou alternativu k manželství a světle zelená nerovnou alternativu k manželství. Běžově vyobrazené země jsou takové, které nemají žádný zvláštní právní předpis. Červeně zbarvené země jsou ty, kde jsou vztahy mezi osobami stejného pohlaví kriminalizovány. Světle červená označuje země, kde za takovými vztahy hrozí jedinci až 3 roky vězení, o stupeň tmavší červená znamená trest odnětí svobody v rozmezí 3 let až doživotí. Tmavě červená znamená trest smrti. Ačkoli je kriminalizace soustředěna hlavně v Africe a na Blízkém Východě, jak ukazuje výše uvedená mapa, přetrvává také v zemi Karibiku a jinde. To je zapříčiněno, jak uvádí autor průzkumu Aengus Carroll, zejména z důsledku zákonů koloniálního dědictví (Nunez, 2016). V Africe jsou

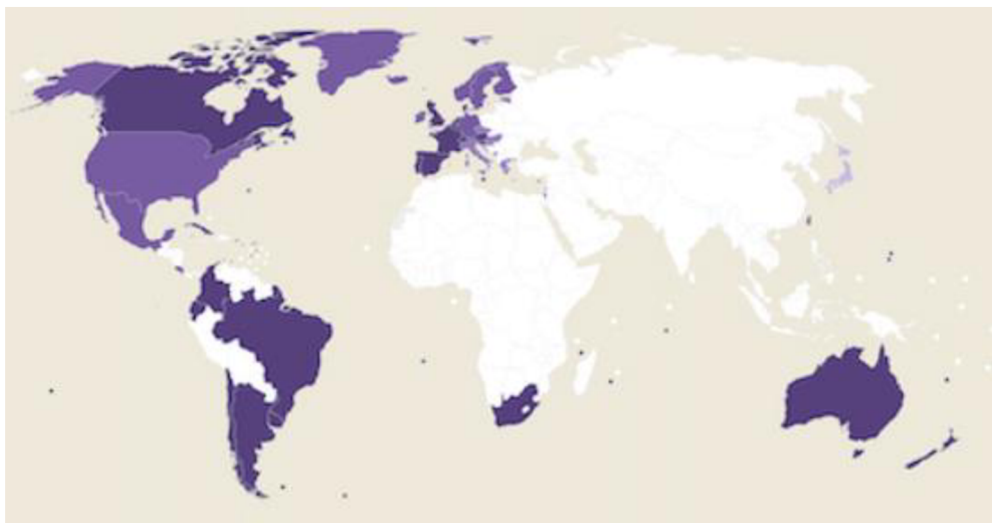

stejnopohlavní manželství a občanské svazky například legální pouze v Jihoafrické republice a na francouzských ostrovech Mayotte a Reunion (BBC News, 2023).

Poslední průzkumy z roku 2023 v porovnání vykazují výsledky zaznamenané na přidaných mapách. První mapa znázorňuje země, které vztahy osob stejného pohlaví kriminalizují. Sytě oranžově země jsou takové země, kde jedinci hrozí až trest smrti. Se slábnutím intenzity barvy slábne také výše trestu. Na druhé straně druhá mapa znázorňuje země, které uznávají rovné vztahy nebo jejich alternativy. Počet zemí, které kriminalizují vztahy mezi osobami stejného pohlaví, se od prvních zveřejněných zpráv od roku 2006, snižuje a časová osa tak skutečně ukazuje rozšiřující trend dekriminalizace (Ilga World Maps, 2023).

Obrázek 2: Kriminalizace vztahů osob stejného pohlaví ve světě
Zdroj: Ilga World Maps, 2023

Obrázek 3: Uznání vztahů osob stejného pohlaví ve světě
Zdroj: Ilga World Maps, 2023

1.1 Gender a sexuální identita

Abychom mohli chápat význam slova „sexuální menšina“, pak je důležité vymezit si pojmy související se sexuální orientací člověka. Hlavními pojmy jsou gender a sexuální identita či orientace a rozdíl mezi nimi. Pohlaví je dáno biologicky a z tohoto hlediska je dvojí – muž / žena. Za to genderová identita označuje vlastní identifikaci člověka k maskulinitě či feminitě. Standardně v západních společnostech se udává, do jaké míry se jedinec cítí být mužem nebo ženou, i přesto že biologicky tomu může být jinak⁶. Moderním pojmem se také stalo pojmenování osoby jako „nebinární“. Nebinární identita označuje jakousi genderovou neutralitu, kdy se jedinec neoznačuje jako muž, ale ani jako žena, a to z různých důvodů (Stryker, 2008). Otázkou pro diskusi může být, zda genderová neutralita může vést k úplnému ukončení genderové diskriminace ve společnosti.

Sexuální identita je citová a sexuální náklonnost jedince k určitému pohlaví a má biologický charakter. Kdežto genderová identita umožňuje zařadit sebe samého na základě svých projevů (řeč, chování, oblékání, zájmy a záliby, vnímání vlastního těla apod.) ke konkrétnímu genderu (pohlaví), které ale nemusí odpovídat pohlaví biologickému. Historie moderního pojetí genderu, které rozlišuje mezi biologickým a sociálním pohlavím, se utvářela několik desetiletí. Výzkum Margaret Mead a Simone de Beauvoir prokázal, že mužské a ženské role se odlišují sociálně a kulturně a nezávisí na biologii, a proto by lidé měli mít právo svobodně vyjádřit svou individualitu. Beauvoir ve svých dílech poukazovala na to, že žena není přirozeně konstituována, ale vytvářena jako historicky proměnlivý kulturní projekt – myšleno tím, že „ženou se člověk nerodí, ale stává“. Genderové role se začaly objevovat také v lékařském diskurzu od konce 40. let 20. století v souvislosti s výzkumem psychologa Johna Moneyho, který usiloval normalizovat pomocí hormonální a chirurgické léčby pohlaví intersexuálních osob, jejichž pohlavní orgány byly medicinou považovány za neurčité. Snažil se potvrdit fakt, že sexuální chování a orientace nemá vrozený základ. Na druhou stranu však nezpochybnil existenci dvou pohlaví a že tyto dvě kategorie by neměly biologický základ. Termín genderové identity zpopularizoval psychiatr Robert Stoller, který však pojem gender používal spíše deskriptivně než analyticky. Stollerovým hlavním přínosem bylo odlišení sexuální identity z pocitu příslušnosti k biologickému

---

⁶ Transgender osoba je člověk, jehož genderová identita se liší od biologického pohlaví, které mu bylo určeno po narození.

pohlavní od pohlaví, které je produktem determinované socializace. Proměna normativní konceptualizace genderu v kritický nástroj v teoretické a politické rovině je výsledkem feminismu a společenského hnutí, neboť v minulosti byly gender a sexualita silně propojeny (myšleno, že existují dvě pohlaví a pouze heterosexuality je přirozená). V 90. letech se do popředí dostává *trans* hnutí, které zahrnuje transsexuály, transgender, intersexuály, transvestity, maskulinní femininy, femininní maskulinity a genderové nonkonformisty. Toto hnutí zpochybnilo dosavadní lékařské diskurzy, které doposud transsexualitu klasifikovali jako jev, který vyžaduje léčbu, a to hormonální nebo chirurgickou – změnu pohlaví, tedy zákrok, který posiluje ideologii genderu (Disch, L. a Hawkesworth, M., 2016).

Vlivným dílem je také *Gender Trouble* od Judith Butler, podle které náš gender není ovlivněn biologickými charakteristikami, ale je ryze sociální konstrukcí a do značné míry výsledkem našeho vlastního rozhodnutí. Zpochybňuje klasické rozlišování mezi pohlavím a genderem. Pohlaví nemůže být bez genderu a obráceně. Butler tvrdí, že tradiční feminismus se mýlí, když hledá přirozené pojetí ženy, pohlaví nebo genderu. Pohlaví i gender jsou dle Butler konstruovány. Neexistuje žádné skutečné pohlaví, žádná přirozená touha, žádný daný způsob, jak se pohlavní bytost chová, vypadá a cítí. Kategorie muž/žena, jsou spíše politické, nikoli přirozené. Dílo je mnohdy považováno za základ projektu queer teorie (Butler, 1990).

Ve většině západních zemí je v rozporu se zákonem diskriminovat kohokoli na základě sexuální orientace, genderové identity nebo zákonné sexuální aktivity. K diskriminaci však stále může docházet. Znepokojení na druhé straně spočívá v existenci tradičních společností a jejich chápání lidské sexuality. Modupe Juliana Babatola ve své práci „*Sexuality as a Human Right and African Perspective on LGBTQ Community*“ shrnula 10 potencionálních výhod, proč by společnost neměla diskriminovat jedince na základě jejich sexuality:

1. Pokud se každý cítí přijímán a respektován, bez ohledu na svou sexuální orientaci, posilní to sociální strukturu komunit, což vede k silnější sociální struktuře státu.
2. Různé pohledy podporují kreativitu, řešení problémů a inovace. Přijetím talentů a poznatků jiných komunit můžeme odemknout nové možnosti a přístupy v různých oblastech.

3. Podporou přijetí a porozumění každého jednotlivce můžeme bořit škodlivé stereotypy a předsudky a vytvořit otevřenější a tolerantnější společnost pro všechny.
4. Obohacení kulturní krajiny prostřednictvím uměleckého vyjádření, literatury a sociálních hnutí přispívá k živější a dynamičtější společnosti.
5. Pokud jsou jednotlivci přijímáni a podporováni, zažívají lepší výsledky v oblasti duševního a fyzického zdraví. To zahrnuje například nižší míru deprese, úzkosti a sebevražd.
6. Země a organizace, které přijímají odlišnost a prosazují práva i jiných komunit, prokazují svůj závazek k lidským právům a mohou přitahovat globální respekt, obdiv a stát se inspirací pro další země.
7. Když jsou jedinci viditelní ve vedoucích rolích a pozitivně přispívají společnosti, jsou viděni jako vzor pro budoucí generace a inspirují ostatní, aby byli sami sebou a dosáhli svého plného potenciálu.
8. Začlenění a přijetí všech jednotlivců podporuje propojenější a soucitnější globální komunitu, kde je oslavována rozmanitost a kde každý může prosperovat.
9. V pracovním prostředí, kde se jednotlivci cítí bezpečně a váženě, zaměstnanci zaznamenávají zvýšenou produktivitu a spokojenost zaměstnanců. To se promítá do lepší finanční výkonnosti a ekonomického růstu.
10. Přijetí práv všech jednotlivců není jen výhodné, ale je to také správná věc. Tím, že uznáváme a podporujeme základní lidské právo svobodně vyjadřovat svou sexualitu, vytváříme spravedlivější svět pro všechny (Babatola, 2021).

1.1.1 Typy sexuální identity

Jak už bylo demonstrováno, sexualita je důležitou součástí lidských bytostí při vytváření toho, kým jsme. Z konzervativního pohledu je sexualita již dopředu určena pohlavím, kdy se narodíme buď jako muž nebo jako žena a přitahovat by nás mělo protější pohlaví. Při zkoumání práv sexuality, která jsou založena na stvoření každého pohlaví a jeho výběru nebo upřednostňování sexuality, však neexistuje nic, co by mohlo být hodnoceno jako morálně správné nebo špatné. Proto v moderní době existuje širší uznání, že schopnost člověka, projevit svou sexualitu a udržovat si při tom nejvyšší dosažitelné standardy, je věcí lidských práv

(Amnesty International, 2004). Sexualita je proto v moderních společnostech bezpochyby různorodá a různých typů. V moderním světě přitom dle výše zmíněné publikace od Modupe Juliany Babatoly rozlišujeme čtyři základní druhy sexualit:

- 1) *Heterosexuál* – je jedinec přitahovaný opačným pohlavím a je ideálem konzervativní společnosti.
- 2) *Homosexuál* – je jedinec přitahovaný stejným pohlavím, přičemž pro ženy se užívá pojem *lesbička* a pro muže označení *gay*.
- 3) *Bisexuál* – sexualita může být složitější než se umět moci identifikovat jako heterosexuál nebo homosexuál. Termín bisexuál však neznamená, že přitažlivost musí být rovnoměrně vyvážená. Člověk může mít silnější city k jednomu pohlaví než k druhému, nejčastěji v závislosti na tom, s kým se setkají. Mnoho lidí má proto tendenci si myslet, že bisexualita není skutečná ale pouze určitou fází života (Junková, 2022).
- 4) *Asexuál* – je někdo, kdo nezažívá nebo zažívá velmi málo sexuální přitažlivosti. Asexualita však není volba jako například abstinence, kdy se někdo rozhodne s nikým nemít pohlavní styk. Asexualita je sexuální orientace, stejně jako homosexualita nebo heterosexualita (Babatola, 2021).

V průběhu let se seznam sexualit poměrně rozšířil a každý jedinec nebo skupina se mohou přiklánět k různým označení⁷. Určit zastoupení jednotlivých typů sexualit v lidské populaci v číslech je velmi složitým úkolem, a to například z několika důvodů:

- pro podložení výzkumu nelze zvolit pouze reprezentativní vzorek jako u běžných průzkumů
- ne každý jedinec si již prošel svým coming outem a veřejně by se tak ke své orientaci nejspíše nepřiznal
- jedinec si svou skutečnou sexualitu nemusí nutně uvědomovat
- ve mnoha společnostech je téma homosexuality stále tabu
- někteří bisexuální jedinci by se i přesto hlásili spíše k heterosexualitě, pokud preferují více opačné pohlaví (Gold, 2018).

---

⁷ Například Sandra Junková ve svém článku rozdělila druhy sexualit do 15 pojmů – heterosexuál, lesbička, gay, bisexuál, pansexuál, polysexuál, asexuální, demisexuál, graysexuál, queer, autosexuál, androsexuál, gynosexuál, homoflexibilní a heteroflexibilní (Junková, 2022). Toto rozdělení nemusí být všemi přijímáno, a proto existuje několik dalších rozdělení a vymezení druhů sexualit.

1.1.2 LGBT komunita

Jak s tímto přesně souvisí pojem, který je východiskem této práce? Později se totiž nemluví pouze o homosexuálech, ale označuje se celé spektrum sexuálních a genderových identit pod zkratkami LGBT.

LGBT reprezentuje čtyři sexuální menšiny – lesby, gaye, bisexuály a transgender osoby (Šabatová, 2019). Ze všech písmen ve zkratce LGBT vzniklo jako první písmeno L „lesbismus“ – písmeno označující ženskou homosexualitu, spojováno s díly Sapphó, starověké Řekyně z ostrova Lesbos, která psala básně o vášni osob stejného pohlaví. Nejstarší použití tohoto termínu k popisu lásky osob stejného pohlaví pochází ze 17. století. Postupem času rostla jeho popularita a osvojily si ho ženy, které zprvu tajně milovaly jiné ženy. Stejně tak byly v minulosti pokusy i o pojmenování mužské homosexuality či bisexuality. Prvním, kdo se pokusil o označení své vlastní komunity, byl německý právník a spisovatel z 19. století Karl Heinrich Ulrichs. K označení mužů, které přitahovali jiní muži, používal termín „Urning“. Na konci 19. století rakousko-uherský novinář Karoly Maria Kertbeny vytvořil termíny „homosexualita“ a „bisexualita“, čímž konečně poskytl generacím lidí způsob, jak popsat sami sebe. Kertbeny zdůrazňoval, že přitažlivost ke stejnému pohlaví je vrozená, nikoli ale ostudná nebo škodlivá, a proto by neměla být žádným způsobem trestána. Univerzálním označením se začalo užívat slovo „gay“. Původně označení pro mužskou homosexualitu se začalo užívat pro každého, kdo vyjadřoval preference ke stejnému pohlaví nebo genderu. Tak došlo k širokému přijetí zkratky LGB – lesby, gay a bisexuálové (Blakemore, 2021).

Ačkoli trans lidé existovali v celé historii, tento termín vznikl až v 60. letech 20. století a trvalo déle, než se podařilo přijmout další termín, který je dnes součástí moderní zkratky LGBT. Transgender lidé mají tak za sebou delší boj o uznání, za součást širší LGBT komunity začali být veřejností považováni až po roce 2000, kdy začíná 21. století. Dodnes však za svá práva a přijetí bojují. V poslední řadě bylo ke zkratce přidáno písmeno Q – „queer“. Novější dodatky se ke zkratce pokoušejí obsáhnout ještě širší část komunity. Za LGBTQ se někdy přidává znaménko plus (+), které odkazuje na širokou škálu genderových identifikací a sexuálních identit, nebo iniciály I („intersex“) a A („asexuální“). Existují tedy další rozšířené varianty k souhrnnému označení a rozšíření spektra, jako například LGBTQ+, LGBTQ nebo LGBTQIA, které do skupiny zastřešují také další identity. Ale i tato souhrnná

označení má své kritiky, zejména mezi těmi, kteří tvrdí, že žádný termín nemůže nikdy obsáhnout celé spektrum genderu a sexuálního vyjádření. Z toho pramení, že slova, která lidé používají k popisu skupin nebo sebe samých, se budou i nadále vyvíjet (Blakemore, 2021).

LGBT komunita má několik symbolů, které se různí podle genderové identity nebo sexuální orientace. Spojujícím prvkem celé komunity a jednou z nejvýznamnějších a nejpoužívanějších vlajek v celé historii LGBT je duhová vlajka hrdosti navržená americkým umělcem a aktivistou Gilbertem Bakerem v roce 1978. Původní vlajka obsahovala celkem osm barev, kdy každá barva na vlajce měla svůj specifický význam, odrážela různé LGBT společnosti, poukazovala na rozmanitost a měla být symbolem naděje. Růžová symbolizovala sexualitu, červená život, oranžová uzdravení, žlutá slunce, zelená přírodu, tyrkysová umění, modrá harmonii a fialová lidského ducha a jeho začátek. Později byl z vlajky z důvodu špatné poptávky po daných barvách odstraněn růžový a tyrkysový pruh a zůstala tak vlajka se šesti pruhy, kterou známe dodnes (Flags-World, 2021).

Obrázek 4: Duhová vlajka
Zdroj: Wikipedia, 2007

Práva, dříve po staletí pronásledovaných gay a lesbických komunit, dnes už několik let připomínají Gay Pride, neboli pochody hrdosti, které se rozšířily po celém světě. První pochod se konal v roce 1970 v New Yorku. Pochod hrdosti je založen na myšlence, že by sexuálně jinak orientovaní lidé měli být hrdi na svoji identitu. Hlavním cílem těchto akcí je tak oslava hrdosti, ale také zvýšení povědomí o sexuální orientaci a genderové identitě, či demonstrovat za stejná práva. V některých zemích se tyto události však setkávají s odmítavým postojem a zakázány jsou tak například v Turecku, Rusku nebo Bělorusku (ČTK, 2020).

1.2 Homosexualita a LGBT v dějinách lidstva

Lidská práva obecně jsou produktem modernity. Ač konzervativnější část společnosti může tvrdit, že homosexualita, případně další typy sexualit menšin, je taktéž produktem modernity, není tomu tak. Na druhé straně práva homosexuálů spojována s diskurzem pokroku a modernity jsou a často jsou proto využívána jako kritérium pokroku. Tradiční zvyklosti, především kulturní a náboženské, jsou totiž častokrát spojeny s diskriminací a zneužíváním, kterému jsou LGBT jedinci často vystaveni (Kuriakose & Kylasam Iyee, 2020).

Otázka práv LGBT byla poprvé zkoumána v rámci genderových a sexuálních studií v 80. letech 20. století, převážně ve Spojených státech. Stalo se tak důsledkem hnutí, které formulovalo požadavek na stejná práva a svobodu sexuálních a genderových menšin. Od této doby prošlo zkoumání práv LGBT komunity mnoha teoretickými i metodologickými přístupy a překročilo mnoho disciplinárních hranic. Historická přítomnost sexuálních a genderových menšin a otázka jejich sociálního, právního, politického a kulturního postavení však předchází modernímu pojetí lidských práv o staletí. Genderový rozdíl v různých kulturách byly zobrazovány například v náboženských a světských textech či na obrázcích (Kuriakose & Kylasam Iyee, 2020).

Nejstarší zmínky o homosexualitě sahají až do starověku, kde však sexuální orientace nebyla koncepčně zakotvena v genderové identitě, a takové sexuální akty byly považovány spíše za chování než za součást stabilní a trvalé identity (Kuriakose & Kylasam Iyee, 2020). Podobně také ve starověké Indii již existoval pokus kategorizovat sexuální identitu a chování jednotlivce. V díle Kámasútry totiž kromě dvou základních pohlaví – muž a žena, je vyobrazován také třetí typ člověka, který se neidentifikuje jako muž ani žena a je označován jako „třetí typ přírody“ (Parekh, 2008). Ve starověké Číně bylo označení „homosexuál“ používáno bez upřesnění pohlaví a používalo se jako přídavné jméno, protože homosexuální činy byly považovány za chování, a ne za identitu člověka. U dórských kmenů (ve starém Řecku) byly homosexuální praktiky rozšířené, a to mezi dospělými muži a mladými chlapci. Dórové totiž věřili, že takovým pohlavním stykem získají chlapci mužnost a sílu. Ve starověkém Římě byli zase například do armády přednostně přijímáni homosexuální jedinci. Sexuální chování bylo dříve široce uznáváno a tolerováno zejména mezi lidmi z vyšší třídy a pasivní homosexuální partner měl

spíše nižší sociální status a byl pod patronací svého dominantního partnera (Janošová, 2000).

S nástupem křesťanství byl později upevněn vztah mezi mužem a ženou, který byl jediný správný a společností přijatelný, homosexualita byla považována za prohřešek proti přirozenosti, a proto byla odsuzována a trestána ((Kuriakose & Kylasam Iyee, 2020). V 19. století se k homosexualitě začali hlásit umělci jako například básníci Paul Verlaine či Arthur Rimbaud (Janošová, 2000).

V průběhu 20. století byla přitažlivost ke stejnému pohlaví a jejich sexuální aktivita z velké části postaveny mimo zákon. Být homosexuálem znamenalo, že jste byli vystaveni diskriminaci, hrozilo vám uvěznění nebo dokonce trest smrti. Také jste byli vyloučeni ze společnosti, mohli jste být vyhozeni ze zaměstnání. Gay-podniky, kde bylo možné se scházet a nebýt nikým opovrhován, byly často uzavírány. Několik tisíc homosexuálů také skončilo během fašismu v koncentračních táborech (Janošová, 2000). Změnu odstartovaly Stonewallské nepokoje v roce 1969. Série násilných konfliktů mezi newyorskými policisty a návštěvníky Stonewall Inn – gay podniku v Greenwich Village. V důsledku nepokojů se poté zformovalo mnoho organizací za práva homosexuálů, jako například Gay Liberation Front, které odstartovaly globální hnutí za práva homosexuálů. Gay a lesbický aktivismus existoval i dříve před tím, ale střet mezi policií a demonstranty ve Stonewall Inn inspiroval gaye a lesby k vyššímu boji za rovnost a práva a je nazýván jako první vzpourou. Stonewall byl odlišný tím, že se organizátoři rozhodli si ho připomenout a udělat z něj celonárodní událost. Další rok na to se konal první pochod *gay pride* u příležitosti výročí povstání. Vzrostl také počet lesbických a gay publikací, což vedle k ještě většímu pocitu sounáležitosti a homosexuálové se ve Spojených státech hrdě a otevřeně ke své sexualitě začali hlásit (Mattson, 2019). Toto hnutí za práva LGBT osob sehrálo klíčovou roli při prosazování rovnosti, uznání a přijetí osob bez ohledu na jejich sexuální orientaci nebo genderovou identitu. V průběhu desetiletí bylo dosaženo významných úspěchů, které změnily právní prostředí i společenské postoje. Došlo ke zrušení zákonů kriminalizujících homosexualitu v několika zemích, bylo legalizováno manželství nebo občanské svazky osob stejného pohlaví v různých regionech. Pokroku dosáhly také práva transsexuálů, díky uzákonění komplexních antidiskriminačních právních předpisů, včetně právního uznání genderové identity. Změny se týkaly také zdravotnictví, a to v oblasti informovanosti, prevence a léčby

HIV/AIDS. A v poslední řadě se LGBT komunita stala viditelnější také v politice, zábavním průmyslu a dalších oblastech (Soni & Sarraf, 2023).

1.3 Teoretické přístupy

Moderní práva LGBT jsou koncipována jako součást širšího rámce všeobecných a základních lidských práv. Současné chápání toho, co jsou lidská práva, se vyvinulo z historicky si konkurujících vizí práv a je důležité pochopit, jak tato práva vznikla. Ukazuje to, proč jsou lidská práva konstruována tak, jak jsou a jejich interpretace má vliv na rozsah jejich rozšíření na menšiny ve společnosti. Základní soubor lidských práv zahrnuje občanská a politická práva, jako je právní stát, svoboda projevu a sdružování, rovnost a právo na základní úroveň blahobytu (Kuriakose & Kylasam Iyee, 2020).

Celosvětový pohled na práva LGBT odhaluje obrovské rozdíly v právních rámcích a společenských postojích k této komunitě. Pro komplexní analýzu práv LGBT je nezbytné použít teoretické rámce, které zohledňují vícero faktorů – od právních, po sociální, až ke kulturním faktorům. Literatura přinesla různé teoretické pohledy, kterými lze problematiku LGBT zkoumat (Soni & Sarraf, 2023). Samotné studium sexuálních a genderových menšin bylo zahájeno v rámci disciplín sexuality a genderových studií v humanitních a společenských vědách. Třemi hlavními teoretickými rámci, které poskytly odlišné metodologie, pomocí kterých lze aplikovat na menšiny LGBT, se staly gay a lesbická studia, sociální konstruktivismus a queer teorie. Tyto tři přístupy vzrostly z větších paradigmat modernismu a postmodernismu (Carlson, 2013).

Většina argumentů proti gayům a lesbám se opírá o údajnou přirozenost heterosexuality. Například James Q. Wilson otevřeně vystupuje proti politickému vnucování tolerance vůči gayům a lesbám a vyzdvihuje milující, monogamní manželství jako přirozený stav heterosexuality. Heterosexualita je podle něj zvláštní kombinací něčeho zcela přirozeného a zároveň ohroženého. Člověk se rodí heterosexuální, ale tento přirozený stav může být narušen takovými věcmi, jako je přítomnost homosexuálních párů, homosexuálních učitelů nebo dokonce nadměrné mluvení o homosexualitě. Pokud je tedy homosexualita radikálně odlišná, pak je legitimní ji potlačovat (Pickett, 2020).

Proces upevňování potřeb a požadavků sexuálních a genderových menšin začal homofilním hnutím v 50. letech ve Spojených státech. Sociální hnutí za osvobození gayů přineslo viditelnost a zdání solidarity zdánlivě různorodé genderové menšiny a stalo se základem pro Gay a lesbická studia v rámci studií sexuality (dále jen GLS). Hlavním přínosem bylo představení a pochopení života gayů a lesbiček, upevnění představ této identity, zviditelnění komunity a proces „coming outu“ pro jednotlivce. Sociální konstruktivismus je teorie, která tvrdí, že kategorie identity jako gender a sexualita jsou definovány a interpretovány historickými procesy a kulturními institucemi. Identity nejsou striktně určeny biologickými charakteristikami, ale jsou sociálně konstruované. Hranice kolem kategorií identity se neustále vyvíjejí a jsou proměnlivé, a proto dochází stále ke zpochybňování a novým definováním. Zatímco sociální konstruktivisté podporovali myšlenku sexuální orientace jako identity, jejich hlavními body sporu s GLS bylo, že konstruktivisté tvrdili, že identita byla vytvořena historicky, sociálně a interpersonálně, kdežto GLS představa o identitě je vytvořena spíše přirozeně a biologicky. Sociální konstruktivismus tvrdí, že sociální realita není jedinci objektivně dána jako fakt, ale je neustále konstruována v procesu sociální interakce. Stojí tak v opozici k objektivistickým a naturalistickým směrům v sociologii. Proto řada genderových teoretiků nahlíží na genderovou problematiku právě skrze sociální konstruktivismus. Kromě debaty mezi GLS a sociálními konstruktivisty byly oba teoretické směry kritizovány za to, že jsou diskursy povinné homosexuality, které vytlačují jiné formy intimních vztahů (Soni & Sarraf, 2023).

Třetí hlavní teorií aplikovanou na sexualitu a gender je queer teorie, která se objevila později koncem 80 let a na začátku 90. let 20. století. Queer teorie zpochybňuje tradiční pojetí genderu a sexuality a nabízí kritický pohled na normativitu a identitu (Soni & Sarraf, 2023). Datovat queer teorii je však možné již dříve, neboť teorie má své předchůdce. Teorie vznikla z velké části jako pokus o překonání problémů, se kterými se potýkala teorie gayů a lesbiček. To je jedním z důvodů, proč se slovo „queer“ neodkazuje na podstatu sexuální či jiné povahy. Stojí jako nedefinovaný termín a neexistuje nic konkrétního, k čemu by se nutně vztahoval – „identita bez podstaty“. Protože se vyhýbá specifickým konceptualizacím sexuality a nestaví je do středu žádné definice, umožňuje větší svobodu sebeidentifikace (například černošské lesby se mohou identifikovat více

se svou rasou nebo jiným znakem než s lesbismem). Slovo „queer“ označuje nejen gay a lesbickou identitu, ale také širokou škálu nenormativních a sexuálních tužeb. V nejširším pojetí označuje cokoli, co je v rozporu s tím, co je považováno za normální a legitimní. Nejednoznačnost samotného slova queer se pak stává i jedním z podnětů pro kritiku teorie (Pickett, 2020).

Queer teorie nenabízí jednotný koncepční rámec, ale spíše soubor vztahů mezi pohlavím, genderem a sexualitou, se snahou dekonstruovat řád, podle kterého je lidstvo rozděleno do dvou vzájemně se vylučujících genderových identit, které po sobě musí zákonitě toužit (Pickett, 2020). Queer teorie zpochybňuje, že taková neměnná identita člověka existuje a nastoluje tak otázku, zda je homosexualita, případně i heterosexualita nebo bisexualita, sociálně konstruovaná, nebo zda je dána čistě biologickými sialami (Spargo, 1990). Ve skutečnosti queer teorie poukázala na to, že univerzální představy o identitě vedly k neviditelnosti rozdílů identit člověka. Postoj queer teorie k dekonstrukci identit byl kritizován proto, že teorie na jednotlivce přichází na úkor komunity a vede to spíše k individuální izolaci a fragmentaci komunity (Kuriakose & Kylasam Iyee, 2020).

Mezi nejvýznamnější představitele teorie se řadí například David Halperin, Jack Halberstam, Teresa de Lauretis nebo Judith Butler. Queer teorie měla obzvláště velký vliv na literární vědu a feministickou teorii. Naproti tomu byla teorie kritizována v mnoha ohledech. Prvotní kritika spočívá v tom, že označení „queer“ neodkazuje na žádná konkrétní sexuální status, okrádá tím jedince o svou odlišnost a desexualizuje identitu, ačkoli jde právě o sexuální identitu. Související kritika spočívá v tom, že queer teorie odmítá jakoukoli podstatu standardní představě o normalitě a zahrnuje různé druhy sexualit. Otázkou kritiků je, kam tato flexibilita pojmu sahá a zda existuje nějaká hranice. Například může být i pedofilie přípustná, protože se jedná o určitý druh sexuality? Další kritika spočívá i v tom, že queer teorie je tříděně zaujatá – je spíše pro elitu, než pro pochopení široké veřejnosti (Pickett, 2020).

Další teorií, skrze kterou lze problematiku LGBT zkoumat, je i teorie intersekcionality. Ta naopak zdůrazňuje vzájemnou propojenost různých os identity – rasa, gender a sexualita (Soni & Sarraf, 2023). Teorie intersekcionality je přesvědčení, že žádná z kategorií (jednotné označení „žena“, „lesba“ apod.) není dostatečná pro vysvětlení individuálního chování a je označována za nejdůležitější teoretický přínos ženských studií. Zabývá se tvrzením, že lidé mohou být

diskriminováni na základě několika sociálních a kulturních faktorů současně. Teorie byla původně vyvinuta v 80. letech 20. století černošskými feministkami a dalšími vědkyněmi zabývajícími se sociologií genderu a etnického rozdělení (Levon, 2015). Teorii intersekcionality, se zaměřením na rasové a genderové záležitosti, se zabývala například americká právnička a obhájkyně občanských práv Kimberlé Williams Crenshaw, která se specializuje na rasové a genderové záležitosti. Na téma intersekcionality publikovala několik prací, mezi nimi například „*Demarginalizing the Intersection of Race and Sex in Anti-discrimination Law: A Black Feminist Critique of Antidiscrimination Doctrine, Feminist Theory and Antiracist Politics* (1989)“, „*Mapping the Margins: Intersectionality, Identity Politics, and Violence Against Women of Color* (1994)“ nebo „*From Private Violence to Mass Incarceration: Thinking Intersectionally About Women, Race, and Social Control* (2012)“. Ve svých pracích dává do popředí problém, který vytváří sociální nespravedlnost v případě překrývajících se sociálních skupin, se kterou si zákony kvůli její komplikovanosti často nedokázaly poradit. Prvotním impulsem k otevření tohoto tématu se pro Crenshaw stal případ Afroameričanky Emmy DeGraffenreid, která zažila v pracovním prostředí diskriminaci dvojího typu – genderovou a rasovou. Soud její žalobu zamítnul právě proto, že nespadala do jedné kategorie diskriminace, ale byla kombinací dvou (Crenshaw, 1994).

Proces uznání toho, co bylo dříve vnímáno jako izolované (například domácí násilí na ženách) je nyní již z velké části považováno za součást rozsáhlého systému nadvlády, který postihuje ženy jako třídu. Problémem politiky identit⁸ není to, že nedokáže překonat rozdíly, ale spíše naopak – že často ignoruje rozdíly uvnitř skupin. V kontextu násilí páchaného na ženách je to, že násilí, kterému je mnoho žen vystaveno, je často utvářeno dalšími faktory – jako je rasa, třída apod. Crenshaw ve svém díle „*Mapping the Margins: Intersectionality, Identity Politics, and Violence Against Women of Color*“ prozkoumává rasový a genderový rozměr násilí páchaného na barevných ženách. Zaměřuje se na dva rozměry mužského násilí na ženách – bití a znásilnění, a vysvětluje, jak jsou zkušenosti žen často výsledkem

---

⁸ Politika identity je politika založená na identitě, která charakterizuje určitou skupinu – například dle rasy, národnosti, náboženství, pohlaví, sexuální orientace, sociálního původu nebo třídy. Tento termín může zahrnovat i další společenské jevy, které nejsou běžně chápány jako příklad politiky identity – například migrační politika, nacionalistické programy, které cílí na určité skupiny, které chtějí vyloučit. Autoři, kteří se konceptem politiky identit zabývají, tvrdí, že existuje několik možných definic tohoto pojmu, a jedná se proto o analyticky nepřesný koncept (Bernstein, 2005).

vzájemně křížících se vzorců rasismu a sexismu. Mnoho zkušeností, s nimiž se černošské ženy potýkají, nelze zahrnout do tradičních hranic rasové nebo genderové diskriminace a nelze tento problém zcela dobře pochopit, pokud na rasový nebo genderový rozměr těchto zkušeností nahlížíme odděleně. Crenshaw však zdůrazňuje, že je potřeba zohlednit více faktorů identity při úvahách o tom, jak je sociální svět konstruován. Další faktory, kterými se zabývá jen částečně nebo vůbec, jako je například třída nebo sexualita, jsou totiž často stejně důležité jako právě rasa a gender (Crenshaw, 1994).

1.4 Lidská práva v kontextu sexuálních menšin

Významnou změnou v teorii demokracie na konci 20. století je tvrzení, že aby byl režim považován za demokratický, musí stát nabízet uznání a ochranu sexuální rozmanitosti. Proto se většina demokratických myslitelů shoduje na tom, že pokud je stát zodpovědný za přímé akty homofobie, porušuje tím lidská práva a řešením podle nich je liberální demokracie, protože klíčové pilíře liberalismu lze využít k obraně menšin všeho druhu. Problém ale spočívá v tom, že samotné liberální instituce nejsou zcela dostačující, aby ochránily občany před zavedenými normami a předsudky, které pocházejí buď od státu, nebo od občanů. Společnost, která přijímá určité normy, může též využívat liberálních principů k ospravedlnění svých předsudků. To ukazuje, že spoléhat se pouze na liberální principy je nedostatečné a je důležité nabídnout aktivní práva a ochranu jednotlivců (Kuriakose & Kylasam Iyee, 2020).

Lidská práva formulují normativní vizi světa, ve kterém mají všichni lidé stejnou morální hodnotu a jako s takovými se s nimi zachází. Skutečná politika práv lesbiček, gayů, bisexuálů a trans lidí je hluboce zpochybňována. Zatímco nyní jsou uznávána OSN a předními demokratickými státy (i když stále ne úplně), práva LGBT jsou v mnoha jiných oblastech odepírána. V rámci mezinárodní politické teorie tento vývoj vedl k přehodnocení toho, co vlastně chápeme jako lidská práva a jak bychom je měli teoretizovat (Douzinas a Gearty, 2014). Je zřejmé, že tradiční způsoby chápání lidských práv – například způsoby, které fungovaly jako samostatné nebo systematické filozofické diskurzy o povaze a základech práv se staly nedostačujícími pro pochopení role, kterou lidská práva v našem světě hrají dnes (Hoover, 2016).

Organizace spojených národů je dnes centrem celosvětového režimu lidských práv, přitom až donedávna zanedbávala problémy, kterými byly vystavovány lidé různých sexualit a genderových identit, které se vzpíraly standardním normám. V posledním desetiletí se však tato situace s bojem za ochranu práv a globálním vzdělávání o právech LGBT výrazně změnila. Bez ohledu na tento vývoj neexistuje žádný mezinárodní nástroj nebo smlouva o lidských právech, která by výslovně zaručovala, že jednotlivci nebo skupiny nebudou diskriminováni nebo jim byla jinak porušována jejich lidská práva v důsledku rozmanitosti sexuality nebo genderové identity. Proto při absenci specializovaných nástrojů závisí právní a politická obhajoba na uplatňování stávající ochrany lidských práv a na rozšíření jejich působnosti prostřednictvím různých strategií – například Montrealská deklarace⁹ nebo vytvoření Yogyakartašských principů (Kuriakose & Kylasam Iyee, 2020).

1.4.1 Yogyakartašské principy

Podle Yogyakartašských principů je sexualita a genderová identita nedílnou součástí důstojnosti a lidskosti každého člověka a nesmí být důvodem k diskriminaci nebo zneužívání. Mnoho států má nyní zákony a ústavy, které zaručují práva na rovnost a nediskriminaci bez rozdílu pohlaví, sexuální orientace nebo genderové identity, na druhé straně také mnoho států a společností vnucuje jednotlivcům normy týkající se pohlaví a sexuální orientace prostřednictvím zvyklostí, zákonů nebo násilí. Porušování lidských práv zaměřené na osoby z důvodu jejich skutečné nebo domnělé sexuální orientace nebo genderové identity však představuje globální a zakořeněný vzorec, který vzbuzuje vážné obavy pokud to vede například k mimosoudním popravám, mučení a špatnému zacházení, sexuálními útokům a znásilněním, zásahům do soukromí, svévolnému zadržování, odepření možnosti zaměstnání a vzdělání a závažnou diskriminaci v souvislosti s uplatňováním dalších lidských práv. Tato porušení jsou často umocněna zkušenostmi s jinými formami násilí, nenávisti, diskriminace a vyloučení, například

---

⁹ Montrealská deklarace o lidských právech lesbiček, gayů, bisexuálů a transsexuálů je dokument o lidských právech lesbiček, gayů, bisexuálů a intersexuálů, který byl přijat na mezinárodním setkání v Montrealu 29. července 2006. Cílem této deklarace je informovat o násilí a diskriminaci LGBT osob a trvat na tom, aby LGBT osoby měly stejná práva jako ostatní členové společnosti, včetně péče a prevence AIDS, manželství osob stejného pohlaví a lékařské péče o transgender osoby a jejich povolení pohlavního statusu zákonem.

na základě rasy, věku, náboženství, zdravotního postižení nebo ekonomického, sociálního či jiného postavení (International Commission of Jurists, 2007).

Mezinárodní systém zaznamenal velký pokrok směrem k rovnosti pohlaví a ochraně před násilím ve společnosti. Mezinárodní reakce na porušování lidských práv na základě sexuální orientace a genderové identity je však roztržštěná a nejednotná a k odstranění těchto nedostatků je nezbytné důsledné chápání komplexního režimu mezinárodního práva v oblasti lidských práv a jeho aplikace na otázky sexuální orientace a genderové identity. Mezinárodní komise právníků a Mezinárodní služba pro lidská práva proto jménem koalice lidskoprávních organizací zahájily projekt, jehož cílem je vypracovat soubor mezinárodních právních zásad pro uplatňování mezinárodního práva na porušování lidských práv na základě sexuální orientace a genderové identity, aby se zvýšila jasnost a soudržnost závazků států v oblasti lidských práv. Z toho vzešel dokument o lidských právech v oblasti sexuální orientace a genderové identity, který byl výsledkem mezinárodního setkání lidskoprávních skupin v indonéské Yogyakartě v listopadu 2006. Cílem tohoto dokumentu je uplatňovat standardy mezinárodního práva v oblasti lidských práv při řešení případů porušování lidských práv LGBT. Yogyakartské principy se zabývají širokou škálou standardů lidských práv a jejich aplikací na otázky sexuální orientace a genderové identity. Zásady potvrzují primární povinnost států uplatňovat lidská práva a ke každé zásadě jsou připojena podrobná doporučení státům. Další doporučení jsou určena dalším aktérům, včetně systému OSN pro lidská práva, národních institucí pro lidská práva, médií, nevládních organizací a poskytovatelů finančních prostředků. V současnosti zahrnují 29 zásad a dalších doporučení¹⁰ viz. příloha č. 1 (International Commission of Jurists, 2007).

---

¹⁰ Stejnému počtu odpovídá také počet signatářů zemí, kteří zásady schválili a podepsali. Mezi nimi také země Latinské Ameriky – Argentina, Brazílie a Kostarika, přičemž příklad Argentiny a Brazílie bude předmětem analýzy této práce.

2 Metodologie výzkumu

Z obecné roviny práv a postavení LGBT se analýza práce zaměřuje přímo na zvolený region Latinské Ameriky, kde nejprve shrnuje vývoj práv a postavení LGBT a vytyčuje hlavní problémy, kterým komunita čelí. Zprvu je zaměření obecné na celý region, a poté přichází analýza jednotlivých případů, respektive zvolených zemí. V prvním případě jde o analýzu na úrovni jednotlivce se sociologickým zaměřením s cílem zmapování dat průzkumů zveřejněných organizací WVS, doplněna o další relevantní průzkumy veřejného mínění. Ve druhé části analýzy je využit deskriptivní přístup na politické úrovni skrze postoje nejvyšších představitelů na základě jejich projevů, volebních programů nebo provedených zákonů.

Vzhledem ke způsobu zpracování se z metodologického hlediska jedná primárně o metodu kvalitativního výzkumu. Termínem kvalitativní výzkum se rozumí metoda, při které je obraz získáván průběžným mapováním dané problematiky se zaměřením na to, jak jednotlivci nebo skupiny nahlízejí, chápou a interpretují svět a jejíž výsledků se nedosahuje pomocí statistických procedur nebo jiných způsobů kvantifikace (Hendl, 2016; Strauss & Corbinová, 1999). Stěžejní pro účely práce budou však i kvantitativní data, které reprezentují výsledky průzkumů veřejného mínění. Kvantitativní data (výsledky průzkumů veřejného mínění) jsou pro přehlednost prezentovány pomocí jednoduchých tabulek, okomentované textem. V případě přístupů analýzy se jedná o komparativní metodu užitou za účelem komparace. Přesněji se jedná o diachronní metodu komparace za účelem zachycení souvislostí nebo změn v jednotlivých případech v časovém úseku. Časový mezník počíná rokem 2010 s časovou osou dvanácti let, tj. do roku 2022. Během tohoto období organizace WVS zveřejnila dva průzkumy veřejného mínění, což umožňuje jejich srovnání. Na druhé straně se jedná o synchronní metodu komparace s cílem zachycení souvislostí nebo změn mezi jednotlivými případy, tedy zeměmi. Indikátory komparace tak jsou jednotlivé země, kde se sledují postoje k dané problematice a jak se tyto postoje mění v čase a mezi zeměmi, a rovněž výsledky veřejného mínění. Na úrovni diskurzu (druhá část analýzy) je cílem zachytit kontext toho, jak se k dané problematice stavěli nejvyšší představitelé dané země. Práce tak nabídne ucelený přehled jednak o vývoji a aktuálním postavení LGBT v regionu, ale také postoje nejdůležitějších

představitelů, kteří mají vliv na politiku v zemi, tedy hlas lidu a nejvyšších představitelů moci.

Geograficky je práce vymezena regionem Latinské Ameriky, přičemž pro analýzu je zvolen pouze reprezentativní vzorek zemí, které byly do průzkumů WVS v časovém období od roku 2010 do roku 2022 zahrnuty – a to: Argentina, Brazílie, Kolumbie, Chile, Ekvádor, Mexiko, Uruguay a Peru. Z důvodu obsáhlosti a rozsahu práce je pro zmapování postojů politické reprezentace vybrán užší výběr zemí v rámci zkoumaného vzorku. Vybrány jsou dvě země, které v průzkumech veřejného mínění dosahovaly nejlepších výsledků, země, která jako jedna z posledních v regionu implementovala základní právo LGBT do své ústavy, a v poslední řadě čtvrtá země, kde podpora genderu a homosexuality byla ve všech případech na nejnižší úrovni a současně se jedná o zemi, kde je stejnopohlavní manželství a možnost adopce pro homosexuální páry dosud nelegální a jakékoli pokusy o přijetí zákonů byly zamítnuty. Jedná se tedy o relevantní výběr, který nabízí různé hodnoty. Vzhledem k rozsáhlosti tématu práce sice neobsáhne všechny země Latinské Ameriky, ale nabízí relevantní vzorek zemí, u nichž se dopředu nedá předpokládat stejný výsledek, neboť jde o země, které si neprošly totožnou tranzicí, historickým, politickým a hospodářským vývojem, a v současnosti každá ze zemí vykazuje například jiný stupeň demokracie.

Poměrná část práce se opírá o průzkumy veřejného mínění, respektive o jejich výsledky, provedené výzkumníky z World Values Survey (WVS), The Latin American Public Opinion Project (LAPOP) a Global Education Monitoring Report. Dále práce čerpá primárně z celostátních médií a periodik (přesněji z jejich webových portálů), jedná se například o BBC News, Reuters, The New York Times, National Geographic, CNN nebo Americas Quarterly. Využity jsou také místní periodika jako La República, Al Jazeera, El País, El Destape, El Comercio, Reddación Clarín a další.

3 Postavení LGBT komunity v Latinské Americe

Analytická část práce se již soustředí na region Latinské Ameriky. Latinská Amerika je rozsáhlý region s více než 656 miliony obyvatel a rozkládá se na dvou kontinentech – Střední a Jižní Ameriky. Jedná se o multikulturní místo, kde se v minulosti mísili a usazovali lidé z Evropy, Afriky, Ameriky a dalších koutů (Luongo, 2024). V otázce práv sexuálních menšin je pokrok směrem k posílení práv LGBT komunity smíšený. Na jedné straně se jedná o region s nejvyšší mírou násilí proti této skupině, o region s dlouholetou historií machismu a homofobie, zároveň má však některé z nejprogresivnějších a nejpokročilejších zákonů o rovnosti (přesněji zákony o nediskriminaci, legalizované sňatky osob stejného pohlaví, rozšíření zdravotnických služeb pro LGBT osoby aj.). Až do minulého století se země po celém světě potýkaly s anti-gay právním systémem. Od druhé poloviny 20. století vznikaly organizace, skupiny a hnutí pro podporu homosexuálů. Řada z nich působí celosvětově, ale také regionálně přímo v dané zemi (Corrales, 2015). Tato kapitola představí, jak jsou LGBT komunity v posledních letech v zemích Latinské Ameriky vnímány a k jakému pokroku v oblasti posílení jejich práv došlo.

V oblasti právního postavení LGBT osob došlo v Latinské Americe k pozoruhodnému pokroku, ale zároveň v některých zemích regionu i ke stagnaci. V některých zemích (např. Argentina, Uruguay, Brazílie), případně v některých zemích se nejedná o celostátní úroveň, ale pouze o určitá území v zemi (např. Mexico City, Can-cún, Bogota, Santiago) je právní postavení práv LGBT osob dokonce před některými z nejvyspělejších a nejdemokratičtějších zemí světa¹¹, co se týká otázek manželství osob stejného pohlaví, občanských svazků, silných antidiskriminačních zákonů, zákonů proti trestným činům z nenávisti, silných soudů a sociálních hnutí hájících práva LGBT osob. Naproti tomu v jiných zemích regionu, převážně v zemích Karibiku a Střední Ameriky, je postavení práv LGBT osob poměrně málo rozvinuté (Corrales, 2015). Nerovnost je často patrná v rámci jedné země. Příkladem je Brazílie, která sice poskytuje LGBT osobám obrovskou právní ochranu, zároveň však vede v celosvětovém měřítku ve vraždách LGBT osob (Corrales, 2014). V roce 2022 zaznamenala Brazílie 273 násilných úmrtí LGBT osob a z toho 228 případů bylo klasifikováno jako vražda. Rozhodnutí

---

¹¹ Několik latinskoamerických zemí dokonce předstihlo země, které vedly svět k prosazování práv homosexuálů, a to včetně Spojených Států, Velké Británie a Německa (Encarnación, 2023).

brazilského Nejvyššího soudu z roku 2019, který rozhodl, že homofobie je trestným činem, tak zatím nemá žádný viditelný dopad (Encarnación, 2023).

Ještě v průběhu 20. století byla přitažlivost ke stejnému pohlaví a jejich sexuální aktivita z velké části postavena mimo zákon. Být homosexuálem znamenalo, že jste byli vystaveni diskriminaci, odsuzování, násilí, hrozilo vám uvěznění nebo dokonce trest smrti (Janošová, 2000). Změnu odstartovaly Stonewallské nepokoje v roce 1969. Série násilných konfliktů mezi newyorskými policisty a návštěvníky Stonewall Inn – gay podniku v Greenwich Village v jedné z nejstarších čtvrtí státu New York (Mattson, 2019). Za zmínku proto stojí porovnání přístupu bojů za práva LGBT osob ve Spojených státech a Latinské Americe. Rozdíly v intenzitě práv LGBT komunity v Latinské Americe a Spojených státech jsou do jisté míry zakořeněny v tom, jak byl v regionech boj za tyto práva koncipován. Zatímco američtí aktivisté se zabývali tím, jak práva gayů přinesou práva a výhody gay a lesbickým rodinám a pomohou v rozvoji homosexuálního životního stylu, latinskoameričtí obhájci spíše zdůrazňovali, jak by práva gayů mohla přispět k prohloubení demokracie, občanství a lidských práv. Toto ambicióznější rámování uplatňované v Latinské Americe našlo větší odezvu ve společnosti jako celku. S tím souvisí i rozšíření dalších sociálních práv, zejména potratů¹². Zatímco Spojené státy se v posledních letech vydaly směrem ke zrušení nebo výraznému omezení přístupu k legalizovaným potratům, Latinská Amerika se vydala zcela opačným směrem. Jedním z ponaučení, které si aktivisté za legalizaci potratů mohli z boje za rovná manželství pro všechny vzít, je to, že vytrvalost se vyplácí (Encarnación, 2023).

V posledních letech se několik zemí Latinské Ameriky snažilo o právní transformaci, která ovlivní životy leseb, gayů, bisexuálů a transsexuálů (LGBT). Podle Javiera Corralesa nedošlo mimo severní Atlantik v žádném jiném regionu na světě k většímu pokroku v rozšiřování zákonných práv LGBT než právě v Latinské Americe. V tomto regionu byly v posledních letech zavedeny některé z nejpokročilejších právních předpisů a politik v oblasti práv LGBT ve světě, jako jsou zákony o nediskriminaci, legalizované sňatky osob stejného pohlaví, rozšíření

---

¹² Téma potratové politiky v Latinské Americe ve své diplomové práci zpracovala například kolegyně z Univerzity Hradec Králové Aneta Dvořáková (Dvořáková, A. (2023). *Potratová politika v Latinské Americe*. (Diplomová práce) Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové, Filozofická fakulta, Katedra Politologie).

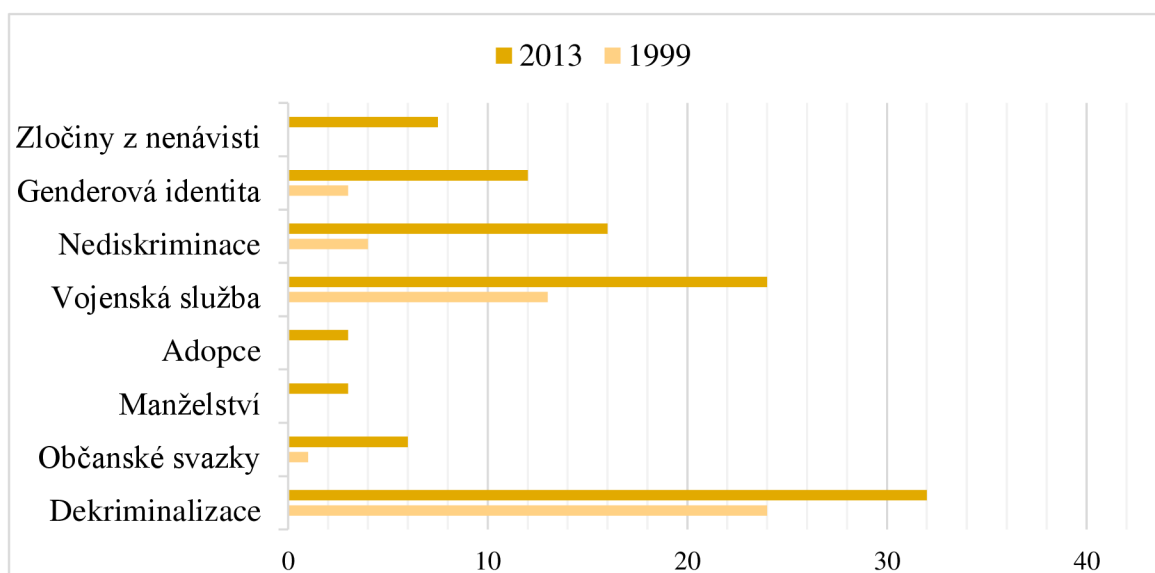
zdravotnických služeb pro LGBT osoby nebo pro-LGBT soudní rozhodnutí, přitom se jedná o region, který je představován jako ztělesnění katolicismu a machismu (Corrales, 2015).

Zatímco v mnoha zemích či v mnoha oblastech práva došlo v tomto regionu k rozšíření práv, v jiných částech regionu došlo naopak k jejich stagnaci a výsledky jsou proto různorodé. V širším kontextu se tak revoluce za práva homosexuálů odehrává v pozadí nerovností, rozdílů, prohlubujících se struktur sociální nespravedlnosti (nerovnosti genderové, rasové, věkové, městské či venkovské). Z tohoto důvodu by každý pokus o zmapování obecných politických trendů v regionu měl brát v potaz sociální, politickou a kulturní rozmanitost latinskoamerických zemí (Corrales, 2015). Na demokratizaci a politickou ekonomii rozvoje v Latinské Americe se ve svých výzkumech zaměřuje profesor politických věd Javier Corrales, dle něhož tradiční představa o příčinách rozšiřování práv vychází z tvrzení: práva se s větší pravděpodobností prosazují v demokraciích s vysokými příjmy (modernizační hypotéza), v demokraciích, kde jsou početná a silná sociální hnutí, která jsou dobře organizovaná a dostatečně propojená (hypotéza sociálních hnutí) a v poslední řadě v demokraciích, kde má náboženství menší vliv na každodenní život většiny (hypotéza sekularistů nebo kulturalistů). Dle autora tyto tři teze z velké části platí, ale měly by se více diferencovat, aby bylo možné vysvětlit zkušenosti Latinské Ameriky. Strukturální proměnné by se měly doplnit zejména o institucionální faktory, jako je například role spolenectví mezi hnutími a politickými skupinami, míra stranické konkurence, míra federalismu, míra asertivity a progresivity soudů. Zaměření se pouze na základní zákonná práva je jako měřítko kvality života LGBT v regionu neúplné a nedokonalé, přesto jsou některá z těchto zákonných práv celosvětově obtížně dosažitelná. Proto je užitečné zaměřit se na tato práva jako na jeden způsobů, jak zachytit vývoj práv LGBT v dané zemi (Corrales, 2014).

Javier Corrales ve své publikaci *The Politics of LGBT Rights in Latin America and the Caribbean: Research Agendas* z roku 2015 zdůrazňuje důležitost potřebného výzkumu rozdílu mezi právem a tolerancí. Zákony týkající se LGBT měly tendenci měnit se v závislosti na změnách v míře společenské tolerance. Jak se společnost stávala tolerantnější k právům LGBT, země byly ochotnější přiznávat LGBT skupinám práva a ochranu. V Latinské Americe tomu však podle Corralese bylo opačně. Zprvu se měnily zákony, a poté došlo k výrazným změnám v toleranci

společnosti. Mohou tedy právní změny urychlit změnu postojů společnosti, nebo naopak zpomalují změny tím, že vyvolávají zpětné reakce (Corrales, 2015)? S tím souvisí hypotéza této práce – „Lze předpokládat, že tam kde není podpora veřejnosti, nebude podpora politiků a obráceně“, kterou se tento výzkum bude snažit potvrdit, nebo případně vyvrátit.

Pro představení postavení LGBT v Latinské Americe bude použit průzkum Javiera Corralese, který porovnával práva a zastoupení LGBT v Latinské Americe a Karibiku v letech 1999-2013. Výsledky tohoto průzkumu stručně shrnuje následující graf. Do průzkumu bylo zahrnuto celkem 42 zemí, což na grafu znázorňuje vodorovná číselná osa a barevná výšeč na ní zobrazuje počet zemí v jednotlivém roce k dané oblasti. Jednalo se o mapování osmi oblastí: trestné činy z nenávisti na základě sexuální orientace (zločiny z nenávisti), silná právní ochrana proti diskriminace na základě genderové identity (genderová identita), silná právní ochrana proti diskriminace na základě sexuální orientace (nediskriminace), stejná práva pro adopci dětí jako pro heterosexuální páry (adopce), homosexuálové mohou sloužit v armádě (vojenská služba), rovná práva manželství rozšířena na stejnopohlavní páry (manželství), stejnopohlavní vztahy legálně uznány (občanské svazky), sexuální aktivity mezi osobami stejného pohlaví plně dekriminlizovány (dekriminlizace) (Corrales, 2014).

Graf 1: Průzkum J. Corralese Práva a zastoupení LGBT v Latinské Americe a Karibiku 1999-2013
Zdroj: Corrales, 2014

Průzkum přinesl tyto výsledky:

1. Dekriminalizace homosexuality, která byla v regionu silným proudem již v roce 1999, ještě zesílila.
2. Došlo ke zlepšení oblasti antidiskriminačních zákonů a práva na službu v armádě.
3. V otázce ochrany genderové identity byl pokrok mírnější.
4. Ještě slabšího pokroku bylo dosaženo v oblasti zákonů o zločinech z nenávisi, práv a ochrany občanských svazků a manželství osob stejnému pohlaví. Nicméně o pokrok se jednalo, neboť do roku 1999 neměla tyto ochrany žádá země.
5. Španělsky a portugalsky mluvící země LAM mají v regionu jednoznačně vedoucí postavení. Revoluce v oblasti práv LGBT je tak jednoznačně iberoamerickým fenoménem.
6. Graf znázorňuje obecný přehled. Z článku však vyplývá, že pouze tři země LAM (Argentina, Brazílie a Uruguay) dosáhly pokroku ve všech kategoriích a pokud jde o zákonná práva, tak za nejpřívětivější zemi pro LGBT v LAM na základě tohoto průzkumu je Uruguay. (Corrales, 2014).

Příběh problematiky LGBT je velmi pozoruhodný s kontrastem se situací ve světě. Celkově se jedná o úspěchy, neboť jde o země, které v minulosti měly velmi omezenou právní ochranu menšin a kde téma občanských svazků nebylo ani na programu většiny hlavních politických stran (Corrales, 2014).

Oblast politické reprezentace určité pozitivní známky změn k roku 2014 sice jevila, ale pokrok nebyl takový jako v případě prvního průzkumu. Zvýšil se počet otevřeně se hlásících politiků, kteří zastávají úřady na nižší než celostátní úrovni, objevuje se více známek toho, že se LGBT politici otevřeně ucházejí o celostátní funkce. V celé Latinské Americe bylo na celostátní úrovni pouze dvanáct zákonodárců, a to v Argentině, Arubě, Brazílii, Chile, Kolumbii, Kostarice, Mexiku a Peru. V roce 2013 se dvě transsexuální ženy v Ekvádoru a Chile zapsaly do historie jako první otevřeně transsexuální osoby, které kandidovaly do národních legislativ. Výsledky však ukazují na fakt, že jsou transsexuálové v politice značně málo zastoupeni a stále jim jsou kladeny překážky. Například ve výše zmíněném Chile musela Valentina Verbal odstoupit z voleb poté, co jí volební orgán odmítl umožnit kandidovat pod jejím společenským jménem (Corrales, 2014).

<i>Země</i>	<i>Jméno</i>	<i>Rok</i>	<i>Funkce</i>
<i>ARGENTINA</i>	Oswaldo Lopez	2011	senátor
<i>BRAZÍLE</i>	Clodovil Hernandez	2007	člen kongresu
	Jean Wyllys	2011	člen kongresu
<i>CHILE</i>	Claudio Arriagada	2013	člen kongresu
<i>KOLUMBIE</i>	Angelica Lozano Correa	2014	člen kongresu
	Claudia Lopez	2014	senátor
	Gina Parody	2014	ministr školství
	Cecilia Alvarez	2014	ministr obchodu
<i>KOSTARIKA</i>	Carmen Muñoz	2010	člen kongresu
<i>EKVÁDOR</i>	Carina Isabel Vance Mafla	2012	ministr zdravotnictví
<i>MEXIKO</i>	Patricia Jimenez	1997	poslanec
		2000	senátor
	David Sanchez Camacho	2006	poslanec
	Enoé Uranga	2009	člen kongresu
<i>PERU</i>	Carlos Bruce	2006	člen kongresu

Tabulka 1: LGBT politická reprezentace na národní úrovni do r. 2014
Zdroj: Corrales, 2014

Jak uvedený graf a tabulka ukazují, Latinská Amerika je v globální politice práv LGBT osob specifická tím, že vykazuje velký paradox – práva LGBT osob jsou na světové poměry poměrně rozvinutá, ale jejich zastoupení je stále nízké. Z toho vyplývá, že tam, kde dochází k otevření práv LGBT, není hnací silou politika elit, ale tlak zdola a transformace práv LGBT je tak do jisté míry fenoménem zdola nahoru. Navzdory působivým právním pokrokům je ale Latinská Amerika stále dějištěm případů veřejné homofobie a k jejím projevům často dochází v zemích s nízkým zastoupením LGBT, nízkým pokrokům v oblasti LGBT práv, ale také v zemích, které dostáhly v průzkumu vyššího skóre indexu, jako například Brazílie a Mexiko. Latinská Amerika je příkladem toho, jak sociální hnutí a instituce mohou překonat kulturu, kdy hnutí a instituce dokázaly v mnoha zemích efektivně zasáhnout do právního prostředí navzdory převládajícím nepříznivým kulturním postojům a normám. S odkazem na tři základní hypotézy Corrales dochází k závěru:

1. MODERNIZAČNÍ HYPOTÉZA: Bohatství země je důležité, ale není dostatečnou podmínkou pro rozšíření práv LGBT.
2. HYPOTÉZA SOCIÁLNÍCH HNUTÍ: Sociální hnutí jsou pro rozšiřování práv LGBT osob zásadní a mohou zvítězit, i když jsou slabá. Závisí především na institucích a strategii.
3. HYPOTÉZA SEKULARISTŮ / KULTURALISTŮ: Nejdůležitější překážkou zůstává náboženství (Corrales, 2014).

3.1 Právní úpravy týkající se LGBT

V posledním desetiletí se Latinská Amerika vyznačovala šířením uznání práv LGBT osob. Za průkopníka v regionu lze považovat Argentinu, která se v roce 2010 stala první zemí v Latinské Americe (po Kanadě dokonce druhou zemí na americkém kontinentu), která legalizovala manželství osob stejného pohlaví a adopční práva pro LGBT osoby. O dva roky později pak argentinská vláda jako první země LAM přijala jeden z nejprogresivnějších zákonů o transsexuálech na světě. Zákon zavedl veřejné financování operací na změnu pohlaví a zároveň prakticky odstranil byrokratické překážky pro transgender osoby při opravě právních dokumentů, aby přesně odrážely jejich pohlavní identitu. Od roku 2015 Brazílie, Kolumbie, Kostarika, Ekvádor, Uruguay a části Mexika přijaly do své legislativy podobné zákony. Naproti tomu tuto změnu právně neumožňuje například Belize, Dominikánská republika, Grenada, El Salvador nebo Nikaragua (Farrell, 2021). Do roku 2016 prakticky každá latinskoamerická země dekriminálníovala homosexualitu¹³ a mnoho z nich přijalo nebo právě přijímá zákony upravující práva osob na základě sexuální orientace a genderové identity (Encarnación, 2023). Jedná se o země převážně mimo Karibik. V Bolívii, Kubě, Ekvádoru a v částech Mexika jsou LGBT osoby před diskriminací na základě sexuální orientace ústavně chráněny. Jinde ústavy obsahují široké antidiskriminační klauzule, které nabízejí LGBT osobám částečnou ochranu (Farrell, 2021).

Přínosem pro rovnost LGBT se stala otázka občanských svazků a manželství. Institut občanského sňatku má v latinskoamerické společnosti velkou váhu. Kromě toho že právně potvrzuje svazek dvou jednotlivců, nabízí další právní

---

¹³ platí pro dobrovolný pohlavní styk zletilých osob

výhody, jako jsou mimo jiné daňové výhody, vdovské důchody nebo dědická a adopční práva (Statista, 2024). V boji za rovné manželství pro všechny homosexuální aktivisté prosazovali argument, že legalizace homosexuálních sňatků je v souladu s aspiracemi na lidská práva, které si země stanovily po návratu k demokracii. První zemí Latinské Ameriky, která schválila manželství osob stejného pohlaví, se stala Argentina v roce 2010. O tři roky později Argentinu následovala sousední Brazílie a Uruguay, později se přidala Kolumbie (2016), Ekvádor (2019) a Kostarika (2020). Zatímco v Argentině, Uruguayi a Chile se homosexuální sňatky prosadily v národním zákonodárném sboru, v Brazílii, Kolumbii a Kostarice se aktivisté za práva homosexuálů obrátili k soudům (Encarnación, 2023).

Od roku 2016 revoluce za práva homosexuálů v Latinské Americe pokračuje rychlým tempem. Stejně jako v případě rovného manželství je v čele rovnosti práv LGBT Argentina. Kromě přijetí transgenderového zákona, který byl průlomem pro LAM a vlastně pro celý svět, se Argentina v roce 2021 stala průkopníkem pozitivní diskriminace pro transgender osoby tím, že přijala zákon, který nařizuje, aby jedno procento všech pracovních míst ve veřejném sektoru bylo vyhrazeno transgender komunitě. Ve stejném roce prolomila i další bariéru, když se stala první zemí v LAM (a jednou z mála na celém světě), která uznala „nebinární“ jako třetí genderovou kategorii v úředních dokumentech. Pro označení této kategorie se používá písmeno „X“, které označuje významy, se kterými by se mohla ztotožnit osoba, která se necítí být zahrnuta do mužské/ženské binarity (Encarnación, 2023).

Silný politický vliv se odráží například na příkladu Chile – historicky jedné z nejkonzervativnějších zemí LAM. Chile bylo poslední zemí na západní polokouli legalizující možnost rozvázání manželství (2004), především z důvodu silného historického vlivu katolické církve. Proces za rovná manželství pro všechny v Chile začal v roce 2017, kdy tehdejší prezidentka Michelle Bachelet představila první návrh zákona o manželství homosexuálů. Tento návrh zákona byl zamítnut a vyvrcholením procesu se stal až druhý úřad Sebastiana Piñery, kdy byl návrh zákona na konci roku 2021 přijat. Druhým specifickým příkladem Latinské Ameriky je Kuba. Země vyniká především tím, že politika ostrova zůstává nedemokratická. Díky tomu je Kuba možná vzácným příkladem nedemokratického režimu, který přijal práva homosexuálů. Nová ústava po lidovém referendu v roce

2022 odstranila definici manželství jako svazku mezi mužem a ženou a umožnila tak manželství pro všechny. V minulém století byla přitom Kuba nechvalně proslulá svou homofobií. V roce 1965 během revoluce vytvořila kubánská vláda síť pracovních táborů pro společensky nežádoucí jedince – např. pro politické disidenty, prostitutky, narkomany a homosexuály, které měly sloužit jako součást procesu očišťování sexuálního chování lidí. Do roku 1979 byla homosexualita na seznamu zločinů vyjmenovaných v kubánském trestním zákoníku (Encarnación, 2023).

Pravděpodobnost dalšího pokroku nebo jeho udržitelnosti dnes vyvolává spoustu otázek a pokroku za práva LGBT stojí v cestě řada překážek. LGBT aktivisté a obránci práv čelí odporu sociálních a náboženských konzervativců, mnohdy v čele samotných vůdců zemí, kteří jsou otevřeně nepřátelští vůči právům LGBT, prosazují nepřátelské právní rámce týkající se občanů LGBT a blokují probíhající snahy o rozšíření ochrany této komunity. – například prezident Salvadoru Nayib Bukele, který je ve funkci od roku 2019 nebo bývalý brazilský prezident Jair Bolsonaro (Farrell, 2021). Příznivé podmínky nevytvořila ani pandemie COVID-19, která spíše zintenzivnila stigmatizaci LGBT. Zranitelnost komunity zvýšily například některé vládní politiky během pandemie, a to například u osob, které se neztotožňují se svým pohlavím přiděleným při narození. V Peru, Panamě a v Kolumbii vlády v boji proti šíření koronaviru zavedly zákaz vycházení na základě pohlaví, kdy umožnili opouštění svých obydlí na základě pohlaví střídavě v týdnu. U transsexuálních osob ale místní zákony často ztěžují nebo znemožňují v právních dokumentech změnu pohlaví a v důsledku toho bylo mnoha transgender občanům odepřeno nakupování základního zboží, čelili diskriminaci, násilí, vysokým pokutám, ale i zatýkání za nedodržování zákazu vycházení (Angelo, P. J., Bocci, D., 2021).

3.1.1.1 Časová osa zákonů upravující práva LGBT

2010 – Argentina se stává první zemí v Latinské Americe, která legalizuje stejnopohlavní manželství na celostátní úrovni. Zákon mimo to obsahuje také právo na adopci (Farrell, 2021).

2011 – Brazilský nejvyšší soud rozhodl, že homosexuální páry ve stabilních domácnostech by měly mít stejná práva jako heterosexuální páry, a to v otázkách důchodových dávek, dědictví nebo alimentů (Farrell, 2021).

2012 – Argentina se stává první zemí na světě, která komukoli umožnila změnu pohlaví prostřednictvím procesu známého jako genderová sebeidentifikace. Ta umožňuje komukoli změnit své pohlaví bez povolení soudu, lékařské diagnózy nebo provedení chirurgického zákroku (Encarnación, 2023).

2013 – K legalizaci stejnopohlavního manželství se k Argentině přidává Brazílie a Uruguay. Také Francie legalizuje homosexuální manželství a mění tak zákon ve svých zámořských karibských územích Guadeloupe, Martinik a Francouzská Guinea. Brazilská soudní rada rozhodla, že notáři nemohu odmítnout uzavřít sňatky osob stejného pohlaví, čímž je v podstatě v celé zemi legalizovala (Farrell, 2021).

2015 – Mexický nejvyšší soud rozhodl, že zákony omezující manželství na muže a ženu jsou protiústavní. Většina mexických států proto zákon od té doby legalizovala samostatnými rozhodnutími. Nejvyšší soud USA rozhodl, že ústava poskytuje párům stejného pohlaví právo uzavírat sňatky, čímž toto právo rozšiřuje karibská území patřící USA (Farrell, 2021).

2016 – Kolumbijský ústavní soud legalizuje stejnopohlavní manželství a pět měsíců poté také umožňuje adopci pro homosexuální páry (Farrell, 2021).

2017 – Právo na rovné manželství je umožněno také v britském zámořském území Bermudy. Toto právo je však v následujícím roce zrušeno (Farrell, 2021).

2018 – Meziamerický soud pro lidská práva rozhodl, že manželství osob stejného pohlaví by mělo být uznáno jako lidské právo. Tento verdikt platí pro většinu latinskoamerických zemí, i když mnoho signatářů dosud své zákony neupravilo (Farrell, 2021).

2019 – Nová ústava na Kubě odstranila formulace definující manželství jako svazek muže a ženy. Vláda poté začala pracovat na nové formulaci rodinného kodexu,

který by uznal manželství osob stejného pohlaví. K rovnosti manželství se přidává také Ekvádor, kdy ekvádorský nejvyšší soud rozhodl ve prospěch manželství osob stejného pohlaví. Na druhé straně mexický nejvyšší soud prohlásil zákaz manželství osob stejného pohlaví za protiústavní (Farrell, 2021).

2020 – Kostarika se stává první středoamerickou zemí, která legalizovala manželství osob stejného pohlaví (Farrell, 2021).

2021 – Chilský národní kongres hlasuje drtivou většinou pro legalizaci manželství osob stejného pohlaví (Farrell, 2021). Argentina opět prolomuje práva LGBT osob v LAM, kdy přijímá zákon, který nařizuje, aby jedno procento všech pracovních míst ve veřejném sektoru bylo vyhrazeno transgender komunitě a zároveň uznala „nebinární“ jako třetí genderovou kategorii v úředních dokumentech (Encarnación, 2023).

2022 – Kubánci drtivou většinou schvalují sňatky a adopci homosexuálních párů ve vládou podporovaném referendu. Což je obrovský pokrok, protože půl století před státní perzekuce poslala mnoho homosexuálů do táborů nucených prací nebo do exilu (Reuters, 2022). Rovnost manželství na federální úrovni legalizuje také Mexiko (Statista, 2024).

3.1.2 Právní legislativa vybraného vzorku zemí LAM

Pro analýzu práce, začínající další kapitolou, je zvolen reprezentativní vzorek zemí Latinské Ameriky, které byly do průzkumů World Value Survey v časovém období od roku 2010 do roku 2022 zahrnuty – a to: Argentina, Brazílie, Kolumbie, Chile, Ekvádor, Mexiko, Uruguay a Peru. Vzhledem k rozsáhlosti tématu práce sice neobsáhne všechny země Latinské Ameriky, ale nabízí relevantní vzorek zemí, u nichž se dopředu nedá předpokládat stejný výsledek, neboť jde o země, které si neprošly totožnou tranzicí, historickým, politickým a hospodářským vývojem, a v současnosti každá ze zemí vykazuje například jiný stupeň demokracie. Pro přehledné seznámení právní legislativy vybraného vzorku zemí slouží následující tabulka, která zaznamenává, jaká práva v dané zemi mají sexuální menšiny a v jakém roce byly tyto zákony upravující práva LGBT legalizovány.

	Stejnopohlavní manželství	Adopce pro stejnopohlavní páry
<i>ARGENTINA</i>	2010	2010
<i>URUGUAY</i>	2013	2009
<i>BRAZÍLIE</i>	2013	2010
<i>KOLUMBIE</i>	2016	2015
<i>EKVÁDOR</i>	2019	X
<i>CHILE</i>	2021	2021
<i>MEXIKO</i> ¹⁴	2022	X
<i>PERU</i>	X	X

Tabulka 2: Práva týkající se možnosti manželství a adopce

Důležitým tématem v tomto kontextu je rovněž vztah mezi demokracií (liberální demokracií) a zajištěním práv sexuálních menšin. Lidská práva formulují normativní vizi světa, ve kterém mají všichni lidé stejnou morální hodnotu a jako s takovými se s nimi zachází. Organizace Freedom House hodnotí přístup lidí k politickým právům a občanským svobodám ve 210 zemích a územích prostřednictvím své výroční zprávy Freedom in the World, od volebního práva po svobodu projevu a rovnost před zákonem (Freedom House, n.d.). Tabulka níže ukazuje, jakých výsledků dosahuje daný výběr zemí.

	Status	Skóre	Občanská práva	Politická práva
<i>ARGENTINA</i>	Svobodná	85	50	35
<i>BRAZÍLIE</i>	Svobodná	72	42	30
<i>CHILE</i>	Svobodná	94	56	38
<i>KOLUMBIE</i>	Svobodná	70	39	31
<i>EKVÁDOR</i>	Částečně svobodná	67	38	29
<i>MEXIKO</i>	Částečně svobodná	60	33	27
<i>PERU</i>	Částečně svobodná	66	39	27
<i>URUGUAY</i>	Svobodná	96	56	40

Tabulka 3: Úroveň demokracie dle výroční zprávy Freedom House, aktuální k roku 2024.
Zdroj: Freedom House

¹⁴ V roce 2022 se jedná o legalizaci stejnopohlavního manželství na celostátní úrovni, předtím uznáno v jednotlivých státech; v Ciudad de México (2010), Quintana Roo (2012), Coahuila (2014), Nayarit (2015), Campeche (2016), Colima (2016), Michoacán (2016) y Morelos (2016), Chihuahua (2017), Aguascalientes (2019), Baja California Sur (2019), Hidalgo (2019), Nuevo León (2019), Oaxaca (2019), San Luis Potosí (2019), Tlaxcala (2020), Puebla (2020) y Veracruz (2021) Možnost adopce není legální na celostátní úrovni a v každém státě došlo k legalizaci v různém roce (CNN Español, 2024)

Pět z osmi vybraných zemí dosáhlo skóre takového, které je zařazuje do kategorie „svobodná země“, zatímco tři z nich jsou svobodné pouze částečně. Nejlepšího skóre dosahuje Uruguay, následovanou Chile a Argentinou. Nižší hodnoty dosahuje Kolumbie s Brazílií, ale stále je možno je řadit mezi svobodné země. Nejnižšího skóre dosáhlo Mexiko, Peru a Ekvádor. Tyto výsledky mohou korelovat s výsledky následující analýzy jednotlivých případů. Jedná se o důležité téma, kterému by měla být věnována větší pozornost, a nabízí se proto možnost dalšího výzkumu.

3.2 Hlavní témata problémů a překážek LGBT

Jen málo volených vůdců v regionu má LGBT agendu a ani v historii neměla komunita na politické úrovni mnoho spojenců. Například v Peru se již bývalý prezident Pedro Castillo otevřeně vyslovil proti sňatkům osob stejného pohlaví, protože je to proti přírodě a rodina má být na prvním místě. Mexický prezident Andrés Manuel López Obrador k této problematice stále nemá jasný postoj. V Brazílii je zase známý výrok bývalého prezidenta Jaira Bolsonara, který prohlásil, že by raději měl mrtvé dítě než homosexuální (Salazar, 2021). Z tohoto důvodu se členové LGBT komunit různými způsoby snaží spojovat, organizovat a společně bojovat proti společnému problému. Hnutí za rovná práva LGBT osob usilují zejména o dosažení politického uznání a podmínek právně-institucionální rovnosti se zbytkem společnosti. Tyto požadavky se zaměřují na získání občanských práv. Tato kapitola proto shrnuje hlavní témata problémů a překážek, kterým LGBT čelí a za která se snaží bojovat.

1. Rovnost manželství

S výjimkou států Belize a Guyany je ve všech zemích, které spadají do regionu Latinské Ameriky, legální mít sexuální vztah s osobou stejného pohlaví. To však neplatí pro právní uznání svazků a manželství. Alternativou pro ty, kteří chtějí uzavřít sňatek v zemi, která manželství osob stejného pohlaví neumožňuje, je svobodné nebo registrované partnerství (Salazar, 2021). Stejnopohlavní manželství je v současné době legální pouze v devíti latinskoamerických zemích, a to v Argentině, Brazílii, Chile, Kolumbii, Kostarice, Kubě, Ekvádoru, Mexiku a Uruguayi (Reuters, 2022). Toto číslo představuje méně než třetinu zemí regionu.

Pokud bychom přičetli země Karibiku, jeho hodnota se ještě sníží (Salazar, 2021). Nelegální nebo neuznávané zůstává manželství stejnopohlavních párů ve většině zemí Střední Ameriky, Paraguayi, Bolívii, Peru, Venezuele, Surinamu, Guyaně a části Karibiku (Reuters, 2022). I přesto spousta párů čelí dalším překážkám. Těm, kterým se sice podařilo právoplatně uzavřít sňatek, nemusí být sňatek uznán v jiné zemi a v jakékoli nenáhlé situaci nemusí být v zahraničí identifikováni jako součást rodiny (Salazar, 2021). Za zmínku stojí také případ Paraguaye, která výslovně zakazuje manželství osob stejného pohlaví v článku 140 svého občanského zákoníku. Peru je spolu s Paraguayí možná jednou z nejvzdorovitějších zemí, pokud jde o svazky párů stejného pohlaví, kdy od roku 1993 zákonodárci zamítli všechny legislativní návrhy týkající se registrovaného partnerství (García, Ester, 2021).

2. Diskriminace

LGBT osoby jsou často terčem předsudků a diskriminace, které často vrcholí násilím různého druhu. To, že existují zákony, které přiznávají práva LGBT osobám, v běžném životě neznamená, že jsou tyto zákony uplatňovány a širokou veřejností přijímány (Salazar, 2023). Předsudky se dotýkají všech úrovní, diskriminováni jsou jedinci v osobním, ale i pracovním životě. Terčem šikany se stávají i děti ve školách, který buď prošly nějakým svým *coming-outem* nebo jsou svým způsobem na první pohled jiný než ostatní. Jako reakce na problém diskriminace, země usilují o širokou právní ochranu proti diskriminaci na základě sexuální orientace. Jedná se buď o úplné začlenění práv LGBT ve svých ústavách, nebo alespoň o částečné, která má svých ústavách například Ekvádor, Bolívie, Kuba a Mexiko (García, Ester, 2021).

3. Adopce

Ve většině zemí je adopce dětí osobami stejného pohlaví buď zakázána nebo minimálně omezena. To představuje akt státní diskriminace. Adopce stejnopohlavních párů tvořily v letech 2009 až 2022 1,25 % z celkového počtu. První latinskoamerickou zemí, která schválila adopci dětí a mladistvých homosexuálními páry, byla Uruguay (2009) a teprve čtyři roky poté byl zaregistrován první stejnopohlavní mužský pár. Za posledních 13 let se uskutečnilo pouze 16 takových adopcí. Tento nízký počet může být způsoben skutečností, že ženy v lesbickém páru mají přístup k jiným mechanismům mít děti (Gandioli, 2022). Dnes společnou adopci párů stejného pohlaví uznává několik zemí LAM –

Argentina, Brazílie, Kolumbie, Kostarika, Chile a Uruguay, stejně jako adopci syna nebo dcery manžela/manželky (García, Ester, 2021).

I přesto, že stále více zemí uznává práva LGBT párů, včetně možnosti adopce dětí, stále přetrvává diskriminace na základě sexuální orientace, nedostatek podpory a finanční problémy, které mohou tuto možnost ztížit. Kromě zásadního problému, kdy některé zákony v zemích adopci stejnopohlavním párům přímo zakazují, existují i další překážky. Mnoho lidí má stále vůči LGBT párům předsudky a jsou zastánci tradiční rodiny. V některých zemích mohou být zákony o adopci matoucí nebo nejednoznačné. Někdy mohou mít páry pocit, že nemají stejnou podporu jako homosexuální páry. Adopce také může být nákladná a LGBT páry se tak mohou setkat s většími finančními problémy než v případě heterosexuálních párů (Every LGBT, 2023). Skutečnost zhoršuje také fakt, že je proces adopce určen zejména pro heterosexuální páry a osoby jiné orientace se nemusejí ztotožňovat s oslovením „otec“ a „matka“, které se v adopčních formulářích objevují. Alternativou může být adopce jako svobodného jedním z členů páru. Tato možnost ale neposkytuje všechna práva, která heterosexuální rodiny mají (Salazar, 2021).

4. *Identita*

Opatření usilující o vlastní identitu byla v regionu široce přijímána. V roce 2012 Argentina schválila zákon o genderové identitě, který by znamenal předvoj uznání trans komunity. Následovala Kolumbie, Bolívie, Ekvádor, Peru a Chile (García, Ester, 2021). Téměř ve všech zemích regionu je možné změnit si jméno nebo dokonce pohlaví na úředních dokumentech bez nutnosti chirurgické změny pohlaví nebo soudního příkazu (Salazar, 2021). Společnost má však často tendence snažit se o změnu sexuální orientace a snažit se o jejich napravení. Některé země se proti tomuto snaží bojovat. Například Brazílie a Ekvádor mají výslovné předpisy proti takzvaným konverzním terapiím, tedy o trvalou snahu o změnu sexuální orientace, genderové identity nebo genderového vyjádření člověka (García, Ester, 2021).

Dopad na identitu LGBT osob mělo také prezidentské klání v Peru v roce 2021. Volby byly poznamenány k získání hlasů politickým využitím strachu a zprávami varujícími před bezprostředním návratem terorismu, který zemi v minulosti sužoval. To donutilo například transgender osoby skrývat svou identitu. Jeden po druhém si začali stříhat vlasy, přestali nosit těsné oblečení a smazali své fotografie ze sociálních sítí, ze strachu, že žijí ve společnosti, která diskriminuje

trans populaci. Jejich strach má kořeny v nedávné minulosti, která skončila bez trestu. V 80. a 90. letech skupiny Světlá stezka a Revoluční hnutí Túpac Amaru pronásledovaly a vraždily transsexuály a homosexuály, protože je považovaly za nežádoucí nebo nemorální pro společnost (Vega, E.S., Garro, M., 2023).

5. *Kriminalita*

I přesto, že se několik latinskoamerických zemí řadí mezi LGBT *friendly* země, tak právě kriminalita vůči LGBT skupinám je v regionu velkým problémem. Oblastmi s nejvyšší kriminalizací sexuální diverzity v regionu jsou země převážně země ve Střední Americe a Karibiku, které jsou obecně proti této komunitě (García, Ester, 2021). Paradoxem však je, že násilí jsou vystavováni i občané zemí, které sexuálním menšinám poskytují obrovskou právní ochranu. Příkladem je Brazílie, která sice poskytuje LGBT osobám obrovskou právní ochranu, zároveň však vede v celosvětovém měřítku ve vraždách LGBT osob (Corrales, 2014). V roce 2022 zaznamenala Brazílie 273 násilných úmrtí LGBT osob a z toho 228 případů bylo klasifikováno jako vražda. Rozhodnutí brazilského Nejvyššího soudu z roku 2019, který rozhodl, že homofobie je trestným činem, tak zatím nemá žádný viditelný dopad (Encarnación, 2023).

V roce 2019 zveřejnila regionální síť skupin za práva homosexuálů zprávu o alarmující úrovni počtu vražd LGBT osob v Latinské Americe. Dle této zprávy bylo za posledních pět let v regionu zavražděno nejméně 1300 LGBT osob, přičemž Kolumbie, Mexiko a Honduras mají na svědomí téměř 90 % všech úmrtí. Cílem výzkumu bylo upozornit vládu na násilí a zvýšit povědomí tohoto kulturního problému. Data ukázala, že většinu obětí tvořili mladí gayové ve věku 18 až 25 let, následování transgender ženami. Téměř 12 % všech vražd bylo spácháno lidmi, které jejich oběti znaly. Mnohá z těchto úmrtí nikomu nevadily, dokonce ani jejich vlastním rodinám (Moloney, 2019).

4 Analýza postojů veřejnosti a politické reprezentace k LGBT

Práva LGBT se v Latinské Americe dostala v několika zemích na přední místa politických programů. Podpora ze strany politických vůdců a veřejnosti se častokrát může lišit. Politická reprezentace však má za úkol veřejnost zastupovat a proměňovat jejich požadavky v politiku. Postoje veřejnosti k problematice LGBT jsou častým předmětem výzkumu, přitom literatura postojům politiků nevěnuje takovou pozornost, přestože politici mají v tomto pohledu velkou hodnotu. Touto mezerou ve výzkumu se zabýval článek Valentiny González-Rostani a Scotta Morgensterna „*Legislators' Religiosity and Same-Sex Marriage in Latin America*“, publikovaném v roce 2023, na základě dat z projektu Univerzity v Salamance (PELA-USAL), který provádí průzkum mezi zákonodárci po parlamentních volbách v každé zemi. Kromě dokumentování názorů na otázky týkající se demokracie, stranickosti, ideologie nebo demografie, se průzkum ptá například i na postoje k manželství stejnopohlavních párů. Článek potvrzuje, že průzkum ukazuje velké rozdíly, jak napříč regiony, tak mezi stranami a v rámci politických stran (González-Rostani, Morgenstern, 2023).

V této práci budou postoje veřejnosti interpretovány na základě databáze World Values Survey, která poskytuje přístup k údajům a publikacím z celosvětového projektu, který zkoumá sociální a politické hodnoty. V tomto případě průzkum provedl globální studii o tom, čeho si lidé v životě vážejí. V rámci studie byly provedeny rozhovory se vzorky reprezentujícími většinu lidí na světě. Jména osob byly vybrány náhodně jako součást reprezentativního vzorku v určité zemi, ve které byl rozhovor proveden. Obsahem dotazníku jsou názory na různá témata a výsledky přispívají k lepšímu pochopení toho, čemu lidé v různých koutech světa důvěřují, co je pro ně důležité nebo co od života chtějí. Každou otázku mohli respondenti ohodnotit nebo označit různými způsoby (vlastní odpověď, výběr jedné ze dvou možností, označení více možností, nebo seřazení na různých škálách stupnice). Pro výzkum této práce budou v databázi vyhledávány otázky týkající se LGBT osob/komunity a výsledky jsou zaznamenány v procentech (%).

Geograficky je práce vymezena regionem Latinské Ameriky, přičemž pro analýzu je zvolen pouze reprezentativní vzorek zemí, které byly do průzkumů WVS v časovém období od roku 2010 do roku 2022 zahrnuty – a to: Argentina, Brazílie, Kolumbie, Chile, Ekvádor, Mexiko, Uruguay a Peru. Časová osa dvanácti let je pro analýzu zvolena z důvodu, že během tohoto období organizace WVS zveřejnila dva

průzkumy a je tak možné porovnat výsledky nejen mezi zeměmi, ale také v čase. Jedná se o data z databáze WVS pod názvem *wave 6*, jehož zpracování probíhalo v období roku 2010 až 2014 a *wave 7* uskutečněné v letech 2017 až 2022. Jedná se tak o poslední data, která WVS dosud nabízí.

Vzhledem k rozsáhlosti tématu práce sice neobsáhne všechny země Latinské Ameriky, ale nabízí relevantní vzorek zemí, u nichž se dopředu nedá předpokládat stejný výsledek, neboť jde o země, které si neprošly totožnou tranzicí, historickým, politickým a hospodářským vývojem, a v současnosti každá ze zemí vykazuje například jiný stupeň demokracie. Výsledky dat lze zkoumat v kontextu genderu a homosexuality z několika perspektiv, kde je pak nutné stanovit si základní faktory, které by tuto problematiku mohly ovlivňovat. Může se jednat například o pohlaví respondentů, věk, jejich vzdělání, sociální zařazení, náboženství nebo politickou ideologii respondenta.

4.1 Postoje veřejnosti: World Values Survey

Z více než 200 položených otázek, bylo možno vybrat čtyři z nich, které se přímo dotýkaly genderu a homosexuality. Úplné znění otázek a jejich možného výběru odpovědí je popsáno níže. Uvedeny jsou všechny možné odpovědi, které měli respondenti na výběr z důvodu, aby bylo možné představit si a porovnat, v jakém kontextu homosexualitu respondenti přijímají či naopak nepřijímají.

1. Seznam otázek z databáze World Values Survey (2010-2022):

Otázka 1: Jaké je vaše pohlaví?¹⁵

1. Muž
2. Žena

*Způsob výběru: zvolena jedna možnost, případně měl právo respondent tuto otázku nezodpovědět.

Otázka 2: Na seznamu jsou různé skupiny lidí. Mohli byste prosím označit ty, které byste nechtěli mít jako své sousedy?¹⁶

1. Drogově závislí

---

¹⁵ V dotaznících *wave 6* se otázka nachází pod číslem V240 a ve *wave 7* pod Q260.

¹⁶ V dotaznících *wave 6* se otázka nachází pod číslem V40 a ve *wave 7* pod Q22.

2. Lidé jiné rasy
3. Lidé s AIDS
4. Přistěhovalci/zahraniční pracovníci
- 5. Homosexuálové**
6. Lidé jiného náboženství
7. Alkoholici
8. Nesezdaný pár žijící spolu
9. Lidé, kteří mluví jiným jazykem

*Způsob výběru: zmíněno / nezmněno. Respondenti mohli označit neomezený počet nabízených možností.

Otázka 3: Řekněte mi prosím u každého z následujících činů, zda je podle vás možné tento čin ospravedlnit či nikoli.¹⁷

1. Nárokovat si státní dávky, na které nemáte nárok
2. Vyhýbání se placení jízdného ve veřejné dopravě
3. Krádež majetku
4. Daňové podvody
5. Přijetí úplatku při výkonu funkce
- 6. Homosexualita**
7. Prostituce
8. Potraty
9. Rozvod
10. Pohlavní styk před svatbou
11. Sebevražda
12. Eutanazie
13. Domácí násilí na ženách
14. Domácí násilí na dětech
15. Násilí na jiných lidech
16. Terorismus jako politický, ideologický nebo náboženský prostředek
17. Mít náhodný pohlavní styk
18. Politické násilí
19. Trest smrti

---

¹⁷ V dotaznících wave 6 se otázka nachází pod číslem V203 a ve wave 7 pod Q182.

*Způsob výběru: označení na škále stupnice 1-10, přičemž 1 znamená, že je tento čin neospravedlnitelný a 10, že je tento čin vždy ospravedlnitelný (morální, přirozený). Odpovědi se přitom mohly opakovat.

Průzkum v letech 2010-2014 zahrnoval možnosti odpovědí 1-15, druhý průzkum rozšířil tuto otázku o čtyři další možné odpovědi (16-20).

Do druhého průzkumu provedeného v letech 2017-2022 přibyla další jedna otázka týkající se homosexuality. Výsledky této otázky se tak budou týkat pouze vlny 7.

Otázka 4: Co si myslíte o následujících výrocích? Souhlasíte s nimi, nebo ne?¹⁸

1. Při nedostatku pracovních míst by měli mít muži větší právo na práci než ženy.
2. Při nedostatku pracovních míst by zaměstnavatelé měli dávat přednost obyvatelům této země před přistěhovalci.
3. Pokud žena vydělává více peněz než její manžel, způsobuje to ve vztahu problémy.
- 4. Homosexuální páry jsou stejně dobrými rodiči jako ostatní páry.**
5. Mít děti je povinnost vůči společnosti.
6. Dospělé děti mají povinnost dlouhodobě pečovat o své rodiče.
7. Lidé, kteří nepracují, jsou líní.
8. Práce je povinnost vůči společnosti.
9. Práce by měla být vždy na prvním místě, i když to znamená méně volného času.

*Způsob výběru: označení na stupnici 1-5, přičemž 1 znamená že s tímto výrokem silně souhlasím, 2 souhlasím, 3 ani souhlasím ani nesouhlasím, 4 nesouhlasím, 5 rozhodně nesouhlasím.

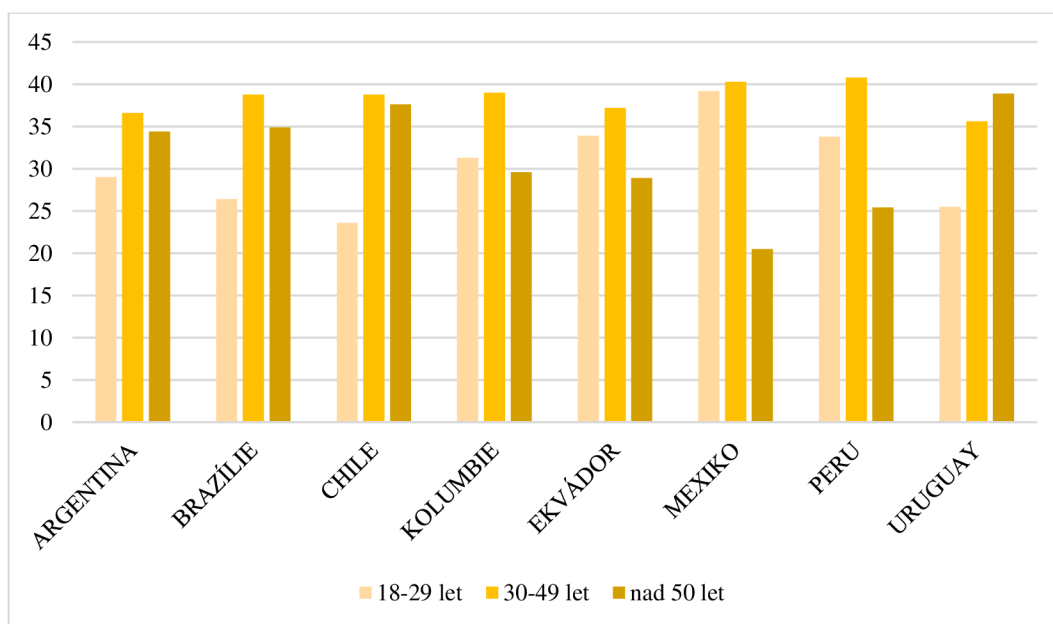
Identifikace respondentů:

V prvním případě je pomocí grafů identifikováno stáří respondentů, formou rozdělení do třech věkových kategorií.

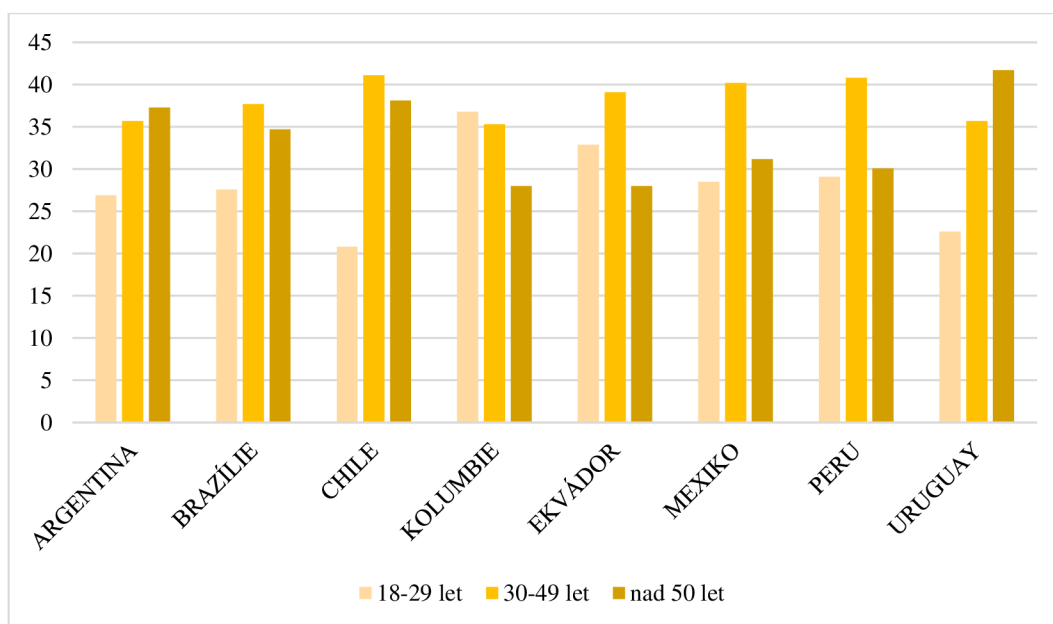
¹⁸ V dotazníku wave 7 se otázka nachází pod číslem Q36.

1) 2010-2014:

Graf 2: Přehled věkových kategorií WVS wave 6
Zdroj: vlastní zpracování dle dat World Values Survey wave 6

2) 2017-2022:

Graf 3: Přehled věkových kategorií WVS wave 7
Zdroj: vlastní zpracování dle dat World Values Survey wave 7

Protože si každá země nastavuje své vlastní kvóty pro výběr respondentů, není jejich počet jednotný, a není proto zahrnut jako podstatný identifikátor grafu. Na prvních výsledcích však můžeme ihned zhodnotit, že každá země má jiná zastoupení a na druhou stranu žádná z věkových kategorií není dominující a některá naopak výrazně oslabena. Důležitým sociálním faktorem může být také nejvyšší dosažené vzdělání, co znázorňuje následující tabulka. Ta ukazuje, jak oproti

evropským standardům zdejší obyvatelé často žijí bez jakéhokoli vzdělání. Vývojem a současnou perspektivou vzdělání v Latinské Americe se zabývá například ve svém článku „*La educación América Latina: desarrollo y perspectivas*“ Elmys Escribano Hervis. Tuto mezeru ve vzdělávání zapříčiňuje soubor několika proměnných, jako je například chudoba, vyloučení ze společnosti, kvalita a dostupnost vzdělávání, význam vzdělávání nebo velké rozdíly ve městech a venkovských oblastech (Hervis, 2017). Na druhé straně průzkum potvrdil zastoupení respondentů všech takových kategorií, což opět zvyšuje jeho relevantnost.

1) 2010-2014:

Vzdělání	ARG	BRAZ	CHILE	KOL	EKV	MEX	PERU	URUG
<i>Žádné</i>	0,6	0,6	2,0	3,0	0,9	3,6	2,5	0,6
<i>Nedokončené základní</i>	5,9	31,9	6,4	12,2	4,6	11,2	6,6	11,1
<i>Základní</i>	19,2	12,2	5,9	11,8	15,8	14,9	8,0	25,8
<i>Nedokončené střední odborné</i>	6,7	0,8	11,6	5,4	21,5	5,0	10,8	18,8
<i>Střední odborné s výučním listem</i>	7,3	2,2	38,6	7,5	28,7	23,8	26,6	11,5
<i>Nedokončené středoškolské</i>	19,8	9,0	4,7	12,8	0,6	8,0	7,5	11,7
<i>Středoškolské s maturitou</i>	27,3	25,9	10,8	20,0	0,2	14,6	13,8	8,4
<i>Vysokoškolské bez titulu</i>	8,2	6,6	7,5	12,2	16,1	5,6	11,1	5,9
<i>Vysokoškolské s titulem</i>	4,9	10,3	12,5	14,2	11,6	13,2	13,0	6,1

Tabulka 4: Nejvyšší dosažené vzdělání WVS wave 6
Zdroj: vlastní zpracování dle dat World Values Survey wave 6

2) 2017-2022:

Vzdělání	ARG	BRAZ	CHILE	KOL	EKV	MEX	PERU	URUG
<i>Žádné</i>	5,5	4,9	0,2	3,8	1,8	3,7	7,6	0,8

<i>Základní</i>	25,5	16,8	7,2	17,9	21,4	22,9	7,6	22,8
<i>Střední odborné</i>	25,1	19,2	18,9	16,1	8,2	3,9	9,7	20,4
<i>Střední s maturitou</i>	31,2	41,7	43,3	26,0	34,7	28,8	30,1	27,3
<i>Pomaturitní studium</i>	0	0	9,2	13,1	8,4	20,4	20,0	0
<i>Bakalářské</i>	3,9	15,2	0	12,9	14,4	9,8	13,3	20,0
<i>Magisterské</i>	0	0,4	11,2	2,6	1,6	1,2	1,0	5,1
<i>Doktorské</i>	0,2	0,3	0	0,1	0,4	0,3	0,5	0,4

Tabulka 5: Nejvyšší dosažené vzdělání WVS wave 7
Zdroj: vlastní zpracování dle dat World Values Survey wave 7

Výsledky získané z dat World Values Survey:

Níže zobrazené tabulky demonstrují výsledky průzkumu WVS pod označením *wave 6* sesbírané za období let 2010-2014 a současně i další průzkum *wave 7* za období 2017-2022. Po představení základních faktorů, které mohly mít vliv na výsledky průzkumu se přesouváme na výběr jednotlivých otázek, které přímo koreluje s genderem a homosexualitou.

Otázka 1: Jaké je vaše pohlaví?

	2010-2014		2017-2022	
	Muž	Žena	Muž	Žena
<i>ARGENTINA</i>	46,3	53,7	47,9	52,1
<i>BRAZÍLIE</i>	47,7	52,3	47,4	52,6
<i>CHILE</i>	49,3	50,7	49,0	51,0
<i>KOLUMBIE</i>	49,6	50,4	50,0	50,0
<i>EKVÁDOR</i>	48,4	51,6	47,8	52,2
<i>MEXIKO</i>	50,0	50,0	47,8	52,2
<i>PERU</i>	50,2	49,8	48,5	51,5
<i>URUGUAY</i>	47,2	52,8	47,4	52,6

Tabulka 6: Pohlaví respondentů
Zdroj: vlastní zpracování dle dat World Values Survey wave 6, 7

Přestože respondent nemusel na tuto otázku odpovědět – pokud by se neztotožňoval ani s jedním z uvedených pohlaví, ve vybraném vzorku zemí se s těmito dvěma základními pohlavími ztotožnilo a identifikovalo 100 % dotázaných a jejich zaznamenaný poměr se až na malé odchylky vyrovnává, a to jak mezi zeměmi, tak v rámci jednotlivých let.

Otázka 2: Na seznamu jsou různé skupiny lidí. Mohli byste prosím označit ty, které byste nechtěli mít jako své sousedy?

Odpověď č. 5: Nechtěl bych za souseda člověka, který je homosexuál.

	2010-2014		2017-2022	
	Souhlas	Nesouhlas	Souhlas	Nesouhlas
<i>ARGENTINA</i>	11,0	89,0	8,6	91,4
<i>BRAZÍLIE</i>	11,1	88,9	6,8	93,2
<i>CHILE</i>	25,7	74,3	27,7	72,3
<i>KOLUMBIE</i>	34,6	65,4	28,1	71,9
<i>EKVÁDOR</i>	38,8	61,2	31,5	68,5
<i>MEXIKO</i>	23,2	76,8	22,7	77,1
<i>PERU</i>	27,9	72,1	35,0	63,7
<i>URUGUAY</i>	9,6	90,4	4,7	95,3

Tabulka 7: Výsledky průzkumu WVS wave 6 a wave 7 pro otázku 2
Zdroj: vlastní zpracování dle dat World Values Survey wave 6, 7

Ve výše uvedené otázce, mohl respondent označit, že by za svého souseda, kromě dalších uvedených typů osob, nechtěl právě člověka, který je jiné sexuální orientace, než je majoritní heterosexuality. U všech zvolených zemí převládá většina, u které sexuální orientace člověka, se kterým mají sousedský vztah, není důležitá, nebo problémem. Tento jasný názor převažuje v Uruguayi, dále v Argentině a Brazílii. V časovém porovnání došlo k poklesu přijetí homosexuálů pouze v případě Peru a Chile. Ostatní země si své skóre zvedlo, přičemž nejlepších výsledků dosahuje v obou případech Uruguay, následovaná Brazílií a Argentinou.

Otázka 3: Řekněte mi prosím u každého z následujících činů, zda je podle vás možné tento čin ospravedlnit či nikoli.

Odpověď č. 6: Homosexualita

1) 2010-2014:

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<i>ARGENTINA</i>	17,3	3,5	6,2	4,5	11,6	8,7	10,4	8,5	4,7	15,2
<i>BRAZÍLIE</i>	34,3	3,4	2,4	3,0	19,6	5,6	3,6	3,5	3,2	16,0
<i>CHILE</i>	13,2	3,1	5,9	5,8	19,9	8,9	6,7	7,8	4,6	16,7
<i>KOLUMBIE</i>	44,3	7,7	6,1	4,9	13,5	5,6	3,8	4,3	1,8	5,5
<i>EKVÁDOR</i>	48,4	10,5	6,3	6,0	13,7	6,0	2,8	2,5	1,2	2,1
<i>MEXIKO</i>	39,1	3,9	3,7	3,3	18,2	4,6	5,4	5,9	2,6	11,2
<i>PERU</i>	29,9	9,4	8,5	9,5	15,7	6,5	4,5	3,6	1,3	4,3
<i>URUGUAY</i>	17,6	1,5	3,1	2,8	13,8	7,1	4,7	7,0	6,2	27,8

Tabulka 8: Výsledky průzkumu WVS wave 6 pro otázku 3
Zdroj: vlastní zpracování dle dat World Values Survey wave 6

2) 2017-2022:

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<i>ARGENTINA</i>	17,7	1,1	2,9	3,3	16,6	10,7	10,8	9,9	4,3	11,5
<i>BRAZÍLIE</i>	29,9	1,6	2,3	2,7	16,4	4,6	3,5	4,3	2,1	18,7
<i>CHILE</i>	18,7	4,7	5,1	11,7	16,1	8,3	8,3	5,4	2,6	12,1
<i>KOLUMBIE</i>	44,1	3,3	3,7	3,2	14,7	6,5	3,6	3,7	2,7	13,9
<i>EKVÁDOR</i>	39,8	7,2	5,6	5,4	15,5	4,5	4,2	3,1	1,6	9,0
<i>MEXIKO</i>	30,1	7,5	5,1	5,0	18,0	7,0	4,9	6,0	3,6	9,9
<i>PERU</i>	49,2	8,6	7,1	5,3	12,3	4,0	1,9	3,7	0,8	2,7
<i>URUGUAY</i>	17,8	2,1	4,1	1,9	10,2	4,2	3,1	6,3	5,0	37,9

Tabulka 9: Výsledky průzkumu WVS wave 7 pro otázku 3
Zdroj: vlastní zpracování dle dat World Values Survey wave 7

V této otázce respondent na stupnici od 1 do 10 označil, jak je pro něho homosexualita a její projevy ve společnosti přijatelná (10) či nikoli (1). Pokud se stupnice rozdělí přesně na polovinu a odpověď 1-5 budeme brát jako negativní a odpověď 6-10 jako pozitivní a porovnáme, na které straně je většina, můžeme brát, že pouze dvě země nepovažují homosexualitu za nic špatného – Argentina a Uruguay. V ostatních zemích odpovědi 1-5 převažovaly. Důležitým faktorem však

může být i to, že většina lidí se rozhodovala dle procentuálního rozložení nejspíš následovně: 1 – nepřijatelné, 5 – neutrální, 10 – přijatelné. Hodnocení 5 má totiž ve všech případech velké zastoupení a je tak možné, že tuto odpověď označili lidé, kteří si touto otázkou nebyli příliš jistí a brali to více jako neutrální odpověď.

Jak už ale výsledky předchozí otázky ukázaly, tak není překvapením, že homosexualitu nejvíce odsuzuje procento lidí z Peru a Ekvádoru, kde její podpora na vyobrazených stupnicích bez větších výkyvů slábne. Podobná podpora je také v Kolumbii a Mexiku. Většinou se však podpora více rozkládá a názory nejsou tak jednoznačné.

Otázka 4: Co si myslíte o následujících výrociích? Souhlasíte s nimi, nebo ne?

Odpověď č. 4: Homosexuální páry jsou stejně dobrými rodiči jako ostatní páry.

	<i>ARG</i>	<i>BRAZ</i>	<i>CHILE</i>	<i>KOL</i>	<i>EKV</i>	<i>MEX</i>	<i>PERU</i>	<i>URUG</i>
<i>Rozhodně souhlasím</i>	0	0	10,1	4,2	7,8	15,3	3,5	24,4
<i>Souhlasím</i>	37,1	51,8	25,8	27,4	20,5	26,4	13,4	46,4
<i>Ani souhlasím ani nesouhlasím</i>	27,9	13,1	27,5	12,9	18,8	21,4	22,2	5,5
<i>Nesouhlasím</i>	18,9	28,5	16,4	47,4	33,8	24,1	33,8	10,1
<i>Rozhodně nesouhlasím</i>	0	0	11,2	8,2	10,2	8,3	17,8	2,8
<i>Nevím</i>	14,8	5,5	8,6	0	8,8	4,0	8,4	8,7

Tabulka 10: Výsledky průzkumu WVS wave 7 pro otázku 4
Zdroj: vlastní zpracování dle dat World Values Survey wave 7

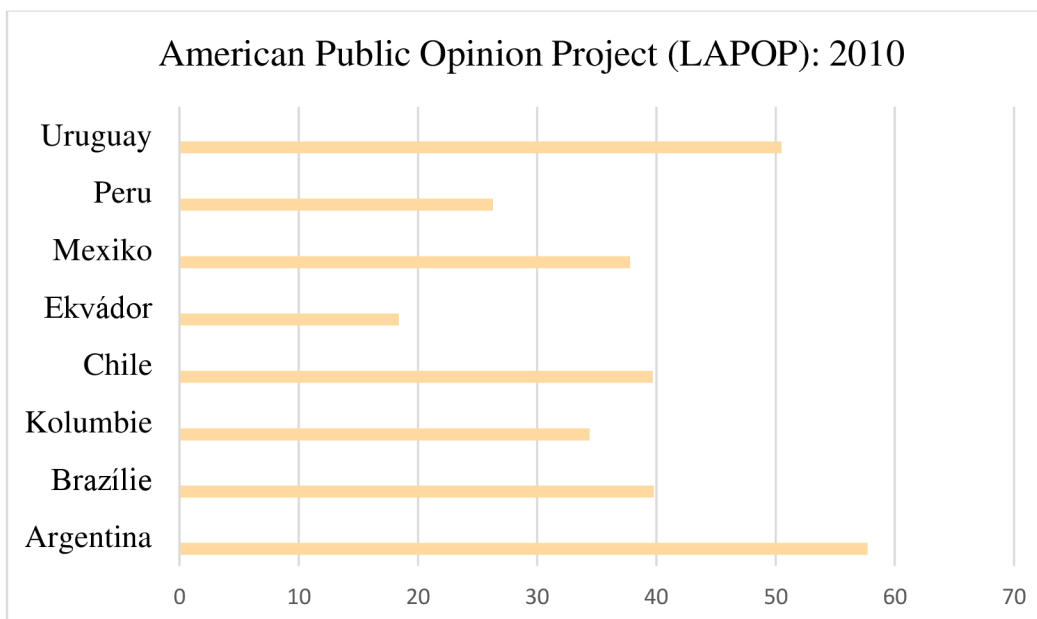
Poslední zvolená otázka se objevila pouze v jednom z dotazníků.. Respondenti měli odpovědět, co si myslí o jednotlivých výrociích, do jaké míry s nimi souhlasí či naopak. Přesněji o výroku, který říká, že homosexuální páry jsou stejně dobrými rodiči jako ostatní páry. Jedná se o velmi kontroverzní názor, protože respektovat a akceptovat sexuální orientaci člověka je věc jedna, druhá je ta, že tento názor se už netýká pouze jedné osoby, ale ovlivňuje život i druhé – dítěte. Dnes společnou adopci párů stejného pohlaví uznává Argentina, Brazílie, Kolumbie, Kostarika a Uruguay, stejně jako adopci syna nebo dcery manžela/manželky (García & Ester, 2021). Názor, zda si lidé myslí, zda mohou být homosexuální páry stejně dobrými rodiči jako ostatní páry, poněkud zajímavý.

V tomto případě nám data nenabízejí jasnou odpověď a názory jsou ve společnosti roztržité. Na první pohled však můžeme vyzdvihnout opět Uruguay a jejím protipólem Peru.

4.2 Postoje veřejnosti: American Public Opinion Project

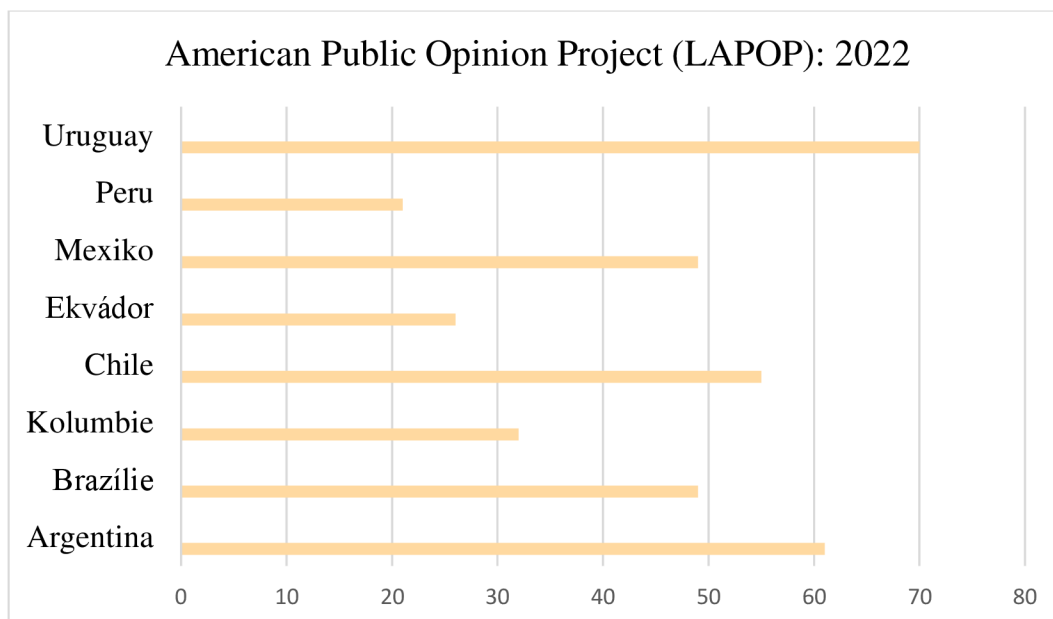
Protože průzkum organizace WVS nezahrnoval otázku rovného manželství, kterou jsme si stanovili jako jedno z hlavních témat problémů LGBT komunity, bude průzkum doplněn o data z *American Public Opinion Project* (dále jen LAPOP). V roce 2010, tedy v době, kdy první latinskoamerická země legalizovala sňatky osob stejného pohlaví, včetně možnosti adopce a v začátku období prvního zkoumaného průzkumu, provedla akademická instituce pod zkratkou LAPOP průzkum veřejného mínění ohledně názoru na uznání sňatků osob stejného pohlaví. Průzkumu se účastnilo 42 238 respondentů z 25 zemí Severní, Jižní a Střední Ameriky a Karibiku. Respondentům byla položena otázka, jak silně schvalují nebo neschvalují právo párů stejného pohlaví uzavírat sňatky. Odpovědi byly poskytovány na stupnici 1-10, kdy „1“ znamenalo „rozhodně nesouhlasím“ a „10“ znamenalo „rozhodně schvaluji“ a následně tyto odpovědi byly převedeny na bodovou stupnici 0-100 (Lodola, Corral, 2010).

Výsledky tohoto průzkumu ukázaly, že na stupnici 0-100, průměrná úroveň podpory stejnopohlavních svazků je v Americe dosahuje pouze 26,8, přičemž jednotlivé země vykazují rozdíly. Nejvyšší podporu vyjádřili občané Kanady, v rámci zkoumaného vzorku a celé LAM, relativně vysokou podporu vyjadřují občané Argentiny a Uruguaye. Naopak nejnižší podpora byla v Salvadoru, Guayaně a Jamajce a v rámci vybraného vzorku v Ekvádoru a Peru.

Graf 11: Průzkum LAPOP 2010 – Názor na stejnopohlavní manželství v Latinské Americe
Zdroj: vlastní zpracování dle dat LAPOP Lab, AmericasBarometer 2010

Jak se tento názor změnil v čase, demonstruje následující graf. Výsledky ukazují, že se podpora na bodové stupnici 0-100 zvýšila a v rámci zkoumaného vzorku se místa podpory na stupnici i zamíchala. S nárůstem podpory homosexuálních sňatků vede Uruguay, která se obecně ve výše uvedených průzkumech ohledně problematiky genderu a homosexuality řadila na první příčky v regionu. Stejně jako Argentina, která je dokonce první latinskoamerickou zemí, která legalizovala stejnopohlavní manželství. Překvapením je Chile, kde podpora s odstupem dvanácti let vzrostla a Chile se tak umístilo na třetím místě, v kontrastu toho, že jde o zemi, která jako poslední v regionu implementovala zákon o stejnopohlavním manželství do své ústavy. Naopak na nejnižších příčkách se stále objevuje Peru, Ekvádor a Kolumbie. V případě Peru a Kolumbie naopak podpora v čase poklesla. Výsledky průzkumu ukázaly, že akceptace je vyšší u žen než u mužů, s věkovou hranicí do 35 let ve srovnání se starší populací. Vyšší vzdělání je spojeno s vyšší podporou. Stejně tak průzkum potvrdil, že čím je člověk bohatší, tím spíše je přikloněn k akceptaci. Podpora je také vyšší mezi obyvateli měst ve srovnání s obyvateli venkova (LAPOP, 2022).

Graf 12: Průzkum LAPOP 2022 – Názor na stejnopohlavní manželství v Latinské Americe
Zdroj: vlastní zpracování dle dat LAPOP Lab, AmericasBarometer 2022

4.3 Postoje veřejnosti: Global Education Monitoring Report

LGBT osoby jsou často terčem předsudků a diskriminace, které často vrcholí násilím různého druhu. Předsudky se dotýkají všech úrovní, diskriminování jsou jedinci v osobním, ale i pracovním životě. Terčem šikany se stávají i děti ve školách a pro tuto problematiku byl zvolen následující průzkum. Zpráva *Global Education Monitoring Report 2020 Latin America and the Caribbean* společně s organizací SUMMA¹⁹ a Regionálním úřadem pro vzdělávání v Latinské Americe a Karibiku poukazuje na rozšiřující problém sexismu a homofobie ve školním prostředí. I přesto že v regionu došlo k pokroku při zavádění genderové identity a antidiskriminačních zákonů, školní prostředí zůstává často vůči LGBT studentům nepřátelské, a to jak ze strany svých vrstevníků, tak často i ze strany svých učitelů. V některých školských zařízeních nejsou tolerovány debaty o genderové identitě a sexuální orientaci. Zakazuje se používání vzdělávacích materiálů, které odkazují na genderovou identitu, z učebnic se odstraňuje obsah s nevhodnou problematikou apod. (UNESCO, 2021).

¹⁹ Laboratoř pro výzkum a inovace ve vzdělávání v Latinské Americe a Karibiku, vytvořena v roce 2016 Meziamerickou rozvojovou bankou s podporou ministerstev školství Brazílie, Chile, Kolumbie, Ekvádoru, Mexika, Peru a Uruguaye. Jejím posláním je přispívat ke zvyšování kvality, spravedlnosti a inkluze vzdělávacích systémů.

Studie byla provedena v sedmi zemích regionu, shodou okolností se mimo Ekvádor jednalo o stejný vzorek zemí, jako byl vybrán pro tuto práci: Argentina, Brazílie, Kolumbie, Chile, Mexiko, Peru a Uruguay. Výsledky zjistily, že čtyři z pěti LGBT studentů v Chile se ve škole necítí bezpečně. V Kolumbii se 15 % studentů stalo obětí školního násilí kvůli své sexuální orientaci. V Peru 17 % LGBT studentů potvrdilo, že se v předchozím roce setkali s fyzickou agresí. V Mexiku zažilo 75 % LGBT studentů verbální obtěžování a 66 % transgender studentů uvedlo, že byli za svou identitu šikanováni (UNESCO, 2021).

4.4 Postoje politické reprezentace

V úvodu práce byla stanovena hypotéza, jestli lze předpokládat, že tam kde není podpora veřejnosti, nebude podpora politiků a obráceně. Pokud tedy zkoumaný vzorek společnosti bude podporovat nebo minimálně tolerovat homosexualitu, lze předpokládat, že stejná nebo podobná podpora bude i ze strany politiků. Jaké jsou postoje veřejnosti, ukázaly výsledky průzkumů zaznamenané výše. Bude jim podpora politiků odpovídat? Z důvodu obsáhlosti a rozsahu práce je pro zmapování postojů politické reprezentace vybrán užší výběr zemí v rámci zkoumaného vzorku. Vybrány jsou dvě země, které v průzkumech veřejného mínění dosahovaly nejlepších výsledků – Argentina a Uruguay, dále Chile, které legalizovalo manželství homosexuálních párů jako jedna z posledních zemí, a v poslední řadě Peru, kde podpora genderu a homosexuality byla ve všech případech na nejnižší úrovni a současně se jedná o zemi, kde je stejnopohlavní manželství a možnost adopce pro homosexuální páry dosud nelegální a jakékoli pokusy o přijetí zákonů byly zamítnuty. Jedná se tedy o relevantní výběr, který nabízí různé hodnoty.

V rámci výběru se jedná o země s prezidentskými systémy, zástupci politické reprezentace jsou proto nejvyšší představitelé země, a to prezidenti, kteří vykonávali funkci ve sledovaném období v letech 2010-2022. Zkoumáno je to, jak se jednotliví prezidenti k problematice LGBT stavěli, zda o zlepšení práv osob LGBT přímo usilovali, byli neutrální nebo se stavěli naopak proti, ať už v rámci předvolebních kampaní, tak přímo v jejich funkčních obdobích. Pokud se jedná o návrhy zákonů, je důležité zmínit, s jakými výsledky byly projednávány také v parlamentech.

4.4.1 Argentina

Za průkopníka práv LGBT v regionu Latinské Ameriky je považována Argentina. Tam sledované období začíná vládou Cristiny Fernández de Kirchner, která svůj úřad zastávala od roku 2007 až do roku 2015. Z hlediska genderové problematiky bylo prezidentství Fernández pro Argentinu obdobím výrazných změn a díky těmto reformám se země řadí v oblasti rovnosti k nejvyspělejším latinskoamerickým zemím. Genderová problematika v zemi byly tématem veřejné a parlamentní debaty. Z hlediska občanských práv je jedním z největších úspěchů této vlády přijetí zákona, který umožnil homosexuálním párům uzavírat manželství za stejných podmínek jako heterosexuálním párům. Zákon o rovném manželství, který byl přijat v roce 2010, učinil Argentinu první latinskoamerickou zemí, která legalizovala manželství osob stejného pohlaví, včetně možnosti adopce. Přijetí tohoto zákona bylo vyvrcholením dlouhé cesty, která začala již v minulém století (Weiner, 2013). Zákon o rovném manželství byl v zemi navrhnut již v roce 1990, avšak neúspěšně. Na politické úrovni byl návrh zákona schválen následovně – v poslanecké sněmovně v poměru 126 hlasů pro, 110 proti a 4 poslanci se zdrželi hlasování, ve sněmovně v poměru 33 hlasů pro, 27 proti a 3 senátoři se zdrželi hlasování (Weiner, 2013). Fernández už od začátku svého úřadu mluvila o legalizaci stejnopohlavních svazků jako o občanském právu, které je a mělo by v praxi být zaručeno argentinskou ústavou. V zemi bylo dříve manželství utlačováno církví a jedinými legálními sňatky byly ty, které byly oficiálně schváleny katolickou církví. Kromě práv sexuálních menšin obecně prosazovala práva těch, kteří byli společností utlačováni nebo diskriminováni. Podporou LGBT komunity zpochybňovala mocenskou strukturu církve a zejména také homofobní a machistické postoje argentinské společnosti (Lisińska, 2019).

Dalším pokrokem v oblasti práv LGBT byl zákon přijatý v roce 2012, který umožnil transgender osobám legální právní změnu jména a pohlaví. Do té doby transsexuálové museli podstupovat obtížné a často ponižující procedur, navíc bez záruky kladného právního výsledku. Práce na nové první úpravě tohoto zákona započaly už v roce 2010. Poslanecká sněmovna zákon podpořila hlasy 167 ku 17 a 7 členů se zdrželo hlasování. Během hlasování v senátu zákon podpořilo 55 členů a 1 senátor se zdržel hlasování. Zákon o genderové identitě je jedním vůbec z nejliberálnějších předpisů na světě. Zaručuje každému jedinci uznání jeho pohlavní identity, se kterou se ztotožňuje a rovněž i správné zacházení v souladu

s jeho identitou. Dle Fernández byl boj za tento zákon pro LGBT komunitu nesmírně důležitý, protože bychom neměli mluvit o toleranci, ale o rovnosti, protože každý jedinec by měl být nejen tolerován, ale především být si roven (Lisińska, 2019). Další dveře pro páry stejného pohlaví stihla Fernández otevřít ještě na konci úřadu v roce 2015, kdy bylo otevřeno první veřejné centrum asistovaného oplodnění, které se nachází v Córdobě (Diario Jornada, 2015).

V letech 2015-2019 funkci prezidenta po Fernández vykonával Mauricio Macri. K otázce homosexuality se vyjadřoval již v roce 2009 ve svém úřadu šéfa vlády v Buenos Aires v kauze, kdy jeden homosexuální pár podal žalobu poté, co jim matrika v Buenos Aires odmítla umožnit svatbu. Macri přitom ve svých projevech hlásil, že legalizace homosexuálních sňatků byl velký krok kupředu, protože bylo potřeba společnost naučit žít svobodně tak, aniž by porušovala a omezovala práva druhých (Clarín, 2009). Paradoxem však zůstává, že v roce 2009 strana *Propuesta Republicana* (PRO), ve které Macri figuroval, hlasovala proti této žalobě a po rozhodnutí soudu se nakonec strana pokusila Macriho vykreslit jako průkopníka rozhodnutí, které odstartovalo v zemi cestu za legalizací manželství pro všechny. Kromě toho většina zákonodárců strany PRO při projednávání zákona hlasovala proti legalizaci homosexuálních sňatků. Navíc jako prezident fotbalového týmu *Boca Juniors* se také sám stavěl proti začleňování homosexuálních hráčů s odůvodněním, že jsou to lidé, kteří jsou nemocní a nejsou stoprocentně zdraví (Página 12, 2020).

V roce 2020 země oslavila deset let od legalizace homosexuálních sňatků. Lídři politických stran se prostřednictvím sociálních sítí vyjádřili, že se jednalo o důležitý krok pro zemi a společnost, který napravit nespravedlnost a uznal práva lidem, která byla historicky upírána. K podpoře se přidal tehdejší prezident Alberto Fernández, který svůj úřad vykonával až do roku 2023 (El Destape, 2020). Alberto Fernández veřejně ukazoval svou podporu LGBT. Například prostřednictvím svého twitterového účtu sdílel, že země má příležitost stát se lepší společností a je proto nutné pokračovat v rozšiřování práv, kterých bylo doposud dosaženo, protože stále je co zlepšovat. U příležitosti mezinárodního dne hrdosti LGBTI+ znovu potvrdil závazek pokračovat v budování země, která bude nabízet větší svobodu, rovnost a práv pro všechny a dodal: „*Milujte, koho chcete. Buďte tím, kým chcete.*“ (Clarín, 2021). Snažil se mimo jiné také o to, aby španělština jako jazyk byla méně genderová, kdy on sám veřejně používal genderově neutrální termíny. Snaha o

genderovou neutralitu se setkala jak s vlnou kritiky po celém světě, tak i s přijetím mezi aktivisty, ale i v akademické a vládní sféře. Spoustu LGBT osob v běžném životě genderovou neutralitu neužívají, ale přesto může mít přijetí genderově inkluzivního jazyka, který uznává, že neexistují jen muži nebo ženy, velký dopad na společnost a začlenění komunity (Politi, 2020)

4.4.2 Uruguay

Uruguay se v regionu v otázkách práv LGBT řadí mezi nejvyspělejší. Již před sledovaným obdobím, tedy před rokem 2010, fungovaly v zemi zákony posilující práva a postavení LGBT komunity – práva jako například legální stejnopohlavní sexuální aktivita, možnost otevřeně sloužit v armádě, umožnění změnu jména a právního pohlaví v úředních dokumentech v souladu s genderovou identitou, právní existence antidiskriminačních zákonů na ochranu LGBT osob, registrované partnerství či adopce (Garat, 2018).

V roce 2010 přišel návrh od vládnoucí strany *Frente Amplio* na posílení práva týkajícího se registrovaného partnerství, kdy by stejnopohlavní páry mohly uzavírat manželství, čímž by narození od registrovaného partnerství získaly všechny výhody, které jsou poskytovány heterosexuálním párům spjaté s uzavřením občanského sňatku (El País, 2010). Návrh zákona o manželství osob stejného pohlaví byl parlamentu předložen následující rok. V roce 2012 návrh prošel sněmovnou reprezentantů, kde byl schválen poměrem hlasů 81 ku 6, v roce 2013 návrh zákona schválil také senát poměrem hlasů 23 ku 8, i když v pozměněném znění a musel se tak vrátit zpět do poslanecké sněmovny. Legislativní proces byl ukončen v roce 2013, kdy zákon vstoupil v platnost (BBC, 2013).

Během uruguayské diktatury byly vystavovány nelidskému zacházení porušující základní lidská práva a svobody zejména transgender osoby – mučení, sexuální násilí nebo neoprávněné věznění a dosud existují studie, které poukazují na vysokou míru sociálního vyloučení a rozdílů v základních životních otázkách jako jsou zdraví, průměrná délka života, vzdělání nebo zaměstnanost. Diskriminace transgender osob je stále velkým problémem, a to nejen ve společnosti, ale i v nejbližším kruhu rodiny. V častých případech proto děti a mladiství opouští své domovy ještě před dosažením věku 18 let, čímž ztratí především možnost rozvíjet se. V roce 2018 proto došlo k revidování zákona, který se přímo dotýká práv a

svobod transgender osob. Zákon nově umožňuje změnu právního pohlaví i možnosti hormonální léčby i nezletilým osobám (se souhlasem zákonného zástupce). Pro právní změnu pohlaví také již není zapotřebí chirurgický zákrok, hormonální terapie ani žádné další formy léčby. Chirurgické zákroky nebo hormonální léčby jsou navíc hrazeny státem. Transgender osobám, které se staly oběťmi státních represí v minulosti, se země uvázala, že jim bude poskytnuto finanční odškodnění (Garat, 2018). Zákon prosazuje svobodný rozvoj jedinců na základě jejich genderové identity a vyzývá vládu, aby zajistila, že úřady budou s transgender lidmi zacházet s respektem a pomocí, kdy budou zařazeni například do programů bydlení, budou jim zajištěn rovný přístup ke vzdělání a nebudou jim odírány zdravotní služby. Na základě toho v zemi funguje dnes to, že je jedno procento veřejných a soukromých školních stipendií vyhrazeno právě pro transgender studenty. To samé platí pro pracovní místa ve veřejném sektoru a soukromé instituce zase mohou získat daňové výhody, pokud budou otevření zaměstnávat transgender osoby, kterým budou poskytovány rovné pracovní podmínky (Schlanger, 2018; Garat, 2018).

Nejkontroverznějším bodem diskuse se staly zejména otázky ohledně úpravy práv nezletilých osob. Reakcí na změnu zákona dva členové opoziční strany *Partido Nacional* shromáždili více než 60 000 podpisů, aby umožnili lidové hlasování proti transgenderovému zákonu, který rok předtím schválil parlament. Petice byla iniciována členy strany *Partido Nacional*, ze které pochází také současný prezident Uruguaye Luis Lacalle Pou, který je v úřadu prezidenta od roku 2020. Naproti tomu vládnoucí strana *Frente Amplio*, ze které pocházejí prezidenti José Mujica a Tabaré Vázquez, kteří úřad zastávali od začátku sledovaného období do roku 2020, výzvu k referendu s obavami odmítli. Aby bylo možné v zemi vyvolat celostátní referendum, je zapotřebí, aby podporu pro zrušení zákona předběžně vyjádřilo alespoň 25 % voličů. Takové hranice však hlasování nedosáhlo a zákon jako takový zůstal dál v platnosti. Ačkoli zůstává v celé Latinské Americe po historii silný vliv církve, tak ani uruguayská katolická církev se pod petici nepodepsala, ačkoli je proti několika článkům zákona, které jsou založeny na genderové ideologii a nejsou proto slučitelné s křesťanským myšlením (LaRed21, 2019; Martínez, 2019).

K diskriminaci na základě sexuální orientace docházelo dokonce v případě, kdy se jednalo o pomoc, nikoli o prospěch jedince. Do roku 2020 platilo, že

homosexuální muži mohli darovat krev pouze s podmínkou sexuální abstinence 12 měsíců. Toto pravidlo se v roce 2020 změnilo a diskriminace na základě sexuální orientace byla v tomto případě odstraněna. Světová zdravotnická organizace (WHO) přitom doporučuje, aby pro minimální potřebnou zásobu 2 % obyvatel každé země darovalo krev. Ve většině zemí Latinské Ameriky není tohoto čísla dosaženo, přitom existují stovky lidí, kteří by krev darovali dobrovolně, ale brání jim v tom podmínky. Po mnoho let byli homosexuálové, včetně žen, řazeni do rizikových skupin hned vedle promiskuitních osob, prostitutek nebo drogově závislých. Nejprísnejší omezení dárcovství krve LGBT lidmi má především Peru a Venezuela (Distintas Latitudes, 2018). Dekret, který upravuje podmínky dárcovství krve, vydal po svém zvolení Luis Lacalle Pou (Montevideo Portal, 2020). Po patnácti letech levicové vlády v zemi prezidentskou přísahu složil středopravicový politik ze strany *Partido Nacional* a Uruguay tak nastoluje konzervativní vládu. *Frente Amplio* dlouhé roky předsedala jednomu z nejdelšího hospodářského růstu v historii země. Ten se však v posledních letech zastavil a stagnující ekonomika v kombinaci se zvyšujícími se životními náklady pravděpodobně přispěla k obratu doprava. Předvolební kampaň stavěl Pou převážně na potřebě snížit vládní výdaje, liberalizovat energetický sektor a vypořádat se s fiskálním deficitem země (Yanakiew, 2020). Do svých plánů zahrnul také uvolnění imigračních pravidel a vypořádání se s nárůstem kriminality v zemi, která se v roce 2018 zvýšila o 46 % (The Economist, 2020). I když se koalice levicových a středo-levicových stran značně zasadila o posílení práv LGBT, vítězství Poua nevyvolalo mezi komunitami paniku. Protože byly preference hlasů dost vyvážené, vláda si je vědoma, že je potřeba společnost sjednotit a brát na vědomí, že existuje skupina lidí, která vidí realitu jinak a je přitom stejně důležitá jako ta druhá (Politi, 2019).

4.4.3 Chile

Chile bylo dlouhou dobu silně konzervativní zemí, což se odráželo zejména na právech LGBT osob. V rámci zkoumaného vzorku bylo Chile poslední zemí, která zákon legalizace stejnopohlavního manželství přijala. O jeho přijetí se však diskutovalo již mnohem dříve. Už během své prezidentské kampaně v roce 2006, která se odehrávala zejména mezi dvěma kandidáty, Michelle Bachelet a Sebastiánem Piñerou, se k podpoře přikláněli oba kandidáti. První úřad Michelle

Bachelet však pro LGBT komunitu nepřinesl žádné větší výsledky a boj s diskriminací na základě sexuální orientace byl v zemi velkým problémem, který se stával prioritou hlavně v prezidentských kampaních (BBC, 2021).

V roce 2010 vyšel ze senátu návrh zákona o registrovaném partnerství a o několik měsíců na to zákon, který by umožnil dokonce manželství. Kvůli velkému vlivu církve však tento zákon nedostal potřebnou podporu a diskutovalo se spíše o možnosti registrovaného partnerství, které by homosexuálním párům poskytlo podobné výhody jako manželství. Čtyřleté funkční období však nestačilo k tomu, aby zákon vyšel v platnost. Michelle Bachelet (středo-levice) a Sebastián Piñera (středo-pravice) společně soupeřili již ve volbách v roce 2006 a prezidentský úřad zastávali až do roku 2018. K otázce práv LGBT se stavěli oba prezidenti podobně, ačkoli pocházeli z jiného politického spektra, což je o to zajímavější. Z návrhu zákona o registrovaném partnerství, se po převzetí druhého prezidentského úřadu snažila Bachelet udělat prioritu a zákon byl vyhlášen v roce 2015. Registrované partnerství umožnilo párům stejného pohlaví několik výhod, jako důchodové dávky, dědictví a podobně, avšak vyloučilo možnost adopce, kterou naproti tomu heterosexuální páry v manželství mají (BBC, 2021).

Michelle Bachelet se stala první významnou kandidátkou, která před prezidentskými volbami deklarovala svůj záměr legalizovat stejnopohlavní manželství, včetně možnosti adopce a odstartovala se tak cesta za přijetí nového zákona. Ačkoli měla její koalice *Nueva Mayoría* většinu v kongresu a mohla by tak návrh zákona přehlasovat, několik členů koalice zastávalo sociálně konzervativnější názory a návrh by nepodpořilo (The Guardian, 2017). V roce 2017 se konaly další prezidentské volby, stejně tak volby parlamentní. Ačkoli byl Piñera osobně proti stejnopohlavnímu manželství, uvázal se ke slibu, že mezinárodní závazky země budou splněny, a to hlavně z důvodu, že v moderní společnosti je třeba prohloubit význam slova svoboda, a především zaručit tuto svobodu a důstojnost všem lidem (Montes, 2021). Průzkumy také daly naději, která ukázala, že většina nově zvolených zákonodárců by pravděpodobně byla pro legalizaci stejnopohlavní manželství (Movilh, 2017).

Zákon o rovném manželství byl přijat ještě na konci funkčního období Sebastián Piñery. Zákon poskytl párům stejného pohlaví rovný přístup k občanským svazkům včetně uznání ve věcech rodičovství (adopce, technicky asistované lidské reprodukce) a další výhody, které přináší manželství. Jeho návrh

byl schválen v senátu poměrem hlasů 28 ku 14 a v poslanecké sněmovně v poměru 101 pro ku 30 proti a jeho platnosti nabyl v roce 2022. Podle průzkumu provedeného společností Ipsos, globálního lídra v oblasti výzkumu trhu a veřejného mínění, je 65 % Chilenců pro stejnopohlavní manželství a Chile je tak po Argentině druhou zemí v Latinské Americe s největší podporou stejnopohlavních svazků (Romero, 2021).

Současně s velkou změnou přijetí zákona, který rozšířil práva sexuálních menšin, se chystaly nové prezidentské volby, ve kterých Chile po šestnácti letech vlády Michelle Bachelet a Sebastiana Piñery čekala změna. Favority voleb se stali kandidáti, kteří nabízeli zcela odlišené vize budoucnosti země. I když José Antonio Kast, jakožto silný sociální konzervativce a katolík, se sňatky osob stejného pohlaví osobně nesouhlasil, zákon by i přesto ve prospěch a přání lidu podepsal (Cambero, 2021). Výsledky prvního kola voleb i přesto vyvolaly nejistotu především mezi LGBT komunitou, feministkami a dalšími aktivisty, když prozatímním výhercem voleb se stal člověk, který se stavěl proti sňatkům homosexuálů, proti potratům a nouzové antikoncepční pilulce, nebo také obhajoval diktaturu generála Pinocheta, jehož minulost zemi doteď sužuje. Na druhé straně ke Kastovi stál Gabriel Boric, který se řadí k progresivní levici. Ten předložil rozsáhlé plány na sjednocení národa a rozšíření práv, čímž si získal hlavně podporu ohrožených menšin, které se bály Kastovy krajně pravicové politiky (Esposito, 2021). V jeho předvolební kampani se objevovalo několik témat spjatých s LGBT komunitou, jako např. snaha vytvořit jednotný zdravotnický systém, obnovení pracovních míst vyhrazených pro ženy, zavedení komplexní sexuální výchovy na školách nebo přímo vylepšení návrhu zákona o genderové identitě (Cooperativa, 2021). Hned první krok směrem k právům LGBT, který po jeho zvolení do úřadu učinil, bylo oznámení nového kabinetu, který otevřeně zahrnuje zástupce sexuálních menšin – komunitu, která byla historicky v zemi diskriminována a jejíž hlasy byly ignorovány, jsou tak dnes důležitou součástí celé země. Kromě zastoupení sexuálních menšin se snažil také o genderovou rovnost, která se i při jmenování nového kabinetu podařila, kdy se poprvé vláda skládala z většího počtu žen než mužů (Urrea, 2022). Během jeho úřadu se však tato čísla změnila a mužské zastoupení je opět vyšší (Sanhueza, 2023).

4.4.4 Peru

Ačkoli stejnopohlavní sexuální aktivita je v Peru legální, život pro LGBT komunitu není v zemi jednoduchý. Postoje společnosti k homosexualitě, ať už na občanské nebo politické úrovni, i přes snahu být tolerantnějšími v souladu s celosvětovými trendy, jsou obecně nepřátelské. Konzervativní postoje převládají především z důvodu stále silného vlivu katolické církve, která homosexualitu považuje za něco nepřírozeného a nemorálního pro společnost. LGBT jedincům se sice přiznává více zákonných práv, jako je právo na změnu právního pohlaví pro transgender osoby, sloužit v armádě nebo právo na ochranu před diskriminací, ale v praxi rovnost ne zcela a dobře funguje (O'Boyle, 2016). Peru má navíc v posledním desetiletí jednu z nejnestabilnějších vlád. Během sledovaného období se v Peru vystříдалo celkem osm prezidentů, přičemž zatím pouze tři z nich svůj mandát dokončili. Případ nedokončených mandátů tak stěžuje proces plnění slibů, kteří prezidenti nabízeli. Nepříznivá situace, která zemi sužuje, od politické nestability, hospodářské a ekonomické situace po vypořádání se s pandemií Covid-19, navíc nepřispívá k prosazování práv menšin a během předvolebních kampaní se proto do popředí dostávají více jiná témata. Někteří prezidenti sice začlenění menšin a posílení jejich práv ve svých programech mají, ale nespécifikují je přímo na LGBT osoby (La República, 2021).

Peruánská ústava stanovuje, že *„Každý člověk má právo na rovnost před zákonem. Nikdo nesmí být diskriminován na základě původu, rasy, pohlaví, jazyka, názoru, postavení nebo jakéhokoli jiného odlišení.“*, sexuální orientace nebo genderová identita přitom nejsou přímo zmíněny, ale mohou být považovány za součást označení „jiná odlišení“ (LP Pasión por el Derecho, 2024). Na základě rozhodnutí Meziamerického soudu pro lidská práva z roku 2018 se po zemích, které podepsaly Americkou úmluvu o lidských právech, požadovalo, aby legalizovaly manželství osob stejného pohlaví, což se mělo týkat také Peru. Peruánská vláda však v této věci dosud nevydala žádné rozhodnutí (La Vanguardia, 2018).

O možnosti právního uznání svazků osob stejného pohlaví se začalo na politické úrovni diskutovat v roce 2010, kdy byl předložen návrh zákona, který usiloval o uznání registrovaného partnerství mezi osobami stejného pohlaví s přiznanými právy podobným těm, které získají osoby žijící ve společné domácnosti (Bueno, 2020). Před prezidentskými volbami v roce 2011 dva z kandidátů, Keiko Fujimori a Alejandro Toledo, vyjádřili svou podporu pro přijetí

návrhu na možnost registrovaného partnerství pro páry stejného pohlaví. Ani jeden z kandidátů však zvolen nebyl a vítězem voleb se stal Ollanta Humala, který naopak témata týkající se LGBT komunity nepodpořil (O'Boyle, 2016). V roce 2013 byl zákon znovu představen, a to jako dobrovolný svazek mezi osobami stejného pohlaví za účelem zaručení vzájemných práv a povinností. Práva a povinnosti tak byly oproti návrhu z roku 2010 prohloubeny a více specifikovány. Souběžně s diskusí o schválení či neschválení návrhu se objevovaly další možné úpravy jeho znění. Po bouřlivé debatě kongres návrh zákona odložil a nakonec zamítnul. V roce 2013 kongres hlasoval také o návrhu zákona, který by v zákonech o zločinech z nenávisti zahrnoval mimo další i sexuální orientaci a genderovou identitu. Tento návrh zákona byl zamítnut, a to v poměru hlasů 56 ku 27 (Bueno, 2020).

Následující rok byla podána petice podepsaná 10 tisíci lidmi, kteří se dožadovali uzákonění registrovaného partnerství. Za petici se postavil také poslanec Carlos Bruce, který se otevřeně hlásil k homosexualitě a který v roce 2013 také předkládal jeho návrh (Vickers, 2014). V roce 2016 strana *Peruvians for Change* znovu návrh zákona předložila a za návrh se postavila řada politiků, včetně Pedra Pabla Kuczynského, který svou podporu registrovanému partnerství osob stejného pohlaví vyjádřil během své prezidentské kampaně. Po jeho zvolení v roce 2017 vstoupil v platnost také dekret, který zakazuje všechny formy diskriminace a trestných činů z nenávisti na základě sexuální orientace a genderové identity. O odstranění tohoto dekretu z trestního zákoníku usilovala poté opozice, i když díky prezidentskému právo veta neúspěšně (Fernando, 2018). V roce 2022 byl návrh o registrovaném partnerství obnoven. Homosexuální páry by mohly získat určité výhody, které poskytuje manželství, nebude se však jednat o klasický sňatek ani o možnost adopce. Tento návrh představil poslanec za stranu *Avanza País* Alejandro Caverro Alva (El Comercio, 2022). Dosud však nepřešel v platnost.

5 Shrnutí výsledků analýzy

Zanalyzování postojů veřejnosti proběhlo pomocí zmapování dat průzkumů veřejného mínění, tedy na sociologické úrovni jedince. Průzkumy se týkaly různých otázek a vybrány byly ty, které se přímo dotýkaly buď genderu nebo sexuální orientace. Výsledky dat průzkumů veřejného mínění lze zkoumat v kontextu genderu a homosexuality z několika perspektiv, kde je pak nutné stanovit si základní faktory, které by tuto problematiku mohly ovlivňovat. Může se jednat například o pohlaví respondentů, věk, jejich vzdělání, sociální zařazení, náboženství nebo politickou ideologii respondenta. V rámci studií byly provedeny rozhovory se vzorky reprezentujícími většinu lidí na světě, přičemž zastoupeny byly dvě základní kategorie pohlaví starší 18 let – muž / žena. Průzkum tedy nezahrnoval třetí druh genderu – jiné (*nebinární*), se kterým by se možná ztotožňovaly osoby patřící k LGBT komunitě. Ačkoli respondenti nemuseli na tuto otázku odpovědět, čímž by se teoreticky mohli zařadit k tomu, že se neztotožňují ani s jedním uvedeným pohlavím, na tuto otázku odpověděli všichni. Dalšími faktory, který mohly mít vliv na výsledky, byl věk a nejvyšší dosažené vzdělání respondentů. Zde se nabízí zhodnotit relevantnost průzkumu. Například je pravděpodobné, že lidé staršího věku s nižším vzděláním budou zastávat konzervativnější názory a postoje, než mladí lidé s vyšším vzděláním. Výsledky však ukazují, že i přesto že má každý země jiný koeficient pro výběr respondentů, tak žádná z kategorií není dominující a žádná naopak výrazně oslabena a výsledky tak můžeme považovat za relevantní a za vhodně zvolené, protože reprezentují každou skupinu.

V rámci pohledů na homosexualitu, její projevy, práva a její přijetí společností se podařilo získat odpovědi na otázky:

- 1) Vadilo by vám mít za souseda člověka, který je jiné sexuální orientace?
- 2) Je pro vás homosexualita přijatelná?
- 3) Myslíte si, že homosexuální páry mohou být stejně dobrými rodiči jako ostatní?
- 4) Schvalujete, aby stejnopohlavní páry měly právo uzavírat mezi sebou manželství?

Ve výběru možností vedle člověka s jinou orientací byli také lidé, které by respondenta mohli například ohrozit na životě, znepříjemnit jim život, jako například drogově závislí jedinci, alkoholici apod., i přesto však někdo homosexualitu staví jako stejný problém nebo jako problém na podobné úrovni. Pokud se nebudeme

zabývat samostatnými výsledky jednotlivých otázek, ale vezmeme to jako celkový názor na homosexualitu, tak na základě těchto výsledků je homosexualita nejlépe vnímána a podporována jednoznačně v Uruguayi. Dobrých a srovnatelných výsledků dosáhla také Argentina. I když jsou častokrát názory společnosti smíšené a roztržité. Na druhé straně zemí s nejkonzervativnějšími postoji k homosexualitě je Peru. Protože se LGBT osoby stávají často terčem předsudků a diskriminace, průzkum byl doplněn také o druhou stranu pohledu a zvolen byl průzkum, který se týkal školního prostředí. Výsledky tohoto průzkumu ukazují, že LGBT studenti se ve školách necítí bezpečně, stávají se oběťmi násilí, setkávají se s fyzickou agresí nebo čelí verbálnímu obtěžování.

V úvodu práce byla stanovena hypotéza, jestli lze předpokládat, že tam kde není podpora veřejnosti, nebude podpora politiků a obráceně. Pokud tedy zkoumaný vzorek společnosti bude podporovat nebo minimálně tolerovat homosexualitu, lze předpokládat, že stejná nebo podobná podpora bude i ze strany politiků. V rámci postojů politické reprezentace bylo zkoumáno to, jak se jednotliví prezidenti, případně zákonodárci, pokud šlo o prosazování zákonů, k LGBT otázkám stavěli. Zda o zlepšení práv osob LGBT přímo usilovali, byli neutrální nebo se stavěli naopak proti, ať už v rámci předvolebních kampaní, tak přímo v jejich funkčních obdobích.

V Argentině se během funkčního období vystřídali tři prezidenti. Během jejich vlády se podařilo legalizovat několik zákonů pro LGBT, což určitě můžeme brát jako pozitivum, byť výsledky nebyly vždy tak jednoznačné. Například zákon o rovném manželství byl ze strany výkonné moci podporován, na druhé straně mezi zákonodárci postoje nebyly už tak jednoznačné. Výraznější podpory bylo ale dosaženo například při hlasování o zákonu, který umožnil transgender osobám legální změnu jména a pohlaví. Tam až na výjimky bylo hlasování většinově pro. Zde proto platí, že podpora veřejnosti se odráží v podpoře výkonné moci, ale neplatí to stejně pro moc zákonodárnou.

V Uruguayi fungovaly zákony posilující práva LGBT již před sledovaným obdobím a dnes se země v otázkách práv této komunity řadí mezi nejvyspělejší. Zákon o rovném manželství byl sice schválen až po Argentině, na druhé straně však s větší podporou, a to, jak ze strany výkonné moci, tak zákonodárné. Obecně i přes pokrok země stále usiluje o to se rozvíjet a prohlubovat práva menšin. Práva menšin

jsou tak důležitá nejen pro společnost, ale také na politické úrovni. Zde se potvrzuje, že podpora společnosti se odráží v podpoře politické reprezentace a naopak.

Chile bylo dlouhou dobu silně konzervativní zemí, což se odráželo zejména na právech LGBT osob. V rámci zkoumaného vzorku bylo Chile poslední zemí, která zákon legalizace stejnopohlavního manželství přijala, přitom se o jeho přijetí diskutovalo již mnohem dříve. Ačkoli se výkonná moc snažila o prosazení zákonů, které by posílily práva LGBT, tak se tyto zákony po dlouhou dobu nepodařilo prosadit. Když byl zákon o stejnopohlavním manželství konečně přijat, tak podle průzkumu provedeného společností Ipsos bylo 65 % Chileanů pro stejnopohlavní manželství a po Argentině mělo druhou největší podporu stejnopohlavních svazků. Podobného názoru byl i parlament, kdy hlasy zákonodárců, kteří zastupují společnost už nebyly nějak zvlášť roztržštěné. Pokud jde o potvrzení hypotézy, tak zde platí, že podpora veřejnosti se odráží v podpoře výkonné moci, ale často to neplatí pro moc zákonodárnou. Výsledky také ukazují, že na začátku období byla podpora vyšší ze strany společnosti, zatímco v posledních letech podpora mírně klesla, a naopak se zvedla podpora mezi mocí zákonodárnou.

Peru je zatím nejkontroverznější zemí v otázkách LGBT. Zákony, které by posílily práva komunity, stejně jako v předešlých případech, jako je například stejnopohlavní manželství nebo možnost adopce pro homosexuální páry, jsou v zemi dosud nelegální a jakékoli pokusy o přijetí těchto zákonů byly dosud zamítnuty. Podpora je však nejslabší i ze strany společnosti. V tomto případě tak platí, že pokud není podpora ze společnosti, nebude taková podpora ani na politické úrovni a naopak. Peru navíc dlouhé roky sužuje nepříznivá situace, která k prosazování práv menšin tolik nepřispívá. Pro společnost existují více důležitá témata a menšiny tak mohou být opomíjeny právě z tohoto důvodu. Druhým faktorem potom je stále silný vliv církve a konzervativních pohledů, které vidí správný svět svým způsobem a jakékoli odchylky berou jako nepřirozené.

Závěr

Tato diplomová práce se zabývala postoji veřejnosti a politické reprezentace k právům a postavení LGBT komunity v Latinské Americe. Jejím cílem bylo zjistit, jaké jsou tyto postoje a zejména potom, jak (případně zda) se tyto postoje od sebe odlišují. Mimo jiné práce nabízí obecný přehled o situaci LGBT práv v regionu. Na začátku práce byla stanovena hypotéza, která říká, že lze předpokládat, že tam kde není podpora veřejnosti, nebude podpora ze strany politiků a obráceně. Pokud zkoumaný vzorek společnosti bude podporovat nebo minimálně tolerovat homosexualitu, lze předpokládat, že stejná nebo podobná podpora bude také ze strany politiků. Tento vlastní názor je podepřen výzkumy, které kauzalitu mezi postoji veřejnosti a politické elity potvrzují.

Všeobecná deklarace lidských práv zaručuje, že všichni lidé si jsou rovni, mají stejnou morální hodnotu, bez ohledu na jejich původ, barvu pleti, pohlaví, jazyk, náboženství, politické nebo jiné smýšlení, původ nebo jiné postavení. Jak bylo ale demonstrováno, tak ne vždy toto reálná politika lidských práv přináší. Opomíjeny jsou často menšiny, ať už národnostní, etnické, náboženské či sexuální, a na světě zůstává mnoho případů, kdy může sexuální orientace nebo genderová identita přivést jedince až na okraj společnosti. Sexuální orientace či genderová identita jsou přitom intimní záležitostmi každého člověka, přesto se od jakživa dostávají do oblasti zájmu společnosti. Společnost se však mění, vyvíjí, spousta bariér se odbourává a postavení v moderní společnosti se mění zejména pro menšiny. S tím souvisí i to, že teoretická část práce poukázala na fakt, jak se původní rozdíl mezi identitou genderovou a sexuální v moderní společnosti stírá. To vrcholí zejména u Judith Butler a termínu queer.

Jakékoli projevy homosexuality byly v minulých dobách zavrhovány, léčeny i trestány a z tohoto důvodu v moderní době často zůstávalo toto téma ve společnostech tabu. Zákony týkající se vztahů mezi osobami stejného pohlaví se po celém světě radikálně odlišují – od úplného uznání manželství až po uvěznění nebo dokonce i trest smrti. Práva a postavení LGBT komunity je obecně v různorodých a konzervativních zemích se strukturálními rozdíly na všech úrovních velmi ožehavé téma a diskriminace se stává hlavním impulsem pro dnešní angažovanost v boji za práva a rovné postavení. Nejčastěji v roli jednotlivců, kteří se shlukují do skupin se společným zájmem. Podpora a ochrana práv LGBT může být také ale velmi dobrou propagandou. Poskytování práv lidem s odlišnou

sexualitou a genderovou identitou ze strany státu může být hojně využíváno, ať už pro získání podpory, odvrácení pozornosti od jiných problémů, po různé další politické účely. Vybízí se otázka, zda může být podpora LGBT komunity ze strany politiků zaměřena více na posílení politické podpory, než docílení vytvoření lepší společnosti, kterou si sami přejí? Kromě svého vlastního významu politika LGBT přispívá k širšímu pochopení politiky, moci, sociálních hnutí, veřejného mínění, institucí tvorby politiky, městské politiky, vztahu mezi vědou a veřejnou politikou a nabízí tak mnoho pohledů a možností, jak toto téma zkoumat.

Práce se soustředí na region Latinské Ameriky, kde je politický pokrok směrem k posílení práv LGBT komunity smíšený. Na jedné straně se jedná o region s nejvyšší mírou násilí proti této skupině, o region s dlouholetou historií machismu a homofobie, až do minulého století se země potýkaly s anti-gay právním systémem a zároveň má region jedny z nejprogresivnějších a nejpokročilejších zákonů o rovnosti, které práce představila. Podle Javiera Corralesse mimo severní Atlantik nedošlo v žádném jiném regionu na světě k většímu pokroku v rozšiřování práv LGBT než právě v Latinské Americe a z tohoto důvodu je více než přínosné se tématem zabývat. Geograficky je práce vymezena regionem Latinské Ameriky, přičemž pro analýzu je zvolen pouze reprezentativní vzorek osmi zemí, které byly do průzkumů WVS v časovém období od roku 2010 do roku 2022 zahrnuty. Časová osa dvanácti let je pro analýzu zvolena z důvodu, že během tohoto období organizace WVS zveřejnila dva průzkumy veřejného mínění a bylo tak zajímavější a relevantnější porovnat výsledky v čase. V rámci zkoumání postojů politické reprezentace je vzorek následně snížen na polovinu, a to dle výsledků průzkumů veřejného mínění. Vybrány jsou dvě země, které v průzkumech veřejného mínění dosahovaly nejlepších výsledků, dále země, která jako jedna z posledních do svých zákonů implementovala rozšíření práv LGBT a v poslední řadě země, která dosahovala nejnižší podpory vůči komunitě a kde dosud jakékoli pokusy o přijetí zákonů, které by posílily práva LGBT, byly zamítnuty. Vzhledem k rozsáhlosti tématu práce sice neobsáhla všechny země Latinské Ameriky, ale nabízí relevantní vzorek zemí, u nichž se dopředu nedá předpokládat stejný výsledek, neboť jde o země, které si neprošly totožnou tranzicí, historickým, politickým a hospodářským vývojem, a v současnosti každá ze zemí vykazuje například jiný stupeň demokracie.

V politickém spektru se podporou práv LGBT komunit obecně vyznačují spíše liberální a progresivní levicové strany, a naopak směrem doprava politického

spektra podpora klesá. I z tohoto důvodu je zajímavé sledovat pokrok právě v regionu Latinské Ameriky, která momentálně zaznamenává v mnoha zemích obrát doleva, kdy dochází k přechodu z konzervativních vlád k vládám levicovým. Na druhé straně vybrané příklady dokazují, že i v zemích, kde u moci stála pravice, došlo k posílení práv LGBT, např. Chile, které dlouhou dobu bojovalo za přijetí zákona o rovném manželství, k jehož legalizaci došlo za prezidentství Sebastiána Piñery, který se řadí do politického spektra pravice. Druhým faktorem je to, že mezi hlavní odpůrce uznávání a zrovnoprávnění práv LGBT se stále řadí zejména římskokatolická církev, přičemž v Latinské Americe je to právě katolicismus, který jako náboženství ve společnosti převládá. Výzkumy sice nebraly v potaz náboženskou ideologii, na druhé straně však potvrdily, že se společnosti vyvíjejí v souladu s celosvětovými trendy, kdy se odpouští od tradičních hodnot a více se vnímá svoboda jednotlivce.

Odpověď na výzkumnou otázku lze tedy formulovat takto: Ve vybraných případech výzkum práce potvrdil, že postoje veřejnosti a postoje politické reprezentace spolu korelují. Tam, kde je podpora společnosti, je také podpora politické reprezentace a naopak. Četné studie naznačují, že politické elity do velké míry vždy reagují na vyjádřené preference svých voličů. Vědci v této oblasti vyžívají k výzkumu na toto téma, který by vysvětlil základní mechanismy. O vysvětlení se pokoušela ve svém výzkumu²⁰ „*How Public Opinion Information Changes Politicians Opinions and Behavior*“, ve kterém hledala odpovědi na tuto výzvu, Julie Sevenans. Výsledky experimentu potvrzují kauzální proces, ve kterém je důležitým mechanismem, který vede k reaktivitě, přizpůsobování politických elit. Stejně jako občané přizpůsobují své názory, když se například dozvědí, jaký postoj zaujímá jejich preferovaná strana k určité otázce, tak na druhé straně i politici přizpůsobují svůj postoj, když zjistí, že je v rozporu s preferencemi většiny jejich voličů. To vede k výsledku, že se postoje veřejnosti a politické reprezentace shodují častokrát více, než se předpokládá (Sevenans, 2021). Na příkladu Latinské Ameriky a některých výsledcích tohoto výzkumu se však ukázalo, že blíže ke společnosti měli nejvyšší představitelé země, zatímco zákonodárci, kteří jsou voleni jako hlas společnosti, kterou mají reprezentovat, častokrát návrh zákona k posílení práv LGBT přehlasovali a hlasovali tedy proti společnosti (respektive proti většině).

---

²⁰ Údaje k výzkumu byly shromážděny v rámci nadnárodního projektu POLPOP, který zkoumá přesnost vnímání politiků ve čtyřech zemích.

Vysvětlením však je, že demokracie funguje na základě většiny, i když se nemusí jednat o většinu absolutní. Názory se mísí a rozdělují na úrovni „obyčejných“ lidí (občanů) a stejně tak na politické úrovni. Je proto nutné brát v potaz i názory těch, kteří se s většinou neztotožňují, protože i jejich názor je stejně důležitý.

Závěrem je nutno podotknout, že vybrané téma je v dnešní době více než aktuální, a to nejen ve zvoleném regionu. Jak dokládá tato práce, ve srovnání s celým světem Latinská Amerika dosáhla spousty změn a pokroků v posílení práv LGBT, ale i přesto existují určité mezery. Prostor pro další výzkum se nabízí hned v několika směrech, a celá práce proto může být podkladem pro další zkoumání této problematiky. Předně se nabízí navázat na výzkum Julie Sevenans a aplikovat tento mechanismus na další země a regiony. Práva LGBT lze zkoumat z různých perspektiv. Poukázáno bylo také na důležitost vztahu mezi demokracií a zajištěním práv sexuálních menšin. Rovněž se vybízí i otázka, zda LGBT osobám jde o rovnost, tedy o to mít stejná práva jako ostatní, nebo jde spíše o uznání specifčnosti daných skupin. Pokud by se jednalo o zcela nový průzkum veřejného mínění, vhodné by bylo zaměřit se na cílovou skupinu respondentů a zjistit, jak například úroveň vzdělání, věk, náboženství nebo politická ideologie ovlivňuje jejich postoje. To samé je možné aplikovat na politickou elitu. Společnost se neustále mění a vyvíjí a práva LGBT se stávají ožehavým tématem po celém světě a je třeba všechna práva, a zejména práva LGBT, zkoumat v nových a náročnějších kontextech.

Seznam pramenů a literatury

Prameny:

Databáze

Haerpfer, C., Inglehart, R., Moreno, A., et al (eds.). (2022). *World Values Survey Wave 7 (2017-2022)*. Cross-National Data-Set. Version: 4.0.0.

World Values Survey Association.

ILGA World: Mendos, L. R., Botha, K., Lelis, R. C., López de la Peña, E., Savelev, & I. A Tan, D. (2020). *State-Sponsored Homophobia 2020: Global Legislation Overview Update*. Ženeva: ILGA.

Lupu, N., Rodríguez, M., Wilson, C. J. & Zechmester, E. J. (2022). *Pulse of Democracy*. Nashville: Vanderbilt University, LAPOP.

Inglehart, R., Haerpfer, C., Moreno, A., Welzel, K., et al (eds.). (2014). *Values Survey Wave 6 (2010-2014)*. Cross-National Data-Set. Version: 4.0.0. World Values Survey Association.

Dokumenty

International Commission of Jurists. (2007). *Yogyakarta Principles: Principles on the Application of International Human Rights Law in Relation to Sexual Orientation and Gender Identity*. International Commission of Jurists.

Všeobecná deklarace lidských práv. (2015). United Nations. Česká verze vydání: OSN Česká republika.

Internetové zdroje

Angelo, P. J., & Bocci, D. (2021, 9. únor). *Are Latin American Nations Turning Their Backs on LGBTQ+ Rights?* Council on Foreign Relations. Latin America's Moment. [cit. 20. 4. 2024] Převzato z: www.cfr.org/blog/are-latin-american-nations-turning-their-backs-lgbtq-rights

BBC News. (2021, 2. červen). *Chile same-sex marriage: Piñera vows to push bill in surprising move*. [cit. 31. 5. 2024] Převzato z: www.bbc.com/news/world-latin-america-57328188

BBC News. (2023, 31. březen). *Homosexuality: The countries where it is illegal to be gay*. [cit. 6. 2. 2024] Převzato z: www.bbc.com/news/world-43822234

BBC News. (2013, 11. duben). *Uruguay Congress votes to legalise gay marriage*. [cit. 21. 5. 2024] Převzato z: www.bbc.com/news/av/world-latin-america-22114599

Blakemore, E. (2021, 19. říjen). *From LGBT to LGBTQIA+: The evolving recognition of identity*. National Geographic. [cit. 15. 5. 2024] Převzato z: www.nationalgeographic.com/history/article/from-lgbt-to-lgbtqia-the-evolving-recognition-of-identity

Bueno, D. (2020, 19. říjen). *Matrimonio igualitario en Perú: cronología de la lucha por un derecho que aún no se reconoce*. La República. [cit. 29. 5. 2024] Převzato z: www.larepublica.pe/genero/2020/10/19/matrimonio-igualitario-en-peru-cronologia-de-la-lucha-por-un-derecho-que-aun-no-se-reconoce-video-atmp

Cambero, F. (2021, 8. prosinec). „*Love is love*“: *Chile legalizes same-sex marriage in historic vote*. Reuters. [cit. 22. 5. 2024] Převzato z: www.reuters.com/world/americas/love-is-love-chile-legalizes-same-sex-marriage-historic-vote-2021-12-07/

Clarín. (2009, 14. listopad). *Macri dio un fuerte respaldo al matrimonio entre homosexuales*. Redacción Clarín. [cit. 15. 5. 2024] Převzato z: www.clarin.com/ediciones-antiores/macri-dio-fuerte-respaldo-matrimonio-homosexuales_0_HJNgYfdC6Kx.html

Clarín. (2021, 28. červen). *El mensaje de Alberto Fernández por el Día del Orgullo LGBTI+*. [cit. 26. 5. 2024] Převzato z: www.clarin.com/politica/mensaje-alberto-fernandez-dia-orgullo-lgbti-_0_dCPEyKHQS.html

CNN. (2024, 16. únor). *¿En qué países es legal el matrimonio homosexual? ¿Dónde fue legal primero?* CNN Español. [cit. 15. 5. 2024] Převzato z: www.cnnspanol.cnn.com/2024/02/16/paises-legal-personas-del-mismo-sexo-matrimonio-igualitario-union-civil-orix/

Cooperativa.cl. (2021, 1. listopad). *Gabriel Boric presentó su programa de gobierno con 53 propuestas para un nuevo Chile*. [cit. 30. 5. 2024]

Převzato z:

www.cooperativa.cl/noticias/pais/politica/presidenciales/gabriel-boric-presento-su-programa-de-gobierno-con-53-propuestas-para/2021-11-01/125034.html

ČTK. (2020, 28. červen). *Půl století s duhou. „Pochody hrdosti“ se během let staly v mnoha zemích respektovanou tradicí*. Česká televize ČT24. [cit. 6. 2. 2024]

Převzato z: www.ct24.ceskatelevize.cz/clanek/svet/pul-stoleti-s-duhou-pochody-hrdosti-se-behem-let-staly-v-mnoha-zemich-respektovanou-tradici-47830

ČTK. (2023, 13. leden). *Druhá růžová vlna v Latinské Americe možná dosáhla svého vrcholu*. Česká televize ČT24. [cit. 15. 6. 2024]

Převzato z: www.ct24.ceskatelevize.cz/clanek/svet/druha-ruzova-vlna-v-latinske-americe-mozna-dosahla-sveho-vrcholu-12094

Diario Jornada. (2015, 20. březen). *Un nuevo centro gratuito de fertilización asistida en Córdoba*. [cit. 17. 5. 2024]

Převzato z: www.diariojornada.com.ar/122374/politica/Un_nuevo_centro_gratuito_de_fertilizacion_asistida_en_Cordoba

Distintas Latitudes. (2018, 27. srpen). *Donar sangre si eres LGBTI+: historias de exclusión y discriminación sutil en América Latina*. [cit. 21. 5. 2024]

Převzato z: www.distintaslatitudes.net/explicadores/donar-sangre-si-eres-lgbti-en-america-latina

El Comercio. (2022, 15. srpen). *Presentan proyecto de ley para establecer la unión civil: conoce AQUÍ qué significa*. [cit. 30. 5. 2024]

Převzato z: www.elcomercio.pe/lima/sucesos/union-civil-en-peru-presentan-proyecto-de-ley-para-establecer-la-union-civil-conoce-aqui-que-significa-video-alejandro-cavero-avanza-pais-rmmn-noticia/

El Destape. (2020, 15. červenec). *El día que Mauricio Macri calificó a los homosexuales como „desviados“ y „enfermos“*. [cit. 17. 5. 2024]

Převzato z: www.eldestapeweb.com/sociedad/matrimonio-igualitario/el-dia-que-mauricio-macri-califico-a-los-homosexuales-como-desviados-y-enfermos-202071512100

El País. (2010, 16. červenec). *Socialistas quieren debate sobre matrimonio gay*. [cit. 21. 5. 2024] Převzato z: www.elpais.com.uy/100716/ultimo-502237/ultimo-momento/socialistas-quieren-debate-sobre-matrimonio-gay/

Encarnación, O. (2023, 23. listopad). *Latin America's Gay Right Revolution. Revisiting Out in the Periphery*. Queer in Latin America. ReVista. Harvard review of Latin America. [cit. 9. 4.2024] Převzato z: www.revista.drclas.harvard.edu/latin-americas-gay-rights-revolution-revisiting-out-in-the-periphery/

Esposito, A. (2021, 23. prosinec). *Everything to me: Chile's LGBTQ community relieved after Boric election win*. Reuters. [cit. 31. 5. 2024] Převzato z: www.reuters.com/world/americas/everything-me-chiles-lgbtq-community-relieved-after-boric-election-win-2021-12-23/

Every LGBT. (2023, 23. březen). *Adopción homoparental en Latinoamérica: avances y desafíos*. [cit. 29. 4. 2024] Převzato z: www.every.lgbt/adopcion-homoparental-en-latinoamerica-avances-desafios/#:~:text=En%20Latinoamérica%2C%20la%20situación%20de%20la%20adopción%20homoparental,de%20parejas%20LGBT%20todavía%20está%20prohibida%20por%20ley.

Farrell, G. (2021, 25. červen). *The State of LGBTQ+ Rights in Latin America*. Wilson Center, Latin America Program. [cit. 9. 4. 2024] Převzato z: www.wilsoncenter.org/blog-post/state-lgbtq-rights-latin-america-0

Fernando, A. O. (2018, 29. březen). *Caso Ugarteche: anulan fallo que reconoció matrimonio homosexual*. El Comercio. [cit. 9. 4. 2024] Převzato z: www.elcomercio.pe/peru/caso-ugarteche-anulan-fallo-reconocimiento-matrimonio-homosexual-noticia-507862-noticia/

Flags-World. (2021, 19. červen). *Vlajka LGBT (Rainbow): barvy a význam*. [cit. 19. 1.2024] Převzato z: www.flags-world.com/cz/vlajka-lgbt-rainbow-barvy-a-vyznam/

Freedom House. (n.d.). *Countries and Territories*. [cit. 17. 5. 2024] Převzato z: www.freedomhouse.org/countries/freedom-world/scores

Gandioli, L. (2022, 7. říjen). *Las adopciones de parejas del mismo sexo representaron 1,25% del total entre 2009 y 2022*. La diaria feminismos. [cit. 12. 5. 2024] Převzato z:

www.ladiaria.com.uy/feminismos/articulo/2022/10/las-adopciones-de-parejas-del-mismo-sexo-representaron-125-del-total-entre-2009-y-2022/

Garat, G. (2018, 19. říjen). *Uruguay aprueba una ley de vanguardia para el bienestar de las personas trans*. The New York Times. [cit. 21. 5. 2024] Převzato z: www.nytimes.com/es/2018/10/19/espanol/uruguay-ley-trans.html

García, N. Ch., & Ester, B. (2021, 28. červen). *Los derechos LGBTI+ en América Latina*. Celag DATA. [cit. 29. 4. 2024] Převzato z: www.celag.org/los-derechos-lgbti-en-america-latina/

Gold, M. (21. červen). *The ABCs of L.G.B.T.Q.I.A. +*. The New York Times. [cit. 28.12. 2023] Převzato z: www.nytimes.com/2018/06/21/style/lgbtq-gender-language.html

La República. (2021, 29. červenec). *Los mensajes a la nación de los últimos mandatarios cuando juraron como presidente*. [cit. 29. 5. 2024] Převzato z: www.larepublica.pe/politica/2021/07/29/pedro-castillo-los-mensajes-a-la-nacion-de-los-ultimos-mandatarios-cuando-juraron-como-presidente

LaRed21. (2019, 26. březen). *Diputados Iafigliola y Dastugue presentaron 69.360 firmas para derogar Ley trans*. [cit. 21. 5. 2024] Převzato z: www.lr21.com.uy/politica/1395919-firmas-ley-trans-derechos-referendum

LaRed21. (2019, 19. duben). *Cardenal Daniel Sturla se pronunció en contra de derogar la Ley Trans*. [cit. 21. 5. 2024] Převzato z: www.lr21.com.uy/politica/1398268-cardenal-daniel-sturla-ley-trans

La Vanguardia. (2018, 12. leden). *Judicatura: Perú debe respetar decisión sobre matrimonio homosexual*. [cit. 30. 5. 2024] Převzato z: www.lavanguardia.com/politica/20180112/434230085521/judicatura-peru-debe-respetar-decision-corteidh-sobre-matrimonio-homosexual.html

Lodola, G. & Corral, M. (2010, 22. červenec). *Latin America's Support for Same-Sex Marriage*. Americas Quarterly. [cit. 15. 5. 2024] Převzato z: www.americasquarterly.org/article/latin-americas-support-for-same-sex-marriage/

LP Pasión por el Derecho. (2024, 20. březen). *Constitución Política del Perú*. [cit. 30. 5. 2024] Převzato z: www.lpderecho.pe/constitucion-politica-peru-actualizada/

- Luongo, M. (2024, 13. duben). *A guide to LGBTQ+ travel in Latin America*. National Geographic. [cit. 15. 5. 2024] Převzato z: www.nationalgeographic.com/travel/article/latin-america-lgbtq-travel-guide
- Martínez, M. (2019, 26. červenec). *Las iglesias evangélicas se movilizan contra la ley trans en Uruguay*. El País. [cit. 21. 5. 2024] Převzato z: www.elpais.com/sociedad/2019/07/26/actualidad/1564152384_040281.html
- Mattson, G. (2019, 12. červen). *The Stonewall Riots Didn't Start the Gay Rights Movement*. JSTOR. [cit. 28.11. 2023] Převzato z: www.daily.jstor.org/the-stonewall-riots-didnt-start-the-gay-rights-movement/
- Moloney, A. (2019, 8. srpen). *LGBT+ murders at alarming levels in Latin America – study*. Reuters. [cit. 3. 5. 2024] Převzato z: www.reuters.com/article/idUSKCN1UY2GL/
- Montes, R. (2021, 5. červen). *Chile camina hacia el matrimonio igualitario empujado por Sebastián Piñera*. El País. [cit. 30. 5. 2024] Převzato z: www.elpais.com/internacional/2021-06-05/chile-camina-hacia-el-matrimonio-igualitario-empujado-por-sebastian-pinera.html
- Montevideo Portal. (2020, 16. prosinec). *El Gobierno autorizó que hombres homosexuales puedan donar sangre*. [cit. 21. 5. 2024] Převzato z: www.montevideo.com.uy/Noticias/El-Gobierno-autorizo-que-hombres-homosexuales-puedan-donar-sangre-uc773308
- Movilh. (2017, 20. listopad). *Nuevo Congreso Nacional: mayoría apoya la plena igualdad de derechos para las personas LBGTI*. [cit. 21. 5. 2024] Převzato z: www.movilh.cl/nuevo-congreso-nacional-mayoria-apoya-la-plena-igualdad-de-derechos-para-las-personas-lgbti/
- Nunez, Ch. (2016, 16. červen). *Map Shows Where Being LGBT Can Be Punishable by Law*. National Geographic. [cit. 19.11. 2023] Převzato z: www.nationalgeographic.com/history/article/lgbt-laws-gay-rights-world-map
- O'Boyle, B. (2016, 3. březen). *Peru's LGBT Community Frustrated By Violence, Presidential Election*. Americas Quarterly. [cit. 21. 5. 2024]

Převzato z: www.americasquarterly.org/article/perus-lgbt-community-frustrated-by-violence-presidential-election/

Página 12. (2020, 15. červenec). *Macri „pionero“ del matrimonio igualitario según el PRO*. [cit. 21. 5. 2024] Převzato z: www.pagina12.com.ar/278725-macri-pionero-del-matrimonio-igualitario-segun-el-pro

Pickett, B. (2020, 28. duben). *Homosexuality*. Stanford Encyclopedia of Philosophy. Stanford University: Department of Philosophy. [cit. 20. 4. 2024] Převzato z: www.plato.stanford.edu/cgi-bin/encyclopedia/archinfo.cgi?entry=homosexuality

Politi, D. (2019, 28. listopad). *Center-Right Candidate Wins in Uruguay, Ending 15 Years of Liberal Rule*. The New York Times. [cit. 21. 5. 2024] Převzato z: www.nytimes.com/2019/11/28/world/americas/uruguay-president-election-luis-lacalle-pou.html

Politi, D. (2020, 15. duben). *In Argentina, a Bid to Make Language Gender Neutral Gains Traction*. The New York Times. [cit. 26. 5. 2024] Převzato z: www.nytimes.com/2020/04/15/world/americas/argentina-gender-language.html

Reuters. (2022, 27. září). *Latin America's road to legalizing same-sex marriage*. [cit. 13. 5. 2024] Převzato z: www.reuters.com/world/americas/latin-americas-road-legalizing-same-sex-marriage-2022-09-26/

Romeo, M. (2021, 21. červenec). *El Senado de Chile aprueba el matrimonio igualitario*. France 24. [cit. 30. 5. 2024] Převzato z: www.france24.com/es/américa-latina/20210721-chile-senado-aprueba-matrimonioigualitario-camaradiputados

Salazar, A. C. (2021, 16. červen). *Ser LGBT+ en Latinoamérica. Radiografía de los derechos en la región*. Friedrich Naumann Foundation. [cit. 20. 5. 2024] Převzato z: www.freiheit.org/es/latin-america/ser-lgbt-en-latinoamerica

Sanhueza, A. M. (2023, 27. duben). *Chile's feminist Cabinet loses its parity for the first time*. El País. [cit. 28. 5. 2024] Převzato z:

www.english.elpais.com/international/2023-04-27/chiles-feminist-cabinet-loses-its-parity-for-the-first-time.html

Schlanger, Z. (2018, 22. říjen). *Trans rights are under threat in the US, but Uruguay is massively expanding them*. Quartz. [cit. 21. 5. 2024] Převzato z: www.qz.com/1432396/us-threatens-trans-rights-while-uruguay-massively-expands-them

Statista. (2024, 4. leden). *El matrimonio igualitario en América Latina – Datos estadísticos*. Statista Research Department. [cit. 13. 5. 2024] Převzato z: www.es.statista.com/temas/8056/el-matrimonio-igualitario-en-america-latina/#topicOverview

The Economist. (2020, 22. únor). *An interview with Uruguay's president-elect, Luis Lacalle Pou*. [cit. 21. 5. 2024] Převzato z: www.economist.com/the-americas/2020/02/22/an-interview-with-uruguays-president-elect-luis-lacalle-pou

The Guardian. (2017, 29. srpen). *Essential rights: Chile's President Bachelet introduces gay marriage bill*. [cit. 31. 5. 2024] Převzato z: www.theguardian.com/global-development/2017/aug/29/chile-president-michelle-bachelet-introduces-gay-marriage-bill

UNESCO. (2021, 23. červen). *El sexismo y la homofobia siguen impregnando las escuelas en América Latina*. [cit. 13. 5. 2024] Převzato z: www.unesco.org/es/articles/el-sexismo-y-la-homofobia-siguen-impregnando-las-escuelas-en-america-latina

Urrea, É. M. (2022, 6. únor). *La representación LGBTQ+ en el gabinete de Gabriel Boric debe ser solo el primer paso*. The Washington Post. [cit. 30. 5. 2024] Převzato z: www.washingtonpost.com/es/post-opinion/2022/02/06/chile-gabriel-boric-gabinete-ministeria-lgbt/

Vega, E. S., & Garro, M. (2023, 18. listopad). *The Silenced Crimes. Hate speech and Crimes against LGBTQ+ People in the Peruvian Amazon*. ReVista. [cit. 13. 5. 2024] Převzato z: www.revista.drclas.harvard.edu/los-crimenes-silenciados-discursos-y-delitos-de-odio-contra-personas-lgbtq-en-la-amazonia-peruana/

Vickers, H. (2014, 2. duben). *10 thousand sign petition in favor of civil union for gay couples*. Peru this Week. [cit. 30. 5. 2024] Převzato z:

www.peruthisweek.com/news-10-thousand-sign-petition-in-favor-of-civil-union-for-gay-couples-102660

Weiner, B. (2013, 17. prosinec). *Kirchner and Same-Sex Marriage*. Sites dot Miis. [cit. 19. 5. 2024] Převzato z:

www.sites.miis.edu/ccsprofiles/worldleaders/2013/12/17/kirchner-and-same-sex-marriage/

Yanakiew, M. (2020, 2. března). *Uruguay ushers in first conservative government in 15 years*. Al Jazeera. [cit. 21. 5. 2024] Převzato z:

www.aljazeera.com/news/2020/3/2/uruguay-ushers-in-first-conservative-government-in-15-years

Literatura:

Babatola, J. M. (2021). *Sexuality as a Human Right and African Perspective on LGBTQ Community*. Advocacy for Sexuality and Human Rights in Nigeria.

Balossino, G. (2023). *Human rights in politics: observations on minimalism, conflict and deliberation*. Milan Law Review, 4, 10.

Bernstein, M. (2005). *Identity Politics*. Annual Reviews of Sociology, 31, 47-74. JSTOR.

Butler, J. (1990). *Gender Trouble: feminism and the Subversion of Identity*. Routledge.

Carlson, D. L. (2013). *Postqueer? Examining tensions between LGBT studies and queer theory: A review of LGBT studies and queer theory*. Journal of LGBT Youth, 11, 1-6.

Corrales, J. (2014). *The Politics of LGBT Rights in Latin America and the Caribbean: The Influence of Structure, Movements, Institutions, and Culture*. LGBT Representation and Rights. Chapel Hill, NC: University of North Carolina at Chapel Hill.

Corrales, J. (2015). *The Politics of LGBT Rights in Latin America and the Caribbean: Research Agendas*. European Review of Latin American and Caribbean Studies, 53-62.

- Corrales, J. (2022). *The Politics of LGBT Rights in Latin America and the Caribbean: Elements in Politics and Society in Latin America*. Cambridge University Press, 1.
- Crenshaw, K. W. (1994). *Mapping the the Margins: Intersectionality, Identity Politics, and Violence Against Women of Color*. New York: Routledge, 93-118.
- Douzinas, C., & Gearty, C. (2014). *The Meanings of Rights: The Philosophy and Social Theory of Human Rights*. Cambridge: Cambridge University Press.
- González-Rostani, V., & Morgenstern, S. (2023). *Legislators' Religiosity and Same-Sex Marriage in Latin America*. Pittsburgh: Latin American Research Review, 58, 539-560.
- Hendl, J. (2016). *Kvalitativní výzkum. Základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Libri, 48.
- Hervis, E. E., (2017). *La educación en América Latina: desarrollo y perspectivas*. Costa Rica: Universidad de Costa Rica, Instituto de Investigativas en Educación, 17 (2), 355-377.
- Hoover, J. (2016). *Reconstructing Human Rights: A Pragmatist and Pluralist Inquiry into Global Ethics*. Oxford: Oxford University Press.
- Janošová, P. (2000). *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum.
- Kuriakose, F., & Kylasam Iyee, D. (2020). *LGBT Rights and Theoretical Perspectives*. Oxford: Oxford Research Encyclopedia of Politics, Oxford University Press.
- Langlois, A. J. (2018). *International political theory and LGBTQ rights*. The Oxford Handbook of International Political Theory.
- Levon, E. (2015). *Integrating Intersectionality in Language, Gender, and Sexuality Research*. London: Queen Mary University of London, Department of Linguistics.
- Lisińska, M. (2019). *Las políticas de género durante la presidencia de Cristina Fernández de Kirchner en Argentina (2007-2015)*. Anuario Latinoamericano Ciencias Políticas y Relaciones Internacionales, 8, 173–188.

N.d. (2004). *Human Rights and Sexual Orientation and Gender Identity*. Amnesty International.

Parekh, S. (2008). *Homosexuality in India: The light at the end of the tunnel*. *Journal of Gay & Lesbian Psychotherapy*, 7 (1–2), 145–163.

Sevenans, J. (2021). *How Public Opinion Information Changes Politicians' Opinions and Behavior*. *Political Behavior*, 43, 1801-1823.

Soni, S., & Sarraf, A. S. (2023). *An International Exploration of LGBT Rights and Movements*. *International Journal of Creative Research thoughts*. IJCRT, 11.

Spargo, T. (1999). *Foucault and Queer Theory*. Cambridge: Icon Books, 9.

Strauss, A. & Corbinová, J. (1999). *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Boskovice: Albert, 10.

Stryker, S. (2008). *Transgender history*. Berkley: CA, Seal Press, 158-174.

Šabatová, A. (2019). *Být LGBT+ v Česku. Zkušenosti LGBT+ lidí s předsudky, diskriminací, obtěžováním a násilím z nenávisli*. Brno: Ombudsman, Výzkum veřejného ochránce práv 2019.

Obrázky:

Obrázek 1: Nunez, Ch. (2016, 16. červen). *Map Shows Where Being LGBT Can Be Punishable by Law*. National Geographic. [cit. 19.11. 2023]

Převzato z: www.nationalgeographic.com/history/article/lgbt-laws-gay-rights-world-map

Obrázek 2: ILGA World. (n.d.). *Ilga world maps*. [cit. 21. 2. 2024]

Převzato z: www.ilga.org/ilga-world-maps/

Obrázek 3: ILGA World. (n.d.). *Ilga world maps*. [cit. 21. 2. 2024]

Převzato z: www.ilga.org/ilga-world-maps/

Obrázek 4: Carrasco, M. (2007, 17. srpen). *Rainbow flag (LGBT)*.

Wikipedia. [cit. 2. 6. 2024] Převzato z:

[www.en.wikipedia.org/wiki/Rainbow_flag_\(LGBT\)](http://www.en.wikipedia.org/wiki/Rainbow_flag_(LGBT))

Seznam příloh

Příloha č. 1: 29 zásad a dalších doporučení dle Yogyakartaských principů

- 1) Právo na všeobecné užívání lidských práv
- 2) Právo na rovnost a nediskriminaci
- 3) Právo na uznání před zákonem
- 4) Právo na život
- 5) Právo na osobní bezpečnost
- 6) Právo na soukromí
- 7) Právo na svobodu před svévolným zbavením svobody
- 8) Právo na spravedlivý proces
- 9) Právo na lidsky důstojné zacházení ve vazbě
- 10) Právo na svobodu od mučení a krutého, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání
- 11) Právo na ochranu před všemi formami vykořisťování, prodeje a obchodování s lidmi
- 12) Právo na práci
- 13) Právo na sociální zabezpečení a další opatření sociální ochrany
- 14) Právo na přiměřenou životní úroveň
- 15) Právo na přiměřené bydlení
- 16) Právo na vzdělání
- 17) Právo na nejvyšší dosažitelnou úroveň zdraví
- 18) Ochrana před zneužíváním lékařské péče
- 19) Právo na svobodu názoru a projevu
- 20) Právo na svobodu pokojného shromažďování a sdružování
- 21) Právo na svobodu myšlení, svědomí a náboženského vyznání
- 22) Právo na svobodu pohybu
- 23) Právo požádat o azyl
- 24) Právo založit rodinu
- 25) Právo účastnit se veřejného života
- 26) Právo účastnit se kulturního života
- 27) Právo prosazovat lidská práva
- 28) Právo na účinnou nápravu a odškodnění
- 29) Odpovědnost (International Commission of Jurists, 2007).